

306771

52

A
KÜLFÖLDI MAGYAR INTÉZETEK
MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTSÉG
CÉLJÁT SZOLGÁLÓ ÖSZTÖNDÍJAK
AZ 1935—36. TANÉVBEN

AZ 1927. ÉVI XIII. T.-C. 7. §-A ALAPJÁN ELŐTERJESZTI
A MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
AZ ORSZÁGOS
ÖSZTÖNDÍJTANÁCS

BUDAPEST, 1937

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

Paedag. o. 6523.

A
KÜLFÖLDI MAGYAR INTÉZETEK
MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTSÉG
CÉLJÁT SZOLGÁLÓ ÖSZTÖNDÍJAK
AZ 1935—36. TANÉVBEN

AZ 1927. ÉVI XIII. T.-C. 7. §-A ALAPJÁN ELŐTERJESZTI
A MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
AZ ORSZÁGOS
ÖSZTÖNDÍJTANÁCS

BUDAPEST, 1937

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

M. T. AKAD. KÖNYVTÁRA
Névedékesítő
1938. évi 839. sz.

Az 1935/36. tanévben az ösztöndíjak adományozására ismét az előző évi elenyészően csekély költségvetési keretek álltak rendelkezésre, amelyek különösen a nyugateurópai államok felé irányuló pályázók közül még a legkiemelkedőbbek számára sem tették lehetővé a kiküldetést.

Hogy e tekintetben jelen beszámoló mégsem kénytelen eredménytelenségről beszámolni, az annak köszönhető, hogy a magyar társadalom legkiemelkedőbb vezéregyéniségei között akadtak olyanok, akik e nagyfontosságú kulturális kapcsolatok jelentőségét megértették és az ösztöndíjakió segítségére siettek. Így elsősorban dr. Imrédy Béla ny. m. kir. pénzügyminiszter úr, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, az Országos Ösztöndíjtanács kérése alapján kieszközölte, hogy a Bank főtanácsa az ösztöndíjakió támogatására háromezer pengőt utaljon ki. Dr. gróf Teleki Pál, az Országos Ösztöndíjtanács elnöke, más úton további háromezer pengőt gyűjtött. Ezeket az összegeket végül kiegészítette a dr. Tomesányi Tamás székesfővárosi fogalmazó úr által 1931/32-ben Genfben élvezett ösztöndíja egy részének visszatérítése címen felajánlott négyszáz pengőnyi összeg. Ily módon a költségvetési tételekhez 6400 pengő kiegészítés járult, úgyhogy ezzel a legkiemelkedőbb angolországi ösztöndíjpályázók kiküldése legalább egy félévre biztosítható volt. Fogadják ezúton is az Ösztöndíjtanács köszönetének kifejezését mindazok, akik a nyugateurópai ösztöndíjakra fordítható összeg kiegészítéséhez hozzájárultak.

Ezek mellett az adományok mellett meg kell még emlékezni azokról az alapítványokról is, amelyek a magyar állami költségvetés megterhelése nélkül tesznek lehetővé évről-évre számos fontos kiküldetést. Ezek között kiemelkednek a Rockefeller-alap, az Alexander von Humboldt-Stiftung, a hazai Hariseion- és Smith Jeremiás-alapítványok. Több helyet biztosít magyar tanárjelöltek részére a francia állam is. Nagyjelentőségűek még a csereösztöndíjak, amelyek külföldi valuták igénybevétele nélkül tesznek lehetővé számos kiküldetést, míg ugyanakkor alkalmat adnak arra, hogy a magyar kormány részéről csereképpen ösztöndíjban részesített idegen fiatalok a magyar nyelvet és a hazai viszonyokat alaposan megismerhessék. Az 1935/36. tanévben az olasz, osztrák, lengyel, svéd, finn és észt állam, a Deutscher Akademischer Austauschdienst, a paviai Collegio Borromeo és a new-yorki Institute of International Education révén egyes amerikai főiskolák biztosítottak ilyen csereösztöndíjas helyeket.

A jelentés felöleli mind a külföldi, mind a belföldi tudományos kutató ösztöndíjasokat. Utóbbiakkal a külföldi ösztöndíjasok után külön rész foglalkozik és az ösztöndíjasok betűrendes névsorában is külön szerepelnek. Jelentésünknek a külföldi ösztöndíjasokra vonatkozó része nagyrészt a kollégiumi igazgatók beszámolója alapján készült, amelyeket a lehetőséghez képest egységes szempontok szerint alakítottunk át. A belföldi ösztöndíjasokról szóló jelentés szaktanári láttamozással ellátott egyéni beszámolójuk alapján állítottatott össze. A külföldi ösztöndíjasokat a kiküldetési ország, a belföldieket a jelölő tudománykar, illetve főiskola szerint csoportosítottuk. Az egyes ösztöndíjasok neve után — esetleges statisztikai feldolgozások megkönnyítése érdekében — zárójelben jeleztük az illető születési évét, helyét és vallását is.

A felsorolt ösztöndíjasok csekély kivétellel valamennyien, tehát nemcsak a magyar állami ösztöndíjasok, az *Országos Ösztöndíjtanács jelölése alapján* nyerték el ösztöndíjukat.

Azokról a változásokról, amelyek az *Ösztöndíjtanács szervezeté-*ben az 1935. év vége előtt történtek, még az előző tanévi (1934/35. évi) jelentésben emlékeztünk meg. Az 1935/36. tanév folyamán történt további változások a következők:

1936 január elsejétől hivatalból tanácsstag lett *dr. Koltay-Kastner Jenő*, a Római Magyar Intézet új igazgatója. Azokat a tanácsstagokat, akiknek megbízatása 1935. december 31-én lejárt, az erre jogosult intézmények újból kiküldték, illetve az *Ösztöndíjtanács* intézőbizottságának javaslatára a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr újból meghívta az *Ösztöndíjtanácsba*. Csak a pécsi jogi kar küldte ki *dr. Krisztics Sándor* helyett *dr. Kérészy Zoltán* ny. r. tanárt és *dr. Petz Gedeon* nyugalmazott egyetemi ny. r. professzor helyett hívta meg a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az intézőbizottság javaslatára *dr. Huszti József* egyetemi ny. r. tanárt. A *dr. Majovszky Pál* elhunytával megüresedett helyet a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa *Csányi Károly* műegyetemi ny. r. tanárral töltötte be.

Az 1934. évi VIII. t.-c. 9. §-a alapján kiadott 17.100—1936/IV. sz. alatt 1936. évi január hó 13-án kelt vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelettel kapcsolatos átszervezés alkalmával megszűnt *Balló Ede*, *dr. Grósz Emül*, *dr. báró Korányi Sándor* és *dr. Láng Nándor* tanácsstagok megbízatása és *dr. Gerevich Tibor* római kollégiumi kurátornak e címen való tanácstagsága is.

Ugyanezen átszervezés alkalmából tanácsstagok lettek: 1. Hivatalból: *Ernyei József*, *dr. Fitz József* és *dr. gróf Zichy István* magyar nemzeti múzeumi főigazgatók, *dr. Divéky Adorján* és *dr. Molnos Lipót* külföldi magyar intézeti igazgatók. — 2. Kiküldetés alapján: *Benkhardt Agost*, *dr. Gulyás Antal*, *dr. Horváth János*, *dr. Pasteiner Iván*, *dr. Pataky Arnold*, *dr. Széki Tibor* és *dr. Varga Zsigmond*. — 3. Meghívás alapján: *dr. Dicenty Dezső*, *dr. Hajnal István*, *Helbing Ferenc*, *dr. Lóczy Lajos*, *dr. Moravcsik Gyula*, *dr. Prinz Gyula*, *dr. Schmidt Henrik* és *Szabados Béla*.

Az átszervezéssel egyidejűleg *dr. gróf Teleki Pál*, az Orsz. Ösztöndíjtanács elnöke leköszönt erről a tisztségéről, de mint a Külföldi Magyar Intézetek Kuratóriumának elnöke, a Tanácsnak hivatalból továbbra is tagja maradt. Az ily módon megüresedett elnöki széket *dr. Bakay Lajos* egyetemi ny. r. tanárral töltötte be a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr előterjesztésére a Kormányzó Úr Ófőméltósága, míg a *dr. Gombocz Zoltán* halála óta betöltetlen alelnöki tisztre ugyanakkor *dr. Heller Farkas* műegyetemi ny. r. tanárt nevezte ki. Az Országos Ösztöndíjtanácsnak mindketten eddig is oszlopos tagjai voltak.

I. A BÉCSI ÉS RÓMAI TÖRTÉNETI INTÉZETEK.

Wien, VII. Museumstrasse 7. — Róma, Via Giulia 1.

Első helyen, mint eddig, most is arról a két történeti intézetről emlékezünk meg, amelyek ugyan az illető helyen levő külföldi magyar intézetekkel egy helyen vannak elhelyezve és velük szervezeti kapcsolatban állanak, de különleges céljuknak megfelelően önálló működési körben fejtik ki munkásságukat. Az intézeteknek azok a tagjai, akik hivatalos kiküldetésben hosszabb időt töltöttek az intézetek kötelékében, az ösztöndíjasokkal egy sorba vehetők. Ezeknek munkásságáról éppúgy emlékezik meg jelentésünk, mint az ösztöndíjasokról, míg az intézeteket igénybevevő többi kutatóról rövidebb felsorolást nyújt.

A Bécsi Gróf Klebelsberg Kuno Magyar Történetkutató Intézet a tanulmányi év első felében *dr. Angyal Dávid* nyug. egyetemi ny. r. tanár igazgatása alatt, második felében pedig a bécsi kollégiummal (Collegium Hungaricum) szervezeti kapcsolatban, *dr. Miskolczy Gyula* egyetemi ny. r. tanár, a bécsi magyar kultúrintézetek főigazgatójának vezetése alatt folytatta munkásságát.

Az intézetnek az egész tanévre kiküldött állandó belső tagjai, illetve legalább három hónapig ott dolgozó változó belső tagjai, kik az ösztöndíjasokkal egy sorba vehetők, a következők voltak:

Dr. Iványi-Grünwald Béla (1902, Nagybánya, Szatmár m., róm. kat.), orsz. allevéltárnok, egyetemi magántanár, három és félhónapon át a XIX. századi egyetemes történetre vonatkozólag végzett kutatásokat a bécsi közkönyvtárak anyagában.

Dr. Mezösi Károly (1907, Földeák, Csanád m., róm. kat.), állami tanítóképző-intézeti helyettes tanár (Erdélyi László professzor), változó belső tag, augusztustól decemberig terjedő, összesen öthónapos bécsi tartózkodása alatt folytatta régebben megkezdett anyaggyűjtését a töröktől visszafoglalt területek kamarai igazgatására, gazdasági, népeségi, nemzetiségi viszonyaira vonatkozólag. Témájához a legértékesebb anyagot a bécsi udvari kamarai levéltárban találta, ahol a vonatkozó évek anyagtömegét egészen 1715-ig vizsgálta át. Munkájához felhasználta a magyarországi vonatkozású összeírásokat is. Kiegészítő anyaggyűjtést végzett a bécsi állami levéltárban, a hadilevéltárban és a nemzeti könyvtár kéziratgyűjteményében s az oklevéltár mellett átvizsgálta a korabeli térképgyűjteményeket is. Kutatásai eredményét „A neo-acquisitio kora” című nagyobb tanulmányában teszi közzé.

Papp Antal (1909, Iza, Máramaros m., román. kat.), csanádegyházmegyei segédlelkész, mint Tomek bécsi hittudománykari professzor ajánlása alapján jelölt állandó belső tag október elejétől június végéig „A temesi bánság püspökei“ címmel egyházmegyéje XVIII. századi történelmével foglalkozott. Anyaggyűjtése közben a bécsi Nemzeti Könyvtár kéziratárában két értékes anonym kéziratot talált a temesi bánság berendezéséről és az 1702. évi uniós mozgalomról, az udvari kamarai levéltárban folytatott kutatásai közben pedig egész sor eddig feldolgozatlan okmány került felszínre a csanádi egyházmegye török-hódoltság utáni restaurációjára és az egyházmegye XVIII. századi történetére vonatkozólag. Ezek alapján világosság derült az egyházmegye újraalapításának, egyházi berendezésének, a püspökök kinevezése, fizetése, végrendelkezési jogának, a káptalan visszaállításának, a püspökségi és káptalani fekvőbirtokok adományozásának, szerzetesek letelepítésének s általában az egyháziak részéről végzett telepítési munkának számos kérdésére. Levéltári kutatásai mellett több egyházi folyóiratban megjelent könyvismertetésben foglalkozott az egyházmegye területi viszonyaival és az Országos Levéltár Cassa Parochorum ismeretlen okmányai felhasználásával „Joghatósági vita a XVIII. században Elek fölött“ című értekezését készítette el, mely az eleki plébánia történetében fog megjelenni.

Dr. Sinkovics István (1910, Dés, Szolnok-Doboka m., ref.), okl. középiskolai tanár (Domanovszky professzor), állandó belső tag november elejétől június végéig a második tanévet töltötte az Intézetben. A múlt tanévben megkezdett munkájához, „Erdély berendezése a Habsburg-uralom kezdetén“ folytatta az anyaggyűjtést és annak feldolgozásában az 1692. évtől az 1701. év végéig jutott el. Témájához az udvari kamarai levéltárban főleg a „Siebenbürgen“ jelzetű anyagot vizsgálta át. Értékes kiegészítő adatokat talált még az említett levéltár Hoffinanz Ungarn, Ungarisches Münz- und Bergwesen, Salzwesen von Ungarn und Siebenbürgen, Ungarische Gedenkbücher, stb. anyagcsoportokban. A nádor-erdélyi társaság megjelenését és működését (1694—1699) külön tanulmány tárgyává tette.

Három hónapnál rövidebb időt töltöttek az intézetben a következő **változó belső tagok**: *Dr. Csóka Lajos* pannonhalmi bencés főiskolai tanár Kollár Ádám és Mária Terézia iskolareformja című tanulmányához gyűjtött anyagot. — *Dr. Fischer Endre* római ösztöndíjas a tanévet megelőző nyáron a római történelemre vonatkozó újabb irodalmat tanulmányozta a bécsi könyvtárakban. — *Hajós Erzsébet* március közepétől egy hónapig mint változó belső tag, majd július végéig mint vendég a modern magyar és osztrák festőművészekkel foglalkozott. — *Dr. Haraszi Emil* egyetemi magántanár a Rákóczi-induló szerzőségének kérdésével kapcsolatos zenetörténeti kutatásokat végzett. — *Dr. Komoróczy György* „A Lengyelország felé irányuló magyar borkivitel története 1772-ig“ címen készülő nagyobb munkájához gyűjtött anyagot. — *Dr. Kosáry Domokos* a Görgey-kérdés történetével kapcsolatban gyűjtött anyagot a bécsi állami és hadilevéltárban. — *Kulcsár Erzsébet Zsuzsánna* bölcsészethallgató a magyarországi német

nemzetiségről 1867 óta megjelent német és osztrák véleményekkel foglalkozott. — *Dr. Mérei Gyula* okl. középiskolai tanár a bécsi kormány magyarországi iparpolitikájára nézve keresett újabb adatokat a bécsi állami levéltárban.

Mint **vendégek** a következők tartózkodtak az intézetben a tanév folyamán: Egy hónapnál hosszabb ideig: *dr. Fára József* zalavármegyei levéltáros (dunántúli várak története). — Egy hónapnál rövidebb ideig: *dr. Eöttevényi Olivér* m. kir. udvari tanácsos, ny. főispán (Ferenc Ferdinánd), *dr. Kovács Lajos* székesfővárosi allevéltáros (a főváros privilégiumleveleinek eredete), *Radnóti Aladár* archaeológus (pannoniai római kori bronzedények a bécsi múzeumokban), *dr. Schey Ilona* tanárjelölt (bécsi közgyűjtemények ötvösművészeti anyaga), *dr. Veress Endre* ny. miniszteri osztálytanácsos (Gyula várának visszafoglalása 1695-ben).

Külföldi vendégtagok a tanév folyamán a következők voltak: Egy hónapnál hosszabb ideig: *dr. Backmann Reinhold* németbirodalmi tanügyi tanácsos, a Deutsche Notgemeinschaft kiküldöttje (Grillparzer-tanulmányok), *dr. Hutter Ferenc* bécsi levéltáros (középkori történet), *dr. Kaufmann Henrik* würzburgi egyetemi magántanár (Wilhelm von Grumbach életrajza), *dr. Lang János Ottó* wittenbergi főiskolai tanár (német-római birodalom története), *dr. Rensing Elfriede* (Sigismund von Herberstein élete). — Egy hónapnál rövidebb ideig: *Ahmet Zeki Validi* volt konstantinápolyi egyetemi tanár, bonni egyetemi megbízott előadó (islamtörténet), *Digge Eynar* kopenhágai egyetemi tanár (ókeresztény építészet).

A „Fraknói Vilmos“ Római Magyar Történeti Intézet a Palazzo Falconieriben elhelyezve ebben az esztendőben is a római kollégiummal (Reale Accademia d'Ungheria) szervezeti kapcsolatban fejtette ki működését. Az intézetben a Magyar Tudományos Akadémia javaslata alapján a következők nyertek elhelyezést:

Dr. Iván János (1909, Nagykanizsa, róm. kat.), bölcsészdoktor, kegyesrendi gimnáziumi tanár (Szekfű professzor) feladata az volt, hogy II. Lipót bel- és külpolitikájának alapjait kutassa fel 25 évre terjedő toscanai uralkodásában. A Biblioteca Nazionale Vittorio Emanueleben átnézte a II. Lipótra és toscanai uralkodására vonatkozó könyveket, jelentősebb cikkeket és Lipótnak elég nagy terjedelmű levelezését testvéreivel. Kutatásait külön tanulmányi segéllyel a firenzei Archivio dello Statoban egészítette ki annak bebizonyítására, hogy II. Lipót két-éves osztrák és magyar uralkodásának merőben újszerű kül- és belpolitikája nagyrészt már Toscanában kialakult elgondolásban és gyakorlatban leli magyarázatát. A második félévben volt az Intézet tagja.

Dr. Radnóti Aladár (1913, Budapest, róm. kat.), szigorló bölcsész, egyetemi gyakornok, Budapestről (Alföldi professzor) az első félévben mint történeti intézeti tag kezdte meg archaeológiai munkásságát, amelyet a második félévben kollégiumi ösztöndíjjal fejezett be. (Részletes beszámolóját a kollégiumi ösztöndíjasokéival együtt adjuk.)

II. BÉCSI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Wien, VII. Museumstrasse 7.

AUSZTRIAI ÖSZTÖNDÍJASOK.

A bécsi kollégium vezetésében ebben a tanévben jelentős változás történt, amennyiben *dr. Angyal Dávid* ny. egyetemi ny. r. tanár úr megvált a bécsi Gróf Klebelsberg Kuno Magyar Történetkutató Intézet, valamint a kollégium vezetésétől, amely tisztségnek ellátásával a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr *dr. Miskolczy Gyula* egyetemi ny. r. tanárt bízta meg, akit a Bécsi Magyar Kultúrintézetek főigazgatójává nevezett ki.

Állami ösztöndíjasok:

Alaxa Kálmán (1911, Budapest, róm. kat.), okl. építész, Budapestről (Kotsis Iván professzor). Állami ösztöndíjas az egész évben. A bécsi Képzőművészeti Akadémián Clemens Holzmeister professzor építőművészeti mesteriskolájába iratkozott be. Gyakorlati feladatainak egyike egy Budapesten építendő hősi emlékmű és kápolna teoretikus terveinek elkészítése volt, mely feladatnak, professzorának megállapítása szerint, jól sikerült, magyar jellegű megoldással felelt meg. Egyéb tervei egy magyar vidéki városban építendő templom, egy nagyobb igényeket szolgáló fővárosi templom, végül egy Párizsban építendő magyar kiállítás terveinek elkészítése volt. Tervrajzait a tanév végén a főiskolán kiállította, s ezeket a professzor-kollégium dícsérő elismeréssel tüntette ki.

Dr. Angyal Lajos (1902, Újpest, róm. kat.), orvosdoktor, tb. tanársegéd a budapesti egyetem elme- és idegklinikáján (Schaffer Károly professzor). Állami ösztöndíjas az egész évben. Bécsben a Pöttl Ottó professzor vezetése alatt álló elme- és idegkórtani klinikán főleg helyzeti és tartási reflexvizsgálatokkal, aphasia-kutatással, agyi lokalizációs vizsgálatokkal és a serdüléssel elmezavar insulin-shock kezelésével foglalkozott. Vizsgálatainak és kutatásainak eredményeiről több tanulmányban számolt be; ezek részben angol és német orvosi szakfolyóiratokban sajtó alatt vannak, részben már meg is jelentek (így „A serdüléssel elmezavar insulin-kezelése“, Orvosi Hetilap, 1936.) A tanulmányi év utolsó két hetében Lipcse, Hamburg, Berlin és Drezda elme- és idegkórtani, valamint agypathológiai kutatóintézeteit látogatta meg.

Dr. Barta István (1910, Szentes, róm. kat.), bölcsészdoktor, okl. középiskolai tanár, Budapestről (Mályusz Elemér professzor). Ösztöndíjas az egész évben. A magyarországi tanulók külföldi egyetemjársával foglalkozva, a tanév első felében a tübingeni, erlangeni, königsbergi, lipcsei, frankfurti egyetem és néhány kisebb főiskola magyar tanulóinak adatait gyűjtötte össze, részben irodalmi vonatkozások, részben a kiadott egyetemi anyakönyvek alapján. A második félévben kutatásait az osztrák és cseh területekre korlátozta, feldolgozta a bécsi

egyetem eredeti anyakönyveit, melyek alapján mintegy kétezer magyar hallgatóval egészítette ki azt a számot, melyet Schrauf a *Natio Ungarica* című könyvében ad. A tanév utolsó hónapját Prágában töltötte, ahol a hiányosan fennmaradt egyetemi anyakönyvek és akták alapján 1886-ig mintegy 1050 magyarországi tanuló névsorát állította össze. A gyűjtött adatok alapján máris megkezdte az anyag kultúr- és szellemtörténeti szempontból való feldolgozását.

Dr. Korpássy Béla (1907, Szeged, róm. kat.), orvosdoktor, a szegedi m. kir. Ferenc József Tudományegyetem kórbonctani intézetének tanársegéde, Szegedről (Baló József professzor). Ösztöndíjas a második félévben. Bécsben az egyetem pathologiai intézetében dolgozott Maresch professzor vezetése alatt. Gyakorlati irányban az intézet kórbonctani és kórszövettani vizsgálataiban vett részt, jelen volt a mindennapos boncolásoknál, figyelemmel kísérte a szövettani vizsgálatra beküldött sebészeti és nőgyógyászati anyagot, tanulmányozta az intézet nagyértékű, több mint 10.000 praeparatumot tartalmazó gyűjteményét. Tudományos kutatómunkája során főképen az emlő praecancerosus állapotaival foglalkozott, valamint a mastopathia cysticának a rákhoz való viszonyával. Mindezen munkálatokhoz nagy-számú összehasonlító anyag szükséges, melynek összegyűjtése és feldolgozása természetszerűleg huzamosabb időt vesz igénybe, amiért is e munkálatok befejezése csak a jövő tanévben lesz lehetséges.

Okruczky Erzsébet (1901, Nógrádverőce, róm. kat.), okleveles ötvösiparművész, Budapestről (Csajka István iparművészeti iskolai tanár). Ösztöndíjas az egész évben. A bécsi Iparművészeti Főiskolán a zománczó szakra iratkozott be, s itt Hoffman professzor vezetése alatt, modern dekoratív tárgyak zománcozásával foglalkozva, alkalma volt a különböző zománctechnikák gyakorlati elsajátítására. Ily módon szerzett ismereteit egész sor iparművészeti alkotáson (gyertyatartók, vázák, gyümölestartók, hamutartók, tálak, zománcképek, melltűk) gyakorlatilag is értékesítette. Az ötvösművészet nagyértékű alkotásait mindenekelőtt Bécs múzeumaiban és templomaiban behatóan tanulmányozta, majd a tanév utolsó hónapjában engedélyezett tanulmányútja lehetővé tette, hogy Klosterneuburg, Heiligenkreuz, Krems, Göttweig, Melk kolostoraiban és Bécsűjhely, Dürnstein, Mariazell templomaiban az egyházművészet kiváló ötvösművészeti termékeit alaposan megismerhesse.

Dr. Pfeiffer Károly (1903, Budapest, róm. kat.), jog- és államtudományi doktor, a debreceni egyetemi könyvtár gyakornoka. Ösztöndíjas az egész évben. Kettős feladatot igyekezett megvalósítani: Az osztrák könyvtárügy aktuális problémáit és szervezetét megismerni, másrészt a bécsi levéltárakban forráskutatást végezni több, munkába vett cikke megírásához, amelyekhez a magyarországi anyag már rendelkezésre állott. Az első feladat betöltése érdekében a kollégiumi igazgatóság közbenjárására előbb a bécsi egyetemi könyvtár, majd a Nemzeti Könyvtár vendégkönyvtárosává vétetett fel az osztrák közoktatásügyi minisztérium engedélyével, s ezáltal alkalma

nyílt a könyvtári üzem gyakorlati megismerésére és a különgyűjtemények külön vonatkozásainak, különleges katalogizálási és felállítási módszereinek beható tanulmányozására. A bécsi levéltárakban végzett kutatásai során értékes oklevélmagyarázatot gyűjtött össze Bársony György egri püspök (1626—1678) életéhez és működéséhez, felkutatta továbbá egyik német nyelven megjelent, eddig ismeretlen munkáját. Levéltári anyagot gyűjtött még Holló Zsigmond szepesi kamarai tanácsos életére, a Pálcs-rend XVII. és XVIII. századi működésére, valamint a magyarországi salétrombányászat történetére vonatkozólag.

Sebestyén Géza (1912, Nagyvárad, ref.), magyar-német szakos középiskolai tanárjelölt, Budapestről (Thienemann Tivadar professzor). Ösztöndíjas a második félévben. Bécsben folytatta a már korábban megkezdett német szótani tanulmányait, különösen az asszimiláció, disszimiláció, elimináció és accessio tanulságai alapján. E téren legfőbb eredménye a szó szemantológiai jellegének felismerése, amely a szó és szótan autonómiájának az alapja. Általános nyelvészeti és nyelvfilozófiai kérdésekkel is foglalkozott, különösen pedig a nyelv kifejező és ábrázoló funkciójának viszonyával, a nyelv objektív jellegének és az egyéni stílusnak a dialektikájával és a népszellemmel való összefüggésének kérdéseivel. Állandóan hallgatta a bécsi Bühler professzor Sprachtheorie és Kainz professzor Ursprung der Sprache című kollégiumát és rendszeresen látogatta Bühler professzor nagy hírű pszichológiai intézetét.

Stiff Jozefa (1908, Budapest, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, Budapestről (Petz Gedeon professzor). Ösztöndíjas az egész évben. Két féléven át rendkívüli hallgatóként beiratkozott a bécsi egyetem bölcsészeti karára, ahol Pfalz, Steinhäuser és Kranzmayer professzorok előadásait hallgatta. Tulajdonképeni feladata az volt, hogy a budai városi német nyelvjárásról írt doktori értekezését településtörténeti adatokkal kiegészítse és hogy megállapítsa a bécsi városi nyelvjárás és a budai német nyelvjárás megegyező tulajdonságait. Nyelvjárás-tanulmányait egy április havában Nyugat-Magyarországon tett tanulmányútja alkalmával is mélyítette, melynek folyamán főleg Pozsony és Sopron városok németajkú lakossága nyelvjárásának szentelte figyelmét. Bécsi tanulmányi ideje alatt igyekezett Bécs városa és közvetlen környékének, azután a melki kolostornak és Mariazellnek művészeti emlékeit behatóan megismerni.

Szendrői Jenő (1913, Makó, róm. kat.), okl. építész, Budapestről (Kotsis Iván professzor). Ösztöndíjas az egész éven át. Telepítéstervezési irányban munkálkodva, a bécsi műegyetemen Theiss professzor mesteriskolájába iratkozott be és a professzor irodájában, annak személynélvezetése mellett dolgozott. Mesteriskolai feladata egy budapesti városrésznek, Tabánnak, mint fürdővárosnak, valamint egy itt építendő nagyarányú fürdőszállónak és gyógyfürdőnek tervezése volt. A városrendezési rész megoldásához értékes útmutatásokat kapott Olz, a városrendezési tanszék professzorától, Pfann dócens vezetése mellett pedig behatóan foglalkozott a parkterületeknek a várostestbe való beépítésével, a különböző parkrendszerekkel. Gyakorlati tanulmányai

során ellátogatott Bádenbe, melynek gyógyforrásai sok tekintetben ugyanolyanok, mint a budapestiek, azután Bad Ischlbe és Bad Hallba, ahol a gyógyfürdőépítést érdeklő technikai megoldásokat tanulmányozta.

Dr. Szepeshelyi Andor (1903, Márkusfalva, Szepes m., róm. kat.), állatorvos-doktor, adjunktus a műszaki egyetem állatorvosi osztályán (Hetzl Henrik professzor). Ösztöndíjas az első félévben. Kiküldetésének célja az volt, hogy a háziállatok, de különösen a kancák meddőségének kór- és gyógytanával közelebbről megismerkedhessék, annak diagnosztikáját és terapiáját a bécsi Benesch professzortól, mint nagy hírű szaktudóstól, elsajátítsa. A bécsi Állatorvosi Főiskolán, főleg annak szülészeti klinikáján, módjában állt a klinikai teendőkkal megismerkedni s a gyakorlatokon is résztvenni. Közreműködött a klinikán számos műtétnél s az intézetben folyó különböző kutatómunkáknál. Vizsgálatokat végzett a bécsi szarvasmarha- és lóvágóhíd anyagán és több ménesben és tehenészetben a meddőségi diagnosztika és terapia technikáját gyakorolta. Bécsi tartózkodása alatt fejezte be két eredeti kutatáson alapuló cikkét, melyek közül az egyik a petefészkek regenerációjával foglalkozik hibás ovariotomia után, a másik a kutyák, macskák és sertések intravenás evipan-natrium narkózisát tárgyalja.

Dr. Szép Ödön (1905, Szolyva, Bereg m., ref.), bölcsészdoktor, egyetemi gyakornok, Debrecenből (Bodnár János professzor). Ösztöndíjas az egész éven át. A bécsi állatorvosi főiskola orvosi-vegytani intézetében Jansch Hermann professzor, törvényszéki vegyészszakértő vezetése mellett törvényszéki kémiai vizsgálatokkal foglalkozott. A bécsi törvényszék engedélye alapján résztvehetett a hivatalos törvényszéki vizsgálatokban és a beérkezett nagyszámú eset kapcsán módjában volt a törvényszéki kémia különböző vizsgálati módszereit tanulmányozni. Behatóan foglalkozott a telítetlen barbitursav-származékoknak hullarészekben való kimutatásával és meghatározásával. Tanulmányút folyamán a gráci és innsbrucki orvosi-vegytani intézetek és az innsbrucki törvényszéki orvostani intézet kémiai laboratóriumait és az ott követett eljárásokat módjában volt megismerni. A törvényszéki kémiai irodalom összegyűjtésére könyvtári tanulmányokat folytatott.

Dr. Tézsla József (1910, Makó, róm. kat.), jog- és államtudományi doktor, törvényszéki fogalmazó-gyakornok, Szegedről (Surányi-Unger professzor). Ösztöndíjas a II. félévben. Közgazdasági tanulmányokkal foglalkozva, elsősorban a szükségleteknek a gyakorlati gazdasági életre kiható magyarázó szerepének kutatására fordította figyelmét, majd etnográfiai, etnológiai és kultúrtörténeti munkákon keresztül a szükségleteknek történeti fejlődésére vonatkozólag gyűjtött anyagot. A bécsi egyetemen Othmar Spann professzor szemináriumi gyakorlatait és Degenfeld-Schonburg professzor gazdaságpolitikai előadásait látogatta. Úgy az előadásokon, mint a szemináriumi gyakorlatok folyamán különös figyelmet szentelt azoknak a törekvéseknek, amelyek az agrár-munkástömgek szociálpolitikai szükségleteire vonatkoznak, tehát hazánk viszonyaira, mint agrárállamra, különösen fontosak.

Az osztrák szövetséges állam esereösztöndíjasai:

Armandola Erzsébet (1913, Kiskúnfélegyháza, róm. kat.), középiskolai tanárjelölt, Szegedről (Schmidt Henrik professzor). Osztrák állami esereösztöndíjas a II. félévben. Beiratkozott a bécsi egyetem rendes hallgatói sorába, s itt főleg nyelvtörténeti és néprajzi előadásokat, azonkívül német irodalomtörténetet és pszichológiát hallgatott, készülő disszertációja témájának (A gyulai németek településtörténete, nyelvjárása és néprajza) megfelelően. Nyelvjárási tanulmányokat Pfalz és Kranzmayer professzorok szemináriumában, néprajzi kutatásokat Haberland professzor vezetése alatt a Museum für Volkskunde könyvtárában folytatott.

Végh József (1912, Békés, ref.), középiskolai tanárjelölt, Debrecenből (Papp Károly professzor). Osztrák állami esereösztöndíjas a II. félévben. A bécsi egyetemen Kretschmer, Pfalz és Kainz professzorok nyelvtudományi és Bühler professzor pszichológiai előadásait hallgatta. Tanulmányozta a német nyelvjáráskutatás módszereit, hospitált a Bayerisch-Österreichische Wörterbuchkanzlei intézetében, ahol a szótármunkálatok és nyelvjárási térképek szerkesztésében szerzett gyakorlatot, a bécsi Theresianum reálgimnáziumában pedig gyakorlati alapon ismerkedett meg az osztrák középiskolai oktatás módszereivel. Bécsi ösztöndíjas ideje alatt jelent meg „A magyar nyelvjárások orrhangú magánhangzóinak kérdéséhez“ című kisebb tanulmánya (Magyar Nyelv, 1936. 3—4. szám.)

Tanulmányi segélyként egyhavi ingyenes lakást és ellátást nyerve május közepétől június közepéig dolgozott a kollégiumban *Hesz Kálmán* okl. középiskolai tanár, aki a bécsi állami könyvtárakban, a bécsi skótok, a minoriták és mechitaristák szerzetes-könyvtáraiban, valamint a Liechtenstein hercegi család magánkönyvtárában folytatott anyaggyűjtést „Magyar irodalom a német lexikonokban“ címen készülő munkájához.

Ezenkívül *dr. Meznerics Ilona*, aki az 1931—34. években volt bécsi ösztöndíjas, még akkor megkezdett és a Földtani Közlöny 1935 decemberi számában röviden már bemutatott palaeontológiai kutatásainak teljes befejezésére és sajtó alá rendezésének előkészítésére 200 pengő tanulmányi segélyben részesülve, június hó végén és július elején Bécsben folytatott tudományos munkásságot. „Die Schlierbildungen des mittelsteirischen Beckens“ című dolgozata a gráci Mitteilungen des naturwissenschaftlichen Vereines von Steiermark szaklap 1936. évi 73. kötetében jelent meg.

Vendégtagokként dolgoztak, illetve folytattak speciális tanulmányokat a kollégiumban hosszabb-rövidebb ideig: *a)* magyar honosok: *dr. Kiss Kálmán* klinikai orvos (belgyógyászat), *ifj. dr. Scipiadés Elemér* nőorvos (diagnosztikai, általános nőgyógyászati, főleg szövettani tanulmányok), *Spangenberg Ilona* énekesnő (énektanulmányok Wildbrunn kamaraénekesnőnél), *Szánthó Erzsébet* énekesnő (bécsi zene-konzervatorium), *Szántó Jolán* joghallgató (gazdaságtörténet), *Tutsek*

Iloa énekesnő (énektanulmányok Wildbrunn kamaraénekesnőnél), *dr. Végh Pál* debreceni klinikai orvos, belföldi ösztöndíjas (belgyógyászat); — *b*) külföldi honosok: *dr. Emich Isolde* gráci középiskolai tanárnő (összehasonlító nyelvészet), *Mostny Grete* (archaeologia, aegyptologia), *Mostny Helga* (művészettörténet), *dr. Ryan Ella Nóra* amerikai orvosnő (kísérleti pszichológia).

III. BERLINI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Berlin, N. W. 7. Dorotheenstrasse 2.

NÉMETORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

A berlini kollégium *dr. Támedly Mihály* kollégiumi igazgató miskolci tankerületi királyi főigazgatóvá történt kinevezése következtében, jelen tanévtől kezdve *dr. Farkas Gyula* berlini egyetemi ny. r. tanár, eddigi kollégiumi kurátor vezetésével folytatta működését, akit a vallás-és közoktatásügyi miniszter úr az intézet igazgatójává nevezett ki.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Bozóky László (1911, Nagyvárad, róm. kat.), bölcsészdoktor, Budapestről (Pogány professzor), ösztöndíjas a II. félévben. Helyét csak április végén foglalhatta el. A rádiumsugárzás adagolási módszereit, a sugárvédelmi berendezéseket, a rádiumemanáció koncentrációját és az ultrarövid hullámhosszú elektromágneses rezgések gerjesztését tanulmányozta a következő intézetekben: a dahlemi Kaiser Wilhelm Institut für Chemie, Phisikalisch-Technische Reichsanstalt, Institut für Strahlenforschung, Rudolf Virchow-Krankenhaus rádiumlaboratóriumai. A dahlemi intézetben többször résztvett a rádiumemanáció leszívása, tisztítása és koncentrációjában, továbbá a neutron sugarak előállításában. A Rudolf Virchow-Krankenhausban számos anyag szekundársugárzását hasonlította össze és vizsgálta a rádium-és röntgensugarak fotografikus hatása közti átmenetet. Július első napjaiban meglátogatta Holthusen professzor intézetét Hamburgban, ahol a rádiumemanáció leszívásának második módszerét és a moulageok készítését tanulmányozta.

Dr. Csabai István (1912, Budapest, ref.), bölcsészdoktor, Budapestről (Gerevich professzor), ösztöndíjas a II. félévben. A művészettörténeti múzeumokban végzett tanulmányokat és az egyetemen Pinder professzor előadásait hallgatta. Tanulmányainak főcélja volt a renaissance-kori magyar és német művészet határainak megállapítása. Főleg azokkal a német művészekkel foglalkozott, akiknek hatása Magyarországra is kiterjedt, hogy a különbözőségeket felmutathassa. Kéthónapos berlini tartózkodása után tanulmányútra indult és felkereste Drezda, Magdeburg, Braunschweig, Hildesheim, Naumburg, Lübeck,

Hamburg, Bremen, Osnabrück, Münster, Köln, Trier, Mainz, Worms, Speyer, Frankfurt a. M., Heidelberg, Würzburg, Rothenburg, Bamberg, Nürnberg, Augsburg, München városok múzeumait és műemlékeit. Tanulmányainak eredményeiről az Ungarische Jahrbücherben számol be „Europäische und ungarische Renaissance“ címen (megjelenés alatt).

Földes István (1908, Budapest, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, Budapestről, ösztöndíjas mindkét félévben, de katonai szolgálata miatt kollégiumi helyét csak januárban foglalta el. A biztosítás-technika és a matematikai statisztika problémáival foglalkozott és ezért a Viktoria Versicherungsgesellschaft matematikai osztályán voluntorként működött. A második félévben mint vendéghallgató hallgatta a Technische Hochschulén Hamel, Timpe és Ribesell professzorok előadásait. A Collegium Hungaricum támogatásából módjában volt beutazni Németország nagyobb városait, ellátogatni Párizsba, Londonba és Oslóba.

Dr. Gerő Lóránd (1910, Szeged, róm. kat.), műszaki doktor, egyetemi gyakornok, Budapestről (Pogány professzor), ösztöndíjas mindkét félévben, de ösztöndíjáról 1936 április 1-én lemondott. A Physikalisch-Technische Reichsanstaltban Stark professzor vezetése alatt spektroszkópiai kutatásokat végzett. Eredményeiről a Zeitschrift für Physik 1935. és 1936. évfolyamában nyolc tanulmányban számolt be: „Zur Struktur der 5B-Banden des CO-Spektrums“, „Prädissoziation am C Σ -Zustand des CO“, „Zur Deutung der Störungen in den zweiten positiven Stickstoffbanden“, „Über A $^1\Pi$ —X $^1\Sigma$ —(IV. Pos.) Kohlenoxydbanden“, „Prädissoziation am A $^1\Pi$ -Zustand des CO, Dissoziationsenergie des Kohlenoxyds bei 6·9 Volt“, „Über A $^1\Pi$ —X $^1\Sigma$ —(IV. Pos.) Kohlenoxydbanden“, „Rotationsanalyse der(1·0) b $^3\Sigma$ —a $^3\Pi$ CO-Bande“, „Rotationskonstanten der A $^1\Pi$ - und x $^1\Sigma$ -Zustände des CO“.

Dr. Istványi Géza (1913, Zombor, ág. ev.), bölcsészdoktor, okleveles középiskolai tanár, egyetemi gyakornok, Budapestről (Szentpétery professzor), ösztöndíjas a második félévben. A középlatin filológia németországi módszereit tanulmányozta. Hallgatta az egyetemen Langosch professzor előadásait és résztvett szemináriumi gyakorlatain, Strecker professzornak, a középlatin filológia német nyelvű szerkesztőség munkálataiban. A júniusi hónapot a müncheni egyetemen töltötte, ahol Lehmann professzor vezetése mellett Gandersheimi Hrotsvita magyarországi hatásával foglalkozott és Szent Gellért latinságát tanulmányozta.

Dr. Kádár László (1908, Ósód, Bács m., ref.), bölcsészdoktor, okleveles középiskolai tanár, egyetemi tanársegéd, Budapestről (gróf Teleki professzor), ösztöndíjas az első félévben. Krebs professzor vezetése mellett az északnémet homokdűnéket tanulmányozta. Először a berlini Staatsbibliothekben és a berlini egyetem földrajzi intézetében a vonatkozó irodalmat dolgozta fel, azután a homokdűnék helyszíni megismerése céljából kilenc tanulmányi utat tett, melyek közül kettőn

dr. Lembke, Krebs professzor egyik asszisztense kalauzolta. A többi egyedül tette meg részben gyalog, részben kerékpárral. Bejárta a kelet-poroszországi Kurische Neuhung, a hinterpommerni Leba Neuhung dűnéit, továbbá a Warthe és Netze folyóközét, Baruth és Berlin tágabb környékét. Kutatásairól a berlini egyetem földrajzi intézetében számolt be „Über Formen der Binnenlanddünen“ címen, ahol is újszerű eredményei nagy érdeklődést keltettek.

Dr. Oláh László (1904, Kassa, román kat.), bölcsészdoktor, okleveles gazdasz, a budapesti M. Kir. Vetőmagvizsgáló Állomás asszisztense, ösztöndíjas mindkét félévben. Folytatta Kappert professzor dahlemi növénykutató intézetében 1934/35-ös ösztöndíjas éve alatt megkezdett kísérleteit. Az egyik kísérletsorozat célja annak kiderítése volt, mi módon öröklődik a *Triticum vulgare* ellenállóképesége a *Puccinia glumarum* különböző változataival szemben. A kísérletek során nyolcezer búzanövényt fertőzött a braunschweigi rozsdakutató állomás által rendelkezésére bocsátott rozsdaváltozatokkal. Egy másik kísérlete az intézet anyagában levő *Primula* faj chromosoma viszonyainak tisztázását tűzte ki célul. Ez a munkája, mely sajtó alatt van, számos mikro-fotográfiát tartalmaz. Mindkét szemeszterben beiratkozott az egyetemre, ahol Wettstein, Hertvig, Kappert, Schiemann és Noack professzorok előadásait hallgatta. A második szemeszterben az egyetem Magyar Intézetének előadótermében előadást tartott „A modern kísérleti genetika alapvonalai“ címen.

Palotás (Prokopecz) László (1905, Érsekújvár, román kat.), okleveles építész, műszaki egyetemi tanársegéd, Budapestről, ösztöndíjas mindkét félévben. Schenk professzor vezetése mellett részletes anyagvizsgáló kutatómunkát végzett a charlottenburgi Technische Hochschule útépitési kutatóintézetében. A modern útburkolatok fontosabb kérdéseit tanulmányozta. Eredményeiről az Építőipari Szemle hasábjain számolt be „A modern útburkolatok néhány fontos kérdése“ címen. Azonkívül a következő intézetekben folytatott tanulmányokat: Versuchsanstalt für Statik der Baukonstruktion, Institut der Deutschen Forschungsgesellschaft für Bodenmechanik, Staatliches Materialprüfungsamt. A Technische Hochschulen Disinger, Hertvig, Rausch és Terzaghi professzorok előadásait hallgatta és a Seminar für Statik und Brückenbau három referátumot tartott. Ösztöndíjas évében a következő tanulmányai jelentek meg: „Vergleich der verschiedenen Formeln zur Vorausbestimmung der Würfelfestigkeit von Beton“ (Zement, 1935, 36. sz.), „Verfahren zur Verbesserung der Betonzuschlagstoffe“ (Zement, 1936, 18. sz.) és „Betonellenőrzés próbakeveréssel“ (Építőipari Szemle, 1935, 9–10. sz.).

Scholz László Károly (1911, Budapest, ág. ev.), segédlelkész, Sopronból (Jánossy professzor), ösztöndíjas mindkét félévben. Eredeti Luther-források és a legújabb tudományos irodalom alapján Luther igehirdetői személyiségével, prédikációival és homiletikai elgondolásaival foglalkozott. Gyűjtött anyaga feldolgozás alatt van. Hallgatta az egyetem teológiai fakultásának előadásait és résztvett a szemináriumi munkákban. Behatóan tanulmányozta az evangélikus egyház német-

országi helyzetét, felvette a kapcsolatot a német protestántizmus vezetőivel, látogatta a gyülekezeteket és különös figyelmet fordított az ifjú-sági munkára. Résztvett a World's Student Christian Federation spandau konferenciáján, melynek főtémája az egyházi hitvallás volt. Behatóan tanulmányozta a belmissziói intézményeket Berlinben, Berlin környékén és Lipcsében. Március 16-tól április 11-ig nagyobb utazást tett és felkereste a legnevezetesebb Luther-városokat, azonkívül Hallet, Drezdát és Weimart. A berlini magyar kolónia március 15-i ünnepén beszédet tartott. Sűrűn dolgozott a magyar egyházi lapok számára, melyek hasábjain ösztöndíjas éve alatt mintegy húsz tanulmány, ismertetés, vers jelent meg tollából. A Pastoraltheologie című folyóirat ismertetését hozta magyar teológiai munkákról és megbízta egy a magyar evangélikus egyház helyzetéről és munkájáról szóló tanulmány megírásával.

Dr. Száhlender Károly (1907, Budapest, róm. kat.), bölcsészdoktor, okleveles gyógyszerész, egyetemi tanársegéd, Budapestről (Jakabházy professzor). A berlini egyetemi Pharmazeutisches Institutban Mannich professzor vezetése alatt befejezte 1934/35. ösztöndíjas évben megkezdett munkáját a Digitalis lanata magjairól. A budapesti Gyógynövénykísérleti Állomás megbízásából ricinus tenyésztési célt szolgáló mikroanalitikai módszert dolgozott ki (társszerző Mannich professzor). Ez a módszer a hazai ricinustermelés céljait szolgálja. Az egyetem Fizikai Kémiai intézetében Bodenstein professzor vezetése alatt fizikokémiai tanulmányokat folytatott. Kísérleteinek eredményeiről az intézet jegyzőkönyvet vett fel. Tanulmányozta az új német gyógyszerészképzést. A braunschweigi farmakognosiai intézetben Jaretzky professzornál a gyógynövények termelését és a legújabb farmakognosiai oktatás módszereit tanulmányozta. Ösztöndíjas éveiben a Magyar Gyógyszertudományi Társaság Értesítőjében a következő tanulmányai jelentek meg: „Az oxy- és methyloxyantrachinonokat szolgáltató vegyületek“ (1935, 536. l.), „A gyógyszerészképzés Németországban“ (1935, 560. l.), „A norvég halmajolaj előállításáról és vizsgálatáról“ (1935, 645. l.). Az első félévben volt ösztöndíjas.

Dr. Szentés Ferenc (1907, Budapest, róm. kat.), közgazdasági doktor, okleveles felsőkereskedelmi iskolai tanár, Budapestről (Lóczy professzor), ösztöndíjas a második félévben. A Kaiser Wilhelm-Gesellschaft geológiai-paleontológiai intézetében kapott munkahelyet, később pedig a Preussische Geologische Landesanstaltban dolgozott. Tanulmányozta a germanotyp hegyszerkezeteket, a variscusi tektonikát, a legfiatalabb hegmozgásokat és ezeknek kapcsolatait a környező területekhez, főleg Magyarország felé. Stille, Lotze, Quenstedt, Teichmüller, Quitzow, Potonié, Schneider, Bentz, Richter, Beyerburg, Bock, Riedel, Zilch professzorok, illetve állami és privát geológusok és asszisztensek messzemenő támogatásával alkalma nyílt a helyszínen is megismerni a jellegzetes geológiai objektumok nagy részét. Ismételt kirándulásokkal bejárta az egész Harz-hegységet Hannoverig, a mainzi medence klasszikus lelőhelyeit, Bajorországban az Alpokat, mindenkor elsőrendű szakszerű vezetés mellett.

Takács Lajos (1909, Fiume, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, Budapestről, ösztöndíjas mindkét félévben. A potsdami meteorológiai obszervatóriumban Fritz Albrecht egyetemi magántanár vezetése mellett résztvett az intézet rendszeres munkájában, főként a sugárzásészlelésekben és feldolgozásokban és a laboratóriumi kutatásokban. Beható tanulmányokat folytatott a meteorológiai célokra alkalmas színszűrők és tulajdonságaik megállapítására, a direkt- és diffúzsugárzás színszűrők segítségével nyert színképi elosztására, továbbá fotocellák színképérzékenységének kalorimetrikus hitelesítésére. Ezekről Albrecht egyetemi magántanárral közösen szerkesztett dolgozata fog megjelenni a Gerlands Beiträge zur Geophysik folyóiratban. Mint az egyetem vendéghallgatója Ficker, Knoch, Robitzscher, Kähler professzorok előadásait látogatta és résztvett az egyetemi gyakorlatokon. Egyetemi tanulmányi kirándulás keretében megtekintette a lindenbergi aerológiai obszervatóriumot. Ösztöndíjas évének letelte után tanulmányait Berlinben külön ösztöndíjjal folytatta.

Vásárhelyi György (1912, Arad, róm. kat.), okleveles zongoratanár, ösztöndíjas a második félévben, ezenkívül még 300 pengő összegű tanulmányi segélyben részesült, az első félévben mint fizető volt tagja a Collegiumnak. Edwin Fischer professzor vezetése mellett zongoraművészi képességeit fejlesztette. A berlini Staatsbibliothekban, Georg Schünemann professzor mellett régi kéziratok kutatásával foglalkozott, hogy a műveket az eredeti előadásjelekkel adhassa elő. 1935 októberben elnyerte a Mendelssohn-díjat. Az év folyamán több hangversenyt adott Telmányi Emil hegedűművésszel Berlinben, Bécsben, Brémában, Drezdában és Quedlinburgban.

Törvényhatósági ösztöndíjasok:

Cságoty József (1902, Keszthely, róm. kat.), okleveles vegyész-mérnök, székesfővárosi mérnök, Budapest székesfőváros ösztöndíjasa mindkét félévben. A charlottenburgi Technische Hochschule Chemiai Technológiai Intézetében Ubbelohde professzor vezetése alatt álló laboratóriumban dolgozott. Az útépitésben köanyagként használatos nagyviszkozitású szénhydrogének viszkozitásvizonyait tanulmányozta. Eredményeiről az Oel und Kohle című folyóirat hasábjain fog beszámolni. Azonkívül dolgozott a berlini Strassenbau A. G. laboratóriumban, a Forschungsinstitut für den Strassenbauban, megtekintette Hamburgban a Rhenania Ossag aszfaltgyárát és laboratóriumát. A Technische Hochschulen Ubbelohde, Heinze, Mallison, Predeek professzorok előadásait hallgatta. Ubbelohde professzor intézetében előadást tartott „Technische Analyse“ címen, Schenk professzor intézetében pedig a vezető felkérésére két ízben az útépitőkátrány, illetőleg a bitumen vizsgálatáról. 1936-ban elnyerte a Magyar Mérnök- és Építészegylet Hollán-pályadíját. „Eljárás kátrányok nemesítésére“ című szabadalmát a m. kir. Szabadalmi Bíróság 17894/1936. sz. a. beiktatta.

Dr. Kopp Jenő (1900, Budapest, róm. kat.), bölcsészdoktor, okleveles gazdasz, a Székesfővárosi Képtár helyettes-igazgatója, Budapest székesfőváros ösztöndíjasa mindkét félévben. Hivatali lekötöttsége miatt berlini helyét csak rövid időre foglalhatta el. Ezalatt tanulmányozta Berlin képtárait, majd nagyobb körutazást tett Németországnak képzőművészeti szempontból nevezetes városaiban.

Tanulmányi segéllyel beutalt tagok:

Gróf Haller Gábor (1910, Királyhágó, Bihar m., ref.), Budapest, Kálvin-téri református segédlelkész, 450 pengő tanulmányi segélyben részesülve a tanév első felében volt a berlini kollégiumban. Szisztematikai theológiai tanulmányokat végzett, amelyek során részben vonatkozó egyetemi előadásokat hallgatott, részben pedig rendszeres kutatómunkát végzett a berlini egyetem szisztematikai theológiai szemináriumában „A totális állam és a keresztyén református hit fogalma” címen készülő munkájával kapcsolatban. A második félév folyamán saját költségén Svájcban, Hollandiában, Angliában és Skóciában egészítette ki kutatásait.

Ezenkívül *dr. Malán Mihály* adjunktus az előző tanévben Berlinben folytatott antropológiai kutatásainak befejezhető céljából 300 pengős tanulmányi segélyt nyerve, 1936 július és augusztus havában dolgozott a dahlemi Kaiser Wilhelm Institut für Anthropologie, menschliche Erblehre und Eugenik intézetben (prof. Fischer). — A tanév első felében ingyenes lakást élvezett a kollégiumban *dr. Megay László* orvos, aki a berlini belklinikai röntgendiagnosztikai eljárásokat tanulmányozta és egyúttal orvosi szolgáltatásokat teljesített a kollégiumban.

A felvett **vendégtagok** közül két szemesztert töltöttek a kollégiumban: *Geöcze Elemér* joghallgató, aki rendes hallgatóként beiratkozott a berlini egyetemi jogi fakultásra és *dr. Müller István* gyakorló gyógyszerész, aki Mannich professzor intézetében organikus és phytochemiában képezte magát tovább. Legalább egy hónapig folytattak tanulmányokat: *gróf Kendeffy Elek* (filozófia), *Jekely (Aprily) Lajos* leánygimnáziumi igazgató (pedagógia), *dr. Scipiades Elemér* (nőgyógyászat). Ezenkívül szaktudományi kutatások kiegészítése céljából, illetve hivatalos kiküldetés alapján 296-an töltöttek egy hónapnál rövidebb időt a kollégiumban.

A Deutscher Akademischer Austauschdienst esereöszöndíjásai:

Dr. Ferdinándy Mihály (1912, Budapest, róm. kat.), bölcsészdoktor, Budapestről (prof. Gerevich), német esereöszöndíjas a második félévben. Népvándorlaskori archeológiai tanulmányokat folytatott. Eredményeiről cikket közölt az Ungarische Jahrbücherben „Das Ende der heidnischen Kultur in Ungarn” címen. Hallgatta az egyetemen a mítörténeti előadásokat. Nagyobb német körutazást tett, melyet törté-

neti, művészettörténeti és városépítéstani tanulmányokkal készített elő. A következő városokat látogatta meg: München, Augsburg, Nürnberg, Rothenburg, Bamberg, Würzburg, Heidelberg, Speyer, Worms, Darmstadt, Frankfurt a. M., Mainz, Köln, Aachen, Münster, Bréma, Hamburg, Helgoland, Lübeck és különösen hosszabb ideig tartózkodott Weimarban, ahol Goethe-tanulmányokkal foglalkozott.

Mertz Margit (1909, Szatmárnémeti, román kat.), okleveles középiskolai tanár, Budapestről (prof. Thienemann), német csereösztöndíjas mindkét félévben. Mint a lipcsei egyetem bölcsészeti fakultásának rendes hallgatója főleg pedagógiai és néprajzi előadásokat látogatott és résztvett a vonatkozó szemináriumok munkájában. Egyidejűleg beiratkozott a városi Sozialpaedagogisches Frauenseminar egyik kétéves tanfolyamára szociológiai tanulmányainak kiegészítése céljából. Németországban több nagyobb körutazást tett, meglátogatta az új szociális berendezéseket, a Landjahr-t, női munkatáborokat és nagyobb városok szociális berendezéseit.

Némedi Lajos (1912, Hajduszovát, ref.), okleveles középiskolai tanár, Debrecenből (prof. Huss), német csereösztöndíjas mindkét félévben. Behatóan foglalkozott a XVIII—XIX. századforduló magyar szellemi életének német kapcsolataival, elsősorban stílustörténeti szempontból. Tanulmányozta a modern német kultúrpolitikai törekvéseket. Március hónapot a berlini Collegium Hungaricumban töltötte és így alkalma volt megismerkedni a birodalmi főváros kultúrpolitikai berendezéseivel. Megtekintette a lipcsei, frankfurti, heidelbergi szabadtéri játékokat és látogatást tett Németország több nagyobb városában. A lipcsei egyetemen Korff, Junkerr és Jolles professzorok előadásait hallgatta és résztvett önálló referátumokkal Market és Schönebaum előadók gyakorlatain. A Deutsch-Ausländischer-Club keretében magyar estét rendezett, melyen „Ungarn, wie das Ausland es sieht und es nicht sieht“ címen előadást tartott.

Dr. Pallay Nándor (1903, Lábod, Somogy m., román kat.), erdőmérnök-doktor, okleveles erdőmérnök, egyetemi tanársegéd, Sopronból (prof. Krippel), német csereösztöndíjas az első félévben. Az eberswaldi erdészeti főiskola favizsgáló intézetében tanulmányozta a faanyagvizsgálási eljárásokat és az intézet vezetőjével együtt keménységi problémákkal foglalkozott. Eredményeiről egy német szaklapban közösen fognak beszámolni. Beiratkozott a főiskolára és hallgatta előadásait. Februárban, mint a Collegium Hungaricum lakója, két hetet töltött a dahlemi anyagvizsgáló intézetben, ahol főként rugalmassági vizsgálatokkal foglalkozott.

Dr. Szabó Árpád (1913, Budapest, ref.), bölcsész-doktor, okleveles középiskolai tanár, Budapestről (prof. Huszti), német csereösztöndíjas mindkét félévben. Mint a frankfurti egyetem bölcsészeti karának rendes hallgatója, klasszika filológiai, indogermanisztikai, iranisztikai és filozófiai előadásokat hallgatott. Reinhardt professzor szemináriumában két ízben előadást tartott az etruszk vallásról, illetve Plotinosról, mely utóbbit a Scholastik című folyóirat közlésre elfogadta. Ugyanezen idő

alatt készült egy dolgozata a venet kultúra középzásiai összefüggéseiről, mely a *Welt als Geschichte* című folyóiratban fog megjelenni. Kisebb dolgozatokat közölt az Egyetemes Philologiai Közölnyben. Az Akademische Auslandstelle rendezésében ismételt tartott előadásokat a magyar kultúráról, népművészetről és irodalomról. Frobenius Leo professzor felszólítására bemutatta egy előadás keretében készülő nagyobb dolgozatát az etruszk világképről.

Dr. Zimmermann Gusztáv (1911, Budapest, ág. ev.), állatorvosdoktor, egyetemi tanársegéd, Budapestről (prof. Zimmermann), német csereösztöndíjas mindkét félévben. 1936 májusig a hannoveri állatorvosi főiskola anatómiai intézetében folytatott tanulmányokat Zietzschmann professzor vezetése alatt. Itt, amellet, hogy rendszeresen résztvett az intézet munkájában, különösen a kutya keményvelőburka vénás öbleinek anatómiájáról végzett vizsgálatokat, melyek elavult adatokat több vonatkozásban kiegészítettek. Tanulmányának eredményeit „Über die Dura materecephali und die Sinus der Schädelhöhle des Hundes“ címen a *Zeitschrift für Anatomie und Entwicklungsgeschichte* közli. Meglátogatta Berlinben, mint a kollégium lakója, az állatanatómiai intézeteket, majd májustól ösztöndíjas éve végéig a giesseni állatorvosi anatómiai intézetben folytatta, Schauder professzor vezetésével, hannoveri tanulmányait.

Dr. Zólyomi Bálint (1908, Pozsony, róm. kat.), bölcsészdoktor, okleveles középiskolai tanár, múzeumi gyakornok, Budapestről, német csereösztöndíjas mindkét félévben. A berlini egyetem földrajzi intézetben Krebs professzor vezetése mellett feldolgozta a pleisztocénra vonatkozó újabb földrajzi-geológiai irodalmat és a közép európai pleisztocén florisztikai korbeosztásának megfelelően taglalta a magyar pleisztocént. Feldolgozta berlini herbáriumok *Urtica* anyagát, megállapította a német flórában eddig ismeretlen *Urtica kioviensis* előfordulását Németország területén. Eredményeiről beszámolt „*Urtica kioviensis* Rogowitsch neu für die deutsche Flora“ című cikkében (*Verhandlungen des Botanischen Vereins der Provinz Brandenburg*, 76. k.). A tavaszi és nyári hónapokban résztvett a berlini egyetem növényteni kirándulásain, részben önálló kirándulásokat is tett. A Halle-környéki sós források vidékén sikerült a délorosz és magyar szikes talajok jellemző fűvét, a *Festuca pseudovinát* megtalálnia, mely eddig ugyancsak ismeretlen volt a német flórában. Erről a felfedezéséről a *Botanischer Verein* június 13-i ülésén számolt be.

Az Alexander von Humboldt-Stiftung ösztöndíjasai:

Dr. vitéz Benárd Miklós (1908, Budapest, róm. kat.), orvosdoktor, klinikai gyakornok, Budapestről (prof. Herzog). Ösztöndíjas éve elején öt hétig, mint a Collegium Hungaricum lakója, a berlini Rudolf Virchow-Krankenhausban tanulmányozta a fizikai gyógyterápiák modern alkalmazását. 1935 december 8-tól kezdve ösztöndíjas éve végéig az aacheni Rheuma-Forschungs-Institutban dolgozott a Landes-

bad vezetőségének meleg támogatása mellett. Négy hónapig mint önálló állomásorvos működött. Ezalatt az idő alatt készült „Luetische Polyarthritus und Neuromyalgien“ című tanulmánya (Münchener Medizinische Wochenschrift). Megismerkedett a modern rheumatikus kutatás problémáival és ez irányban feldolgozás alatt álló kutatásokat végzett. A Deutsche Arbeitsfront rendezésében június hónapban német munkásokkal együtt nagyobb utat tett hajón Norvégiába.

Dr. Rudolf Lóránd (1904, Esztergom, róm. kat.) budapesti kir. törvényszéki jegyző Berlinben folytatta munkásságát, amely első sorban értékpapírjogi kutatások irányában mozgott. E tárgykörből elkészítette „Forgatmány“ című előreláthatólag 10—15 ívre terjedő nagyobb monografiáját, amelynek sajtó alá rendezése folyamatban van. Ezzel kapcsolatban behatóan foglalkozott a legújabb német részvényjogi reformokkal, valamint az egységes nemzetközi váltótörvény Németországban való életbeléptetése óta kialakult bírói gyakorlattal is. Utóbbival kapcsolatban befejezte hozzávetőlegesen kétívnyi terjedelmű tanulmányát „Az új német váltótörvény kapcsán kialakult bírói gyakorlat“ címen. Ezenkívül tanulmányozta az új német nemzeti szocialista törvényhozási módszert, különösen az Akademie für deutsches Recht ezzel kapcsolatos munkáját, az állami beavatkozás gazdasági jogi, főleg pedig munkajogi vonatkozásait, különösen az úgynevezett Treuhändler-határozatokat, végül az új német büntetőjog reformjaira vonatkozó bírói gyakorlatot és igyekezett vizsgálni a büntetések végrehajtásának szellemét az új német büntetőjogi reformok kapcsán. Élénken résztvett az Alexander von Humboldt Club életében és különösen az ennek keretében megszervezett Osteuropäische Arbeitsgemeinschaft munkásságában. Itt magyarvonatkozású kérdésekről előadást is tartott, amelynek alapján állandó cikkírássra kapott felszólítást a Der Nahe Osten című folyóirat részéről. Általában mindent megtett a magyar-német szellemi együttműködés előmozdítása érdekében és igyekezett a berlini magyar állami ösztöndíjasokat is közelebbi összeköttetésbe hozni a Humboldt Clubbal.

Dr. Simon Béla (1904, Budapest, róm. kat.), bölcsészdoktor, okleveles középiskolai tanár, a Budapesti Földrengéstani Observatórium vezetője. Hat hónapig a jénai Reichsanstalt für Erdbebenforschung mindhárom osztályán dolgozott, ösztöndíjas évének hátralevő idejét pedig Berlinben a Preussische Geologische Landesanstalt, az Institut für Schwingungsforschung, a Laboratorium der Deutschen Forschungsgesellschaft für Bodenmechanik, Potsdamban a Geodäsisches Institut, Göttingában és Lipszében a Geophysisches Institut felszerelésének és munkájának tanulmányozására használta fel. Több tanulmányon kívül, melyek ösztöndíjas éve alatt készültek, feldolgozta Jénában a Reichsanstalt birtokában levő, az 1858 január 15-i zsolnai földrengésre vonatkozó német anyagot, amelyet a kiértékesített magyar megfigyelésekkel egyesítve, a rengés monografiájává kíván kiszélesíteni. Végül nagyértékű tapasztalatokat szerzett a Budapesti Földrengési Observatórium kifejlesztése érdekében és terveit, megfigyeléseit egy memorandumban dolgozta fel.

Dr. Zoltán László (1904, Budapest, róm. kat.), orvosdoktor, klinikai gyakornok, Budapestről (Bakay professzor). Két hónapon át, mint a Collegium Hungaricum lakója, a berlini sebészeti klinikákat látogatta, tanulmányozta a technikai újításokat — főleg az érzéstelenítés terén —, az asepsis keresztülvitelét, a rosszindulatú daganatos betegségek és a gümőkór sebészeti gyógyítását. Majd egy-egy hónapon át a heidelbergi, frankfurti, a lipcei egyetem sebészeti klinikáin dolgozott és anyagot gyűjtött folyamatban levő tanulmányainak (a szemölcsök rosszindulatú elfajulása, az epulis klinikai jelentősége, a betegek sajátos ellenállóképessége) kiegészítésére. A vidéki egyetemeken résztvett az orvosi társaságok vitaestjein.

IV. RÓMAI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Reale Accademia d'Ungheria di Roma, Via Giulia 1.

OLASZORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

A római kollégium szervezetében a jelen tanév folyamán lényeges változások történtek. *Dr. Miskolczy Gyula* egyetemi ny. r. tanárt, a kollégium eddigi igazgatóját, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a bécsi magyar kultúrintézetek főigazgatójává nevezte ki, így az intézet vezetését mint a római kollégium új igazgatója, *dr. Koltay Kastner Jenő* eddigi pécsi egyetemi ny. r. professzor vette át, aki egyúttal a római egyetem magyar tanszékét is elnyerte.

Ezekkel a változásokkal kapcsolatban egyúttal különvált a kollégium papi osztálya és 1936 január 1-től önálló szervezettel, mint *Római Magyar Papi Kollégium* kezdte meg működését *dr. Luttor Ferenc* pápai protonotárius igazgatása alatt.

A papi kollégium magyar állami ösztöndíjasai:

Dr. Papp György (1909, Nyirgelse, Szaboles m., gör. kat.), hittudományi kari végzettséggel, kánonjogi doktor, püspöki fogalmazó, a budapesti hittudományi kar (Baranyai Jusztin professzor) ajánlására egész évi ösztöndíjjal második évét töltötte a Római Magyar Papi Kollégiumban. Az Universitas Pontificia Gregoriana, az Institutum Pontificium Utriusque Juris és a Institutum Pontificium Studiorum Orientalium keleti egyházjogi előadásait hallgatta és az egyházi közigazgatási jog, a magyarországi görögkatolikus egyház jogtörténete, s a latin és görög ritus jogviszonya körébe vágó témákkal kapcsolatban végzett tanulmányokat. A római magyar papság havi konferenciáinak keretében „A keleti egyházjog hatása a magyarországi XI. századi zsinatok határozataira” címen előadást tartott.

Dr. ifj. aranyosmaróthi Rónay László (1909, Budapest, róm. kat.), hittudományi doktor, áldozópap, a budapesti hittudományi kar (Tóth

Tihamér professzor) ajánlására a negyedik évét töltötte a Római Magyar Papi Kollégiumban (három évig olasz állami ösztöndíjat élvezett). A Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana könyvtárában elkészítette „De vasis sacris in antiqui Libri Pontificalis relationibus occurrentibus“ címmel doktori értekezését, melynek alapján szóbeli vizsgálatot is tett és dícséretes fokozattal elnyerte a keresztény régészet doktori fokozatát. Ezenkívül résztvett a Kirsch és Josi professzorok vezetése alatt rendezett tanulmányi kirándulásokon a régi bazilikákban és katakombákban. Látogatta továbbá a vatikáni levéltári tanfolyamot (Pontificia Scuola Vaticana di Paleografia, Diplomatica e Archivistica). Megjelent cikkei: „Szent Quirinus püspök és vértanú“ (Egri Egyházmegyei Közlöny, 1935 február 15) és „A S. Quattuor Coronati római kultuszáról“ (u. o. 1935 november 15). A római magyar papi konferenciák keretében előadást tartott a latin kapu előtti szent János templomról.

Dr. Waigand József (1912, Budapest, róm. kat.), hittudományi abszolutóriummal, a budapesti kir. m. Pázmány Péter Tudományegyetem hittudományi karának (néhai Wolkenberg Alajos) ajánlására második évét töltötte mint állami ösztöndíjas a Római Magyar Papi Kollégiumban. A tanulmányi év folyamán két egyetemi év összevonásával a római Pontificia Universitas Gregoriana missziológiai fakultásán elnyerte a missziológiai doktori fokozatot. A római magyar papi konferenciák keretében előadást tartott a missziós alkalmazkodás problémájáról.

A papi kollégium tanulmányi segéllyel beutalt tagja volt:

Dr. Szörényi Andor (1908, Kula, róm. kat.), hittudományi doktor, a budapesti egyetem hittudományi kara ajánlására az 1935—36. tanulmányi év első felére díjmentes lakást és egyhónapra díjmentes ellátást élvezett a Római Magyar Papi Kollégiumban. Szentírástudományból megszerzendő doktorátushoz előírt dolgozat anyagát gyűjtötte a Pontificio Istituto Biblico könyvtárában, miután az intézet hároméves tanfolyamát 1931—1934-ig terjedő időben, mint állami ösztöndíjas már elvégezte. A doktori értekezés tárgya: Az ószövetségi liturgia és a zsoltárok. Római tartózkodása alatt jelent meg a Theologia című folyóiratban (III. évf. 1. sz. 11. o.) „Az ószövetségi imák közötti hasonlóság“ című dolgozata. Foglalkozott továbbá általános zsoltár-magyarázási kérdésekkel és Dániel próféta könyvének problémáival.

Magyar **egyházmegyéik** ösztöndíjasaiként folytatták tanulmányukat a papi kollégium tagjaiként *dr. Bartl Lőrinc*, akit az esztergomi főegyházmegye, továbbá *dr. Schendl Károly*, akit a szombathelyi egyházmegye küldött ki. Mindketten a pápai szentírástudományi intézet hallgatói voltak. Előbbi a második évfolyamot végezte el és a licenciátusi fokozatot nyerte el, utóbbi az elsőt, amelynek végén a baccalaureatust szerezte meg.

Mint **vendég** négy hónapon át lakott a kollégiumban Mandolfino József olasz táborigyelmező. Egy hónapnál rövidebb ideig 15 vendég fordult meg a kollégiumban.

Az általános kollégium magyar állami ösztöndíjasai:

Buzi Barnabás (1910, Vésztő, ref.), szobrász, Budapestről. Három mellszobrot (köztük V. Gianniniét), két kisebb (Salome, Pentimento) és egy életnagyságú figurális művet (Il primogenito) mintázott és sok rajzban rögzítette meg római benyomásait.

Dr. Fischer Endre (1912, Erzsébetfalva, róm. kat.), bölcsészettudományok kandidátusa, okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Heinlein prof.), a Kr. e.-i I. századi római köztudomány és az irodalmi tradíció egymásrahatását tárgyaló dolgozatát készítette el. Olasznyelvű dolgozatban foglalta össze Dionysius Halicarnassensis és M. Terentius Varro-ra vonatkozó kutató munkájának eredményeit, mely a Rivista di Filologia e d'Istruzione Classica című olasz tudományos folyóiratban kerül kiadásra. A római plebs urbana depossideatiojára vonatkozó kutatásokat végzett.

Győri Dezső (1908, Törökszentmiklós, róm. kat.), szobrász, Budapestről (Kisfaludi Stróbl professzor), szoborkompozíciókat (Progetti per statua, Studio per scultura di legno) és egy nagy portrét rajzolt.

Iván Szilárd (1912, Újarad, róm. kat.), festőművész, okleveles tanonciskolai tanító, Budapestről (Képzőművészeti Főiskola), számos kisebb-nagyobb tanulmányt rajzolt és festett a Campo di Fiori-körüli városnegyed Rómájának tarka népi életéről sok jellemző erővel, ötletességgel és humorral. Különösen kiváltak: Al mercato, Vecchia, Merciai, Vecchia donna con specchio, Mendicanti che pregano, In chiesa, Vecchie case és linóleummetszetei.

Radnóti Aladár (1913, Budapest, róm. kat.), szigorló bölcsész, egyetemi gyakornok, Budapestről (Alföldi professzor), „A pannoniai római bronzedények” című összefoglaló értekezését készítette el az egyes formák analógiáinak kidolgozásával és a többi provinciák anyagával való összehasonlítással. „Dácia ókori topográfiája” című disszertációját néhány Magyarországon meg nem szerezhető adattal bővítette ki. Részletes numizmatikai feldolgozását készítette el a „Börgöndi éremlelet” címen a Székesfehérvári Szemlében megjelent ismertetésnek és egyben az öregesémi IV. századi éremleletet is feldolgozta numizmatikai szempontból. Tanulmányozta a Róma-városi és ostiai ásatásokat, továbbá a múzeumok és gyűjtemények antik archeológiai anyagát.

Törvényhatósági ösztöndíjas:

Antal Lóránd (1903, Budapest, ref.), rajztanár, festőművész, Budapestről (Benkhardt professzor), hat nagyobb olajképet festett: római utcarészletet (Lungotevere), arcképeket (Donna in verde, Abissinia), csendéletet (Natura morta). Főleg az ókeresztény templomok

mozaikjait és a vatikáni képtár primitívjeit tanulmányozta. Különös figyelmet fordított ezenkívül a mai olasz festőművészek monumentális munkáinak megtekintésére is.

Ezenkívül kisebb (havi 50 líra értékű) **tanulmányi segéllyel** az intézetben töltötte a tanévet *Vinkler László* festőművész (Szegedről), aki az Accademia di Belle Arti Ferrazzi mesternél tanult freskófestést és több festményt készített el.

Vendégtagokként dolgoztak a kollégiumban: *Bányai Ödön* szobrász és oltárépítő, a zirci apátság támogatásával az Accademia di Belle Arti harmadik évfolyamát végezte el. — *Gács (Glück) Magda* festőművész (ápr.—jún.) több képet festett. — *Imrédy Mária Magdolna* egyetemi hallgató (ápr.—máj.) az egyetemen olasz irodalmi előadást hallgatott. — *Meszlényi Perina* német-olasz szakos tanárjelölt tanulmányainak III. évfolyamát végezte be a római egyetemen és kitűnő eredménnyel vizsgázott. — *Santelli Fiorenza* festőművész (ápr.—jún.) egy nagy vásznat („Múzeumi látogatás“) festett — *Vincze Pál* szobrász-iparművész számos művészi plakettet készített. — *Voit Judit* okl. középiskolai tanár olasz irodalomtörténeti és történeti előadásokat hallgatott és anyagot gyűjtött „Garibaldi e l’Ungheria“ címen készülő doktori értekezéséhez.

Az olasz állam és a Vatikán ösztöndíjasai is a kollégium tagjai voltak.

Az olasz állam csereösztöndíjasai:

Chiovini Ferenc (1899, Besenyszög, Szolnok m., róm. kat.), festőművész, Szolnokról (Rudnay professzor), ösztöndíja feltételének értelmében beiratkozott az Accademia di Belle Arti freskó-szakára Ferrazzi mesterhez, ahol rajztanulmányokat készített. Főleg a modern olasz freskó- és üvegfestészetet tanulmányozta. Tanulmányi ideje alatt tíz nagyobb vásznat festett (Magyar szán, Római utca, Ónarekép, Róma, Esős hangulat, Olasz lányok, Római tetők, Festők, Múteremrészlet, Római házak).

ifj. Gerő László (1909, Szombathely, róm. kat.), építészmérnök, székesfővárosi hivatalnok, Budapestről, beiratkozott a Scuola Superiore di architettura és látogatta annak végzett mérnökök számára fenntartott „Scuola di perfezionamento in urbanistica“ és „Applicazione dell’Urbanistica“ című előadássorozatait, melyeket Marcello Piacentini, az olasz akadémia tagja tartott. Résztvett továbbá az Istituto di Studi Romaniban Giglioli, Muñoz és Piccinato tanárok előadásain is. A Róma kormányzójának alárendelt „Ufficio Studi“ révén részletesen tanulmányozott három új iskolaépületet Rómában és egyet Ostiában. Megtekintette a városi tejközpontot, az Ufficio Igienét, a városi autogarázst, az új városi kerteket és útépítkezéseket. Szerkezet, megépítés, belső berendezés és működés szempontjából tanulmányozta ezeket és még egyéb városi intézményeket. Az új olasz állami építkezések közül behatóan tanulmányozta külön engedélyek segítségével a

Città Universitariát, a Légügyi és Kereskedelmi Minisztériumokat és az új postapalotákat. Róma berendezésein keresztül megismerkedett az olasz légvédelmi szervezettel is. Számos kirándulást tett, amelyek során a bonifikált egykori mocsárterületeken végbemenő építkezéseket is megtekinthette. Chiovini Ferenc festő- és Buzi Barnabás szobrászművész-ösztöndíjasokkal együtt rendezte a Római Magyar Akadémia kiállítását. Ez alkalommal két akvarelljét maga Mussolini öccellenője vásárolta meg.

Havrán Imre (1903, Békéscsaba, ág. ev.), építő-iparművész, Budapestről (Iparművészeti Iskola), a Scuola superiore di architettura előadásait látogatta és tanulmányozta Róma antik, ókeresztény, renaissance és modern építőművészetét egyaránt. Szerzett benyomásait sok rajzzal rögzítette meg, hogy majd otthon a tanulságokat leszárhassa belőlük. Az intézet kiállításán egy templom modell-tervével szerepelt. Nagyrészt kerékpáron beutazta Olaszország jelentékeny részét, így különösen az új telepítéseket, de régi külvárosokat is, amidőn a modern építkezéseknek és műemlékeknek tanulmányozásán kívül igyekezett az olasz népet is behatóan megismerni.

Horváth Adorján (1904, Budapest, róm. kat.), szobrász, Pestszentlőrincről (Orsz. Iparművészeti Iskola), látogatta az Accademia di Belle Arti előadásait és főleg egyházművészeti tanulmányokat folytatott. Az ókeresztény művészet ábrázolási módjai érdekelték. Műtermi munkássága több szobrot ölel fel, melyek közül az intézet kiállításán a következők vettek részt: Sz. Margit térdeplő alakja (40 cm), egy 135 cm magas álló Madonna, karján a kis Jézussal, egy kisebb ülő Madonna az előtte álló Jézussal, egy portré és egy magyar parasztlégeny.

Sándor Sarolta (1913, Újpest, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Zambra professzor), „A humor a modern olasz irodalomban“ című bölcsészeti doktori értekezését készítette el. Adatgyűjtését, melyet főleg a Biblioteca Nazionale Vittorio Emanueleben végzett, Manzoni Promessi Sposijával kezdte, majd Verga, De Marchi, Guerrazzi, Leopardi, Raiberti, Cantoni, Fucini, Albertazzi, Panzini, Bontempelli műveit, Pirandellót és a legújabb „grottesco“ drámairodalmát olvasta át feladatának különleges szempontjából és egyes csoportokba osztva az írókat, igyekezett meghatározni a modern olasz humor válfajait.

Dr. Szabó Mihály (1903, Pusztaszentlászló, Zala m., ág. ev.), bölcsészeti doktor, okleveles középiskolai tanár (Zambra professzor), a vatikáni levéltárban és a „Casanatense“-könyvtárban kutatott. Három értekezést készített el olasz nyelven. Az egyik Buda visszavételének egykorú római megünnepléséről, a másik a római irodalmi akadémiáknak Buda visszafoglalását éneklő költeményeiről, a harmadik Buda visszavételének olasz szereplőiről szól, míg a negyedik az Arkádia keletkezését és fokozatosan kialakuló irodalmi programját kívánja tárgyalni. „Il papa Innocenzo XI. e la riconquista di Buda dal turco“ címen a római olasz-magyar tudományos egyesület alakuló közgyűlésén május 10-én előadást tartott.

Premio-ösztöndíjban részesültek az olasz állam részéről (750—750 líra) *Olgay Aladár* és *Olgay Viktor* építészek, akik az előző tanévet, mint (magyar, illetve olasz állami) ösztöndíjasok töltötték Rómában. Az olasz építészeti további beható tanulmányozása mellett, különös súlyt helyeztek idén a színpadtervezésre. Építészeti és scenográfiai terveikről részletes ismertetést adott a milánói Architettura folyóirat „Attività architettonica delle accademie straniere in Roma“ cikksorozatában (1936 ápr.).

„Aldobrandini“ vatikáni ösztöndíjas:

Mágori Vargha Béla (1897, Nagyvárad, ref.), festőművész, Budapestről. Látogatta az Accademia di Belle Artit és ott több tanulmányt készített. Az intézet kiállításán három vászonnal vett részt (Halászhok, Liliomok, Virágpiac).

A pavai Collegio Borromeo esereösztöndíjasa:

Ecsődi János (1911, Tenke, Bihar m., róm. kat.), olasz szakos IV. éves tanárjelölt (prof. Zambra) a pavai egyetem bölcsészeti karának rendes hallgatója volt és az évvégi vizsgálatokat 30—30 pontszámmal tette le. Július 4-én a Facoltà di lettere e filosofia doktorává avatta az ugyanazon nap 110—110 pont minősítéssel letett szigorlat alapján. Főleg romanisztikai tanulmányokkal foglalkozott Gino Bottiglioni professzor vezetése mellett. Befejezte a „Stratificazione del lessico corso“ címen kezdett monográfiájának első fejezetét: „L'elemento francese nel dialetto corso.“ Tanulmányi ideje alatt az „Archivio storico di Corsica“-ban könyvbírálati és ismertetési jelentek meg.

A nápolyi Stazione Zoologica magyar asztalának használatára tanulmányi segélyben részesült:

Dr. Haranghy László (1897, Debrecen, ref.), egyetemi magántanár, a bajai kórház főorvosa a nápolyi Stazione Zoologica magyar asztalának használatával kapcsolatos biológiai kutatásokra 800 pengős tanulmányi segélyben részesülve 1936 június, július és augusztus havában a kagylók vízderítő képességére és a kagylómérgezések okára vonatkozó beható vizsgálatokkal foglalkozott. Az előbbi tárgykörben igyekezett megállapítani, hogy a nápolyi öbölben található kagylófajták vízderítő képessége, főleg a baktériumokat illetően, milyen fokú és milyen tényezőktől függ. A kagylómérgezésekre vonatkozó vizsgálatok a különböző kagylófajtákon azokat a körülményeket óhajtották tisztázni, amelyek mellett a kagylók mérgekké válnak, különös tekintettel a mérgező tulajdonság és a víz baktériumflórája közötti összefüggésre. Utóbbi kutatásait magával hozott kísérleti anyagon még hazatérése után is folytatja. Kutatásairól az intézet helyettes igazgatójával, Ranzi professzorral, valamint Califano

és Mazza professzorokkal folytatott beható megbeszéléseket. Vizsgálatainak eredményeit elutazását megelőzőleg előttük és az intézetben tartózkodó többi kutató előtt bemutatta. Munkásságáról két dolgozat fog részletesen beszámolni „A kagylók szerepe a tengervíz öntisztulási képességében“ és „A kagylóméreg keletkezésének feltételei“ címen. Egyik a Magyar Tudományos Akadémia kiadványainak sorozata, a másik a nápolyi intézet évkönyve számára készül.

V. FRANCIAORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyeletükkel megbízott a Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ;
Centre d'Études Hongroises en France, 18, Rue Pierre Curie, Paris 5e.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Dobrovits Aladár (1909, Budapest, róm. kat.), szépművészeti múzeumi gyakornok, Budapestről. Egyptológiai tanulmányokra kapott ösztöndíjat. A Louvre igazgatóságától Ch. Boreaux, az egyiptológiai osztály őrének ajánlatára „attaché, chargé de mission“ címet nyerte s így alkalma nyílt, hogy az osztály belső munkájában is részt vegyen s a megismert anyag alapján szövegtanulmányokat folytasson. Több hónapon keresztül dolgozott G. Contenau vezetése mellett az átrendezés alatt álló előázsiai és görög-római gyűjteményekben is. Befejezte „Osiris et le système théologique de Héliopolis“ című tanulmányát, mely a Revue d'Histoire de la Philosophie et d'Histoire Générale de la Civilisation folyóiratban fog megjelenni. Sajtó alatt van az Archeológiai Értesítőben „Harpokratész két kis bronz szobra“ című értekezése. A Musée Guimetben, a Musée des Thermesben, Musée des Antiquités Nationalesben (St. Germain-en-Laye) és nagyszámú vidéki múzeumban (Tours, Amboise, Chenonceaux, Beaugency, Orléans, Rouen, Le Havre, Chantilly, Meaux, Reims, majd hazautazása közben Lyon, Valence, Orange, Avignon, Villeneuve, Tarascon, Beaucaire Nîmes, Arles, Marseille, Nice) Franciaország préhisztórikus és római-kori archeológiai anyagára vonatkozóan részletes kutatásokat végzett a hazai keleti kultuszok emlékanyagának feldolgozása érdekében; kutatásainak eredménye valószínűen a Dissertationes Pannonicae külön kötete gyanánt jelenik meg. A kutató munkájához szükséges könyvtári anyagot a Louvre kézikönyvtárában, a Bibliothèque Nationaleban és a Bibliothèque d'Art et d'Archéologieban találta meg.

Dr. Drágffy Miklós (1905, Budapest, róm. kat.), kir. törvényszéki jegyző, Budapestről (Tomesányi prof.), közigazgatási tanulmányokkal megbízott ösztöndíjas az esztendő legnagyobb részében a Bibliothèque Nationaleban és a jogi fakultás könyvtárában dolgozott. Így több értekezést és tanulmányt készített el. A „Szabadságvesztésbüntetés a francia büntetőtörvénykönyv tervezetében“ című értekezését a Ma-

gyar Bírói és Ügyészi Lapok fogadta el közlésre. A „Biztonsági intézkedések a francia büntetőtörvénykönyv tervezetében“ a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Büntetőjogi Szemináriumának kiadásában jelenik meg. A „Centralizáció és decentralizáció Franciaországban“ című monográfia, melynek kiegészítése végett Cambridgebe utazott, októberben kerül nyomdába. A „Francia bírói szervezet, újabb szervezeti változások, reformtörekvések és ezek bírálata“, továbbá „A polgári jogsegély szabályozása Franciaországban, tekintettel az 1905. évi hágai jogsegély-egyezmény felmondásának okaira és a felmondás által keletkezett helyzetre“ című tanulmányainak megjelentése tekintetében még nem történt döntés. Tevékeny részt vett a magyar és francia diákeletben, így a Párisi Magyar Házban előadást tartott „La lutte moderne contre le crime“ címmel s munkájának eredményeképpen már sok francia diák utazott Magyarországra.

Gábrriel Asztrik László (1907, Pécs, róm. kat.), magyar-francia szakos gödöllői premontrai rendi középiskolai tanár, Budapestről (Eckhardt professzor). Levéltárak és kéziratárak középkori magyar-francia kapcsolatokra vonatkozó adatait gyűjtötte össze. E célból nemcsak másolatokat, de fényképfelvételeket is készített. Így tanulmányozta a XIII—XIV. századi liturgikus könyvekben fellelhető magyar szentek ábrázolását, s a versaillesi levéltár alapján a magyar-francia premontrai kapcsolatokat. Két szemeszteren keresztül paleografiai kurzusokat hallgatott s megismerkedett az ultra-violet sugarakkal történő kéziratkutatóval. Elvégezte az École des Chartes könyvtárosképző tanfolyamát. A löweni kódex paleografiai sajátosságainak tanulmányozására Löwenbe, majd a Londonba szakadt magyarvonatkozású francia kéziratoknak a British Museumban való tanulmányozására Londonba utazott.

Dr. Lelkes István (1905, Körömend, Vas m., róm. kat.), magyar-francia szakos állami gimnáziumi tanár, Budapestről (Eckhardt prof.). Az École des Langues Orientales Vivanteson magyar lektori teendőket, a Magyar Tanulmányi Központban pedig titkári munkát végzett. A Société pour la propagation des langues étrangères en Franceon két csoportban tanította a magyar nyelvet. Három cikkét: „La fortune de Petőfi en France“, „Un traducteur inconnu de Petőfi“, „Voyageurs français en Hongrie de 1848 à 1914“ a Revue des Études Hongroises fogadta el közlésre. Összegyűjtötte egy a külügyminisztérium támogatásával dr. Sipos Lajos tanár társszerkesztésében megjelenő könyv anyagát a francia-magyar politikai és irodalmi, művészeti, valamint tudományos kapcsolatokról a XIX. század folyamán.

Dr. Lengyel Julia (1907, Nyírmada, Szabolcs m., róm. kat.), egyetemi orvoskari tanársegéd, Budapestről (Huzella prof.) féléves ösztöndíjas. A Collège de France összehasonlító embryologiai intézetében és a Rotschild-alapítványú Institut de Biologieban dolgozott. Kutatásai a kötőszöveti rostok keletkezésének, tulajdonságainak és működésének, szorosabban véve a bőr alaphártyájának vizsgálatára vonatkoztak. Összehasonlító vizsgálatokat végzett felnőtt emlősök és halak bőrének

alaphártyáján, csirkeembryokon, állatkísérletekkel és szövettanyésztéssel a saját eljárásai és a Párisban tanult új módszerek segítségével. Rendszeresen hallgatta Fauré-Fremiet professzor előadásait a Collège de Franceon. Különösen finom szövettani technikai és szövettanyésztési módszereket sajátított el Nageotte professzor mellett a Collège de France összehasonlító szövettani intézetében, illetőleg az Institut Radium szövettanyésztő laboratoriumában. Számos kutató intézetet látogatott meg. Az orvosi fakultás elméleti intézeteiben az orvostanhallgatók gyakorlatainak megszervezését tanulmányozta. A könyvtárakban magyar szövettani tankönyv megírásához értékes anyagot gyűjtött.

Dr. Penkert Mihály (1900, Székelyhíd, Bihar m., ref.), orvoskari egyetemi tanársegéd, Debrecenből, féléves ösztöndíjas. Ösztöndíját gyermekgyógyászati tanulmányok céljaira kapta s főleg dr. Babonneix St.-Louis-kórházi és Ribadeau-Dumas Salpetrièrei-kórházi osztályaiban dolgozott. Babonneix és Debré útmutatásai alapján a postdiphthériás bénulások kérdésével foglalkozott. Tanulmányozta a St. Louis-beli moulage-gyűjteményt és könyvtárat. „L'essai sur l'hygiène infantile en Hongrie” című tanulmánya megjelenés alatt áll a Gazette des Hopitauxban. Ribadeau-Dumas mellett a csecsemőkori athropiák és enterocolitisok esetében való napraforgólisztes mesterséges táplálás problémájával foglalkozott, Nobecourt professzor osztályán pedig a gyermekkori tuberkulózisok modern kezelését és a Calmette-eljárást tanulmányozta. A tanév végén a franciaországi Assistance publique és Assistance sociale modern szervezeteit tekintette meg a gyermekvédelmi intézkedések szempontjából. A Société Internationale des Médecins des Universités Françaises orvosegyesület egyik alelnökének választotta meg. Rövid tanulmányokat tett Angliában és Belgiumban is.

Tanulmányi segélyben részesült:

Perényi József (1915, Budapest, róm. kat.), bölcsészethallgató (Szentpétery prof.) „A hiteles helyek működésének és oklevelek formáinak kialakulása” címen készülő dolgozatával kapcsolatban szikségessé vált külföldi, főleg francia okleveles gyakorlat áttanulmányozhatása céljából 600 pengő segélyben részesülve február, március és április havában volt tanulmányúton. Munkája azoknak az okleveles formuláknak kereséséből állott, amelyek hazai hiteleshelyi kiadványainknál szerepelnek. Egy hétig Münchenben a Bayerische Staatsbibliothekben a német okleveles kiadványokat tanulmányozta. A többi időt Párizsban töltötte, ahol részben az École des Chartes könyvtárában, részben pedig a Bibliothèque Nationaleban nézte át a kiadott anyagnak témáját érdeklő részét. Ezenkívül az Archives Nationales eredeti levelei között is folytatott kutatásokat. Különösen az 1100 és 1210 közötti királyi kiadványokat tanulmányozta behatóan. Tanulmányának kidolgozását hazatérése után még folytatja.

A francia állam ösztöndíjasai:

Hirschberg Márta (1911, Budapest, róm. kat.), magyar-francia-latin szakos gyakorló tanárjelölt, Budapestről (Eckhardt professzor), második félévben ösztöndíjas. „La Gaule dans la littérature de XVIIe siècle“ című dolgozatát készítette el Lefranc professzor útmutatásai alapján. Az Institut Catholique és a Bibliothèque Nationale könyvtáraiban kutatott. Chamard professzor előadásait hallgatta a Sorbonneon és Charmet professzoréit a Tanulmányi Központban. Kapcsolatban állt több francia katolikus nő- és leányegyesülettel és egyetemi nemzetközi leányegyesületekkel s azok több kongresszusán résztvett. (Universitaires Catholiques, Action Catholique de la Jeunesse Française, stb.). Hosszabb tanulmányutat tett Közép-Franciaországban és Belgiumban.

Hodinka László (1912, Pozsony, gör. kat.), francia-latin-olasz szakos, okleveles középiskolai tanár, a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának gyakornoka, Budapestről (Eckhardt professzor), egész éves ösztöndíjas. Előadásokat hallgatott a Sorbonneon Cohen, Michaut, Millardet, Samaran, Ascoli és Strowski professzoroknál. Résztvett az École Nationale des Chartes keretében megszervezett könyvtárosképző tanfolyamon. Mindennapos gyakornoki szolgálatot teljesített a párizsi Bibliothèque Nationaleban és ennek kapcsán az intézmény osztályainak mindegyikén másfél hónapot töltve alapos betekintést nyert a könyvtár ügymenetébe. Összeállította a Bibliothèque Nationaleban az összes katalógusok áttanulmányozásával a Nyomtatványosztály magyarnyelvű nyomtatványainak teljes katalógusát. A Nemzeti Múzeum könyvtári főigazgatója megbízásából a könyvtár körülből 1300 darab latinnyelvű anonym kézirat nagy részének szerzőjét megállapította a Bibliothèque Nationale kéziratosztályának katalógusai alapján. Összeállította „La bibliographie hongroise de Victor Hugo“ című dolgozatát is.

Lobinger Magda (1910, Újarad, Temes m., róm. kat.), francia-német szakos okleveles középiskolai tanár Szegedről (Zolnai professzor), féléves ösztöndíjas. „Nicolas Martin, un précurseur de la littérature comparée“ című munkájának anyagát bővítette ki s a XIX. század romantikusait tanulmányozta. E munkájának anyagát legnagyobb részben a Bibliothèque Nationaleban gyűjtötte össze. Előadásokat hallgatott a Collège de Franceon (Bédier Hazard) és a Sorbonneon (Pauphilet, Carré, Ascoli, Mornet, Millardet, Chamard professzorok). A francia középiskolai oktatási módszerek tanulmányozására rendszeresen látogatta a Lycée Durny tanítási óráit. Foglalkozott a francia képző- és építőművészettel s e célból a vidéken is tett több kisebb tanulmányutat.

Magyar Éva (1912, Debrecen, izr.), német-francia szakos okleveles középiskolai tanár, Debrecenből (Hankiss professzor), első félévben ösztöndíjas. „Jean Sarmant és a modern francia színműirodalom“ című munkáját készítette el és a modern francia színműirodalom és színpad problémáját tanulmányozta a különböző prózai színházak elő-

adásában. (Athénée, Atelier, Comédie des Champs-Elysées, Gymnase, Théâtre de la Madeleine, Th. de Montparnasse, Renaissance, Vieux Colombier, Mathurins, Th. de Pigalle.) Résztvett az École de Préparation des Professeurs de Français à l'Étranger előadásain és ott bizonyítványt szerzett. Két hónapig a Duployé-féle francia gyorsíróiskola tanfolyamát végezte. Sauvageot professzor fordítási gyakorlatain rendszeresen dolgozott. Cikkeket közölt a Debrecen című napilapban a chartresi katedrálisról és Lumièreről, a film feltalálójáról. A francia élet és műemlékek tanulmányozására hosszabb utat tett Normandiában és Közép-Franciaországban.

Pachhofer Éva (1913, Bécs, róm. kat.), francia-német szakos gyakorló tanárjelölt, Budapestről (Eckhardt professzor), féléves ösztöndíjas. „Les Allemands jugés par le XVIe siècle français“ című munkáját bővítette ki s e célból a Bibliothèque Nationale és Bibliothèque St. Geneviève olvasótermeiben és kéziratáraiban, valamint a külügyminisztérium levéltárában dolgozott. Munkájában hasznos tanácsokkal látták el Chamard és Morceay professzorok (Sorbonne, illetve Institut Catholique). Beiratkozott az École des Hautes Étudesbe s itt és a Sorbonneon rendszeresen előadásokat hallgatott (Costil, Chamard, Lefranc, Guyot, Hazard, Boucher, Vermeil). Résztvett az École du Louvre több előadásán is. A Conférence St. Michel nemzetközi leányegyesületben előadást tartott Magyarországról. Hosszabb utat tett Bourgogneban és Champagneban.

Dr. Sipos Lajos (1905, Farkaslaka, Udvarhely m., róm. kat.), magyar-francia szakos állami reálgimnáziumi tanár, Budapestről (G. Deshusses), második félévben ösztöndíjas. A francia iskolai élet és elméleti neveléstan megismerése céljából látogatta a párizsi és poitiersi tankerület több elemi, polgári és középiskoláját és ott heteken keresztül résztvett az iskolai élet minden megnyilvánulásában. Hallgatta Wallon, Fauconnet professzorok előadásait, dolgozott a Musée Pédagogique könyvtárában és gyűjteményeiben. Ösztöndíjas ideje alatt több dolgozatot készített s azok már részben meg is jelentek, közöttük a „La langue française en Hongrie“ című tanulmánya a Revue Internationale de l'Enseignementban. „Au Centenaire de l'Appel de Vörösmarty“ dolgozatát a Revue des Etudes Hongroises, a „Ce qu'il faut lire sur la Hongrie“ címűt pedig a Nouvelle Revue de Hongrie fogadta el közlésre. „Az irodalomtanítás új útjai“ a Gyermek folyóiratban fog megjelenni, „A tanárok óraszámja Franciaországban“, „A tanárok továbbképzése Franciaországban“ című cikkeit az Országos Középiskolai Tanáregyesület Közlönye fogja közölni. „Az érettségítől a főiskoláig“ és „Az anyanyelvi tanítás a franciáknál“ című dolgozatai kéziratban vannak. Könyvismertetéseket, bírálatokat a Revue des Etudes Hongroises, az Egyetemes Philológiai Közölny, a Tanáregyesületi Közölny, Gazette de Hongrie és a Magyarság számára írt.

Sóter István (1913, Szeged, róm. kat.), magyar-francia szakos gyakorló tanárjelölt, Budapestről (Eckhardt professzor), a Bátor

Eötvös József Kollégium tagja, a tanévet az École Normale Supérieureben töltötte. „Le style de Corneille“ című munkájának anyagát bővítette ki s ezzel kapcsolatban tanulmányozta Corneille korának jezsuita iskoladrámáit s a Corneillet megelőző korok szónoki gyűjteményeit és retorikai elveit is. Kutatásai kiegészítésére Rouenba is utazott a kor levéltári anyagát keresve. Munkájában D. Mornet, C. Bouglé, Ch. Bruneau professzorok útmutatásait követte. A Corneille problémával kapcsolatban összegyűjtött anyagból elkészítette „La doctrine stylistique des rhétoriques du XVIIe siècle“ című tanulmányát. A XVII. század körébe vágó újabb művekről szemlét írt az Egyetemes Phil. Közlönyben. A Napkeletben ismertetései jelentek meg. François du Térumondnak a magyar ifjúságról szóló rádióelőadásához anyagot szolgáltatott. A Magyarországon meginduló szociográfiai munka szempontjából tanulmányozta az École Normale Supérieure keretében szervezett Centre de Documentation Sociale munkaközösség módszereit.

Steixner István (1912, Szentjakabfa, Zala m., róm. kat.), magyar-francia szakos piaristarendi tanárjelölt, Budapestről (Eckhardt prof.), első félévben ösztöndíjas. Ösztöndíját a Rend főnöke kiegészítette és így az egész tanévet Párisban töltötte. A Sorbonneon és az Institut Catholiqueon hallgatott előadásokat főleg Chamard, De Labriolle, Calvet, Morçai és Marechal professzoroknál. Előadást tartott az Institut Catholiqueon Erasmusról. Szakdolgozatával kapcsolatban a Bibliothèque Nationaleban anyagot talált Thomas Jordanus XVI. században itt tanult magyar humanistára vonatkozóan. Rendszeresen látogatta a Collège Stanislast, hogy a francia pedagógia módszereivel megismerkedjék. Az Amitiés Françaises à l'Étranger munkaközösségében előadást tartott a magyar katolikus ifjúságról. Ismertető cikket írt Pierre Costil André Dudithról szóló könyvéről, melyet a Revue des Etudes Hongroises közlésre elfogadott.

Ezenkívül a Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ támogatását élvezte *dr. Saly Arnulf*, a magyarországi bencés rend kiküldötte, valamint 28, különböző szaktanulmányokat folytató magyar egyetemi hallgató, illetve kutató.

VI. SVÁJCI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjas:

Dr. Hoff György (1909, Magyaróvár, róm. kat.), ügyvéd, ösztöndíját szabadalmi jogi kutatásokra használta fel. E célból legelőször a Bernben székelő Union internationale pour la protection de la propriété industrielle intézménnyel keresett összeköttetést és ennek könyvtárában kezdte meg munkáját. Innen Genfbe utazott és kutatásait a genfi egyetem, valamint a Nemzetek Szövetsége könyvtárában folytatta.

Egyidejűleg néhány kereskedelmi és iparjogi tárgyú egyetemi előadást is hallgatott, amelyek közül főleg Martin Achard professzornak szabadalmi jogi előadásai érdekelték. Kutatásait, amelyek Genfben főleg a nemzetközi iparvédelmi értekezletek eredményeire és általában a nyugati nemzetek joganyagára, főleg reformtörekvéseiknek tanulmányozására irányultak, hazatérése után a hazai jogfejlődés és bírói gyakorlat feldolgozásával kívánja kiegészíteni, hogy így a szabadalmi jogra vonatkozólag tanulmányútja alatt előkészített önálló munkáját a budapesti egyetemi Hiteljogi Szeminárium kiadványai között megjelenthesse. Tudományos kutatásain kívül is résztvett a genfi egyetem életében és igyekezett hazai jogfejlődésünket a külföldi érdeklődőkkel megismertetni. Így január hó 20-án a genfi Hungária Egyesületben „Le projet du code civil hongrois“ címen előadást tartott, amelyen a genfi egyetem rektora is megjelent.

Ezenkívül *dr. vitéz Csíky János* kir. bírósági joggyakornok 200 pengő tanulmányi segélyben részesült, hogy a Geneva School of Internationale Studies nyári tanfolyamára *dr. Gajzágó László* egyetemi ny. r. professor közvetítésével az iskola vezetősége részéről nyert meghívást elfogadhatta és az iskola 1936. évi nyári tanfolyamán, mint egyetlen magyar hallgató résztvehesen. Különösen a nemzetközi jogi és népegységügyi szeminárium munkájában vett részt behatóan, ahol a tárgyalt kérdéseknek magyar szempontból való megvilágítása céljából gyakran szólalt fel.

VII. ANGOLORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Allami ösztöndíjasok:

Dr. Bakács György (1901, Veszprém, róm. kat.), budapesti I. sz. sebészeti klinikai tanársegéd (Verebélly professzor), a berlini kollégiumban nyert első félévi ösztöndíja helyett 530 márkának megfelelő összegű angol fontban kifizetett ösztöndíjban részesülve az 1935. évi november hó 1-től március 1-ig folytatott tanulmányokat Londonban. Főleg endokrinológiai kérdésekkel foglalkozott és a sympathicus idegrendszeren végezhető műtéteket tanulmányozta. Előbbi téren főleg a rosszindulatú daganatok elleni küzdelem vezetőhelyén álló The Cancer Hospitalban (rákkórház) szerzett értékes tapasztalatokat. A kórház kutatóintézetében *J. W. Cook* professzor útmutatásai alapján a hormonoknak a daganatok keletkezésében való szerepét vizsgálta. A sympathicus idegrendszerre vonatkozó vizsgálatait három helyen végezte. Nevezetesen a King's Collegeban tanulmányozta *Blair* professzor kutatásait, aki a sympathicus műtétek eredményeit szövettanilag vizsgálta meg. A St. Bartholomew's Hospitalban *Paterson Ross* professzor vezetésével a sympathicus-dúc kiirtásával kapcsolo-

latos eredményeket ismerte meg. A rákkórházban pedig a praesacralis sympathectomiával elérhető eredményeket kísérte figyelemmel, amelyek nőgyógyászati szempontból is jelentősek. Ezen szorosabban vett kutatási programjának megvalósításán kívül más fontos és időszerű kérdések angliai állásának megvizsgálására is igyekezett időt fordítani. Így a National Radium Commission statisztikai adatai alapján a rák rádiumkezelésének eredményeit elsősorban nőgyógyászati vonatkozásban vizsgálva az ezzel kapcsolatos klinikai szempontokat a rákkórház fekvőbetegosztályán, műtőtermeiben és röntgen-rádium-osztályán tanulmányozta. A London Hospitalban Earley Lancelot Hollandnak, a Medical School nőgyógyászati tanárának műtéteit figyelte meg. Résztvett a British Post Graduate Medical School előadásain is és ezzel kapcsolatban Grey Turner műtéti eljárásait vizsgálta, aki főleg a nyelőcső rákjának gyógyítása terén tűnt ki. Számos más neves szakember intézetét is felkereste és rendszeresen bejárt a King's College Hospitalba (prof. Wakeley), meglátogatta a Royal Free és a Müller Hospitalt (Mr. Joll) és résztvett a Royal College of Surgeons tudományos előadásain. Négyhónapi angliai tartózkodása alatt szoros kapcsolatokra tett szert az angol orvosi tudomány kiemelkedő képviselőinek körében. Ennek eredménye többek között, hogy hosszabb, nagyrészt még itthon elvégzett kutatások alapján megírt „Post-Operative Tetany and Parathyroid Transplantation“ című tanulmányát Wakeley professzor, a Medical Press and Circular szerkesztője elfogadta és az a folyóirat három számában folytatólagos közlésben meg is jelent (97. évf., 1936. évi augusztus 12., 19. és 26. sz.). Szaktudományi munkája mellett, mint megbiztosító intézménynél működő orvos, az angol megbiztosítás rendszerét is tanulmányozta a Ministry of Health vezetőtényezőivel folytatott megbeszélések és az angol szociális megbiztosítóintézet (National Health Insurance) működésének vizsgálata útján. Ezirányú megfigyeléseit „A szociális betegségbiztosítás külföldi rendszereinek ismertetése“ címen a Magyar Országos Orvos Szövetség május 10-én megtartott XXXVIII. kongresszusán bemutatott előadásában használta fel. Az előadás az Orvos-Szövetség május 15-i számában meg is jelent.

Dr. Bodonhelyi József (1909, Fülöpszállás, ref.), budapest-zuglói református lelkész, bár ösztöndíját csak félévi időtartamra nyerte, az egész tanévet Aberdeenben töltötte skóciai protestáns egyháztörténeti témájának kidolgozása céljából. Kutatásai a superintendensi intézmény keletkezésével és a gyakorlatba való átvitelével kapcsolatos történelmi kérdések megvilágítását célozták, amely probléma a XVI. századi protestáns egyházalkotmányban különösen fontos szerepet játszott. A még Skóciában sem feldolgozott téma tárgyalása után igyekezett az összehasonlító kritika segítségével a kérdés magyar vonatkozásaira különös súlyt helyezni, hogy így az európai presbiterianizmus eme két pólusán — Skóciában és Magyarországon — a probléma közös és eltérő vonatkozásai kiütközzenek. Kutatásainak eredményeit „John Knox's Superintendents“ című angolnyelvű értekezésében fejtette ki, amely folio nagyságban IX + 337 oldalra terjed.

Ezenkívül egy 33 oldalnyi függelék rövid összefoglaló történelmi ismertetést ad a magyar református püspöki intézményről. Miután az egyetemi tanács vezető szakprofesszora G. D. Henderson D. D., D. Litt. előterjesztésére részére a doktorátusra való jelentkezéshez előírt három évnyi kutatási időt kettőre leszállította — egy évet még előzőleg töltött Aberdeenben — a tanév végén jelentkezhetett a doktorátus letételére. Miután tehát a doktori szabályzat követelményeinek eleget tett és értekezését az egyetem elfogadta, 1936 július 8-án ünnepélyes keretek között az aberdeeni egyetem doktorává avatták (és pedig az angol-országi szabályzatoknak megfelelően a hittudományi kar bölcészeti doktorává: Ph. D., Faculty of Divinity).

Dr. Ludány György (1907, Debrecen, ref.), a budapesti Általános Kórtani és Bakteriológiai intézet adjunktusa 1935—36. tanév első felére nyert angliai ösztöndíjat. Tekintettel újabb beosztására, angliai tartózkodását csak a második félévben kezdte meg. Az edinbourghi egyetemi élettani intézetben végzett kutatómunkát. Tudományos vizsgálatait részben Prof. Daly irányításával, részben önállóan végezte. Foglalkozott tüdő-vérkeringéssel, nevezetesen a tüdőerek beidegzésével és különböző gyógyszereknek a tüdővérkeringésre való hatásával. Ezek mellett vesefiziológiai és vesepatológiai kérdéseket is tett vizsgálata tárgyává. Izolált vese átáramoltatási kísérleteiben a vese és az általános vérkeringés közötti összefüggés egyes kérdéseit tanulmányozta. Ezenkívül humoral-fiziológiai és más farmakológiai kérdésekkel is foglalkozott. Különböző állati szerveken a histamin, tyramin, ergotoxin és kokain egymásra hatását tette vizsgálat tárgyává. Tanulmányútja alatt megtekintette a nevezetesebb angliai kutatóintézeteket Londonban, Cambridgeben és Oxfordban. Részben a magyar tudományos kapcsolatok kimélyítése, részben a különböző kutatóintézetek megtekintése céljából útját Belgiumban és Németországban többször megszakította. Tudományos vizsgálatainak eredményei a Quarterly Journal of experimental Physiologyban jelennek meg.

Dr. Nötel Rudolf (1912, Budapest, ág. ev.), elsősorban pénz- és ár-elméleti, de egyéb elméleti, mezőgazdasági és gazdaságstatisztikai kérdésekkel is foglalkozott. Az 1935—36. tanév harmadik és az 1936—37. tanév első termjének idejét Cambridgeben töltötte. Itt Pigou, Robertson, Hicks, Mrs. Robinson, Kahn és Clark előadásait hallgatta. Résztvett a cambridgei research group, valamint a london-cambridge-oxfordi közös szeminárium munkájában, rendszeresen látogatta a Marshall Society üléseit. A két term közötti időt főleg Londonban töltötte. Itt a gyakorlati gazdasági élet intézményeit tanulmányozta. Behatóan megismerkedett a Milk Marketing Board, a Bacon Development Board, az Agricultural Mortgage Corporation munkájával, megismerkedett a munkanélküli segély és a munkaközvetítő hivatalok intézményeivel. Több ipartelepét és gyárat látogatott meg és tőzsdei körökkel is összeköttetéseket tartott fenn. A két term közötti időben résztvett az Agrártudományok Nemzetközi Kongresszusának St. Andrewsban tartott ülésén. Több tanulmánya előkészületben van, megírta „Agrárválság

és adósvédelem. Elméleti vonatkozások és nemzetközi összehasonlítás" című nagyobb munkájának utolsó fejezetét, úgyhogy a munka közvetlenül megjelenés előtt áll.

Dr. Putnoky Gyula (1901, Körmöcbánya, ref.), egyetemi magántanár, a budapesti egyetemi kórbonctani és kísérleti rákkutató intézet (prof. Balogh) adjunktusa, a tanév második felében a londoni Imperial Cancer Research Fund laboratóriumaiban dolgozott. Elsajátította a modern rákkutatásnak az intézetben használatos módszereit, tanulmányozta az intézet nagy átoltható daganatanyagát, résztvett a tumortörzsek életbentartásában. Immunitástani kísérleteinek eredményét összefoglaló dolgozatát még kinttartózkodása alatt befejezte. A dolgozatot az intézet igazgatója, W. E. Gye, angol szakfolyóiratban való közlésre elfogadta. Kísérleteinek második részét — complementkötés Shope-tumoros anyaggal — még hazatérése után is folytatja. Ezirányú munkájáról, szintén angol nyelven, a londoni Imperial Cancer Research és a budapesti egyetemi kórbonctani és kísérleti rákkutató intézet közös közleményeként kíván beszámolni W. E. Gye igazgatóval való megbeszélés alapján. Egyébként is sikerült a két intézet között eddig is fennállott tudományos kapcsolatokat még szorosabbra fűznie. Így a londoni intézet nagy átoltható tumoranyaga ezentúl a budapestinek teljes mértékben rendelkezésére fog állni, a Londonban elsajátított módszereknek bevezetésével pedig a hazai rákkutatás új eljárásokkal fog megismerkedhetni. Sikerült ezenkívül az orvostanhallgatók oktatásának céljaira megfelelő makro- és mikroszkopos demonstrációs anyagot magával hoznia. Londonban ezenkívül meglátogatta a London Hospital, Middlesex Hospital és St. Mary Hospital kórbonctani intézetét és múzeumát, a London School of Hygiene and Tropical Medicine-t, a Wellcome Institute és Royal College of Surgeons múzeumait, a rádium-intézetet és a rákkórházat. Londonon kívül Oxford és Cambridge egyetemeit tekintette meg. Odautazásakor a würzburgi Luitpold Krankenhaus modern kórbonctani intézetében B. W. Schmidt professzort kereste fel, akivel esontpathológiai kérdésekről volt alkalma megbeszélést folytatni. Brüsszelben a Fondation Ivonne Boelnek a Hopital Brugmannban lévő rákkutató intézetében Reding professzortól nyert útbaigazítást egyes tudományos kérdésekben. Visszatérőben a párizsi rádium- és rákkutató, és a baseli kórbonctani és élettani intézetet tekintette meg, ezenkívül meglátogatta a müncheni Krankenhaus Schwabingot, különösen annak kórbonctani intézetét, Bécsben pedig az Allgemeines Krankenhaus pathológiai intézetét és múzeumát.

Dr. Szalay Sándor (1909, Nyiregyháza, ág. ev.), a debreceni egyetemi orvosi fizikai intézet tanársegéde, februártól augusztusig folytatta kísérleti fizikai tanulmányait Cambridgeben, Lord Rutherford professzor intézetében. Az első hónapban a felsőbb éves hallgatók számára előírt radioaktív gyakorlatokat végezte el. Az ott használt eszközökről és módszerekről részletes feljegyzéseket készített, hogy azok a Debreceni Orvosi Fizikai Intézet munkájában felhasználhatók legyenek. Különös súlyt helyezett oly tapasztalatok szerzésére, ame-

lyek alapján a kutatáshoz szükséges eszközök az intézet saját műhelyében lesznek elkészíthetők, ami a külföldről nehezen beszerezhető eszközök drágaságát tekintve, az intézetnek nagy megtakarítást jelent. E gyakorlatok elvégzése után egy hónapot radioaktív preparátumok készítésének megtanulására fordított, hogy radiológusi kiképzését tökéletessé tegye, majd egy-egy hetet az intézet különböző osztályain töltött, hogy az intézet legkiválóbb kutatóit és módszereiket megismerje (Wilson-kamra, ionizációs mérések, Geiger-számlálócső stb.). Ösztöndíjas félévének második felében önálló kutatásokat végzett az atomrombolás körében, nevezetesen egy kínai munkatársával együtt magnéziumatómokat rombolt alfa-sugarak segítségével. E munkával augusztus hó folyamán elkészültek és eredményeiket angolnyelvű dolgozatban foglalták össze. Kutatásait néhány gyár, főleg a Cambridge Instrument Co. meglátogatásán kívül, kisebb tanulmányutakkal, London városának és nevezetesebb múzeumainak megtekintésével egészítette ki. A cambridgei egyetem társas- és sportéletében — amennyire kutatásai mellett lehetséges volt — szintén résztvett.

Alapítványi ösztöndíjas:

Dr. Bacsich Pál (1905, Szeged, róm. kat.), a szegedi egyetem szövet- és fejlődéstani intézetének tanársegéde a Rockefeller-alap orvostudományi ösztöndíját élvezte az 1935 szeptember 21-ike és 1936 január 31-ike, majd az 1936 május 20-ika és június 30-ika közötti időkben. Az így rendelkezésére álló 6 hónapot Londonban töltötte, ahol részben a King's College anatómiai, részben pedig a University College szövet- és fejlődéstani intézetében dolgozott és előző évben megkezdett vizsgálatait folytatta. D. M. Blair és F. Davies professzorok társaságában a spinalis dúcok morfológiájára vonatkozó vizsgálatai nem várt érdekes eredményre vezettek a spinalis dúcok regenerációját illetően, amelyek a vizsgálatok megismétlését és kiterjesztését tették indokoltá, úgyhogy e munka még folyamatban van. J. P. Hill professzor intézetében (University College) az emésztőcsatorna idegsejtjeire vonatkozó vizsgálatait folytatta. Emellett vizsgálatokat végzett egy új, a British Drughouses Ltd. által bevezetett zsírfesték (Sudan IV.) szövettani technikai értékére vonatkozólag. Ezen vizsgálatai megjele-
nés alatt vannak. Kidolgozott emellett egy összetett idegtechnikai festőeljárást, az erről szóló előzetes közlemény a Journal of Anatomy 1936 októberi számában jelent meg. Londoni tartózkodása alatt több előadást tartott; így 1935 novemberében az Angol Élettani Társaság gyűlésén „A fehérvérsejtek lipoidtartalmáról“ tartott előadást. Az erre vonatkozó közlemény a Journal of Anatomy 1936 januári számában jelent meg. Az Angol Anatómiai Társaság 1935 novemberi gyűlésén „Paraffinozott anatómiai készítmények előállítására“ címmel a szegedi egyetem anatómiai intézetében Gellért professzor vezetése alatt folyó vizsgálatokról számolt be. Az ezen előadásról szóló ismertetés a Journal of Anatomy 1936 októberi számában jelent meg. Az 1936. év júniusában, az Anatómiai Társaság Aberdeenben tartott kongresszu-

sán, neurohistologiai technikai problémákról tartott demonstrációs előadást. Angliai tartózkodása alatt az Angol Anatómiai Társaság gyűléseit állandóan látogatta és résztvett a tudományos vitákban. 1935 novemberében a társaság tagjául választotta. Tanulmányi kirándulásai során meglátogatta Aberdeent, Glasgowot, Liverpoolt és Readinget és az ottani egyetemeket tanulmányozta.

VIII. GÖRÖGORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Ezeket az ösztöndíjakat a vallás- és közoktatásügyi miniszter a Harriseion-alap kamataiból, az Ösztöndíjtanács jelölése alapján folyósítja Görögország területével kapcsolatos tanulmányokat végző kutatók és görögkeleti egyháziak részére. Jelen tanévben a következők voltak így Görögországban:

Dr. Genthon István (1903, Budapest, róm. kat.), magyar nemzeti múzeumi könyvtárnok 1200 pengős ösztöndíjjal művészettörténeti tanulmányokat folytatott Görögországban az 1936. év tavaszán.

Dr. Hekler Antal (1882, Budapest, róm. kat.) egyetemi ny. r. tanár 1500 P összegű Harriseion-ösztöndíjban részesülve 1935 őszen folytatott kutatásokat az athéni Nemzeti Múzeum portrait-anyagában, aminek alapján következő tanulmányait jelentette meg: „Neue Porträtforschungen in Athen“ (Archäologischer Anzeiger, 1935, 3—4.) és „Portrait-tanulmányok az athéni Nemzeti Múzeumban“ (német összefoglalással az Archaeologiai Értesítő 1935. évi XLVIII. kötetében).

Kalota József (1915, Alsózsolca, Borsod m., gör. kel.), görög keleti papnövendék 3000 pengős egész évre szóló ösztöndíjjal, az athéni egyetem hittudományi karának második évfolyamát végezte el, amelynek alapján az athéni egyetemtől nyert bizonyítvány szerint június havában az egyes tárgyakból (latin nyelv, héber régészettan, ó- és újszövetségi magyarázatok, egyháztörténet) kitűnő, illetve jó osztályzatot nyerve letette a II. alapvizsgát, úgyhogy a következő tanévben már a III. évfolyamra iratkozhatik be.

Dr. Kerényi Károly (1897, Temesvár, róm. kat.), egyetemi ny. r. tanár a Harriseion-alapból 1500 pengő összegű ösztöndíjban részesülve 1935 augusztus és szeptember havát töltötte tanulmányúton. Sarajevón és Ragúzán keresztül, az albán part mentén, Durazzo és Valona megtekintésével Korfuba utazott, közvetlen szemlélettel egészítve ki az illír kultúrára vonatkozólag összegyűjtött anyagát, amelynek alapján a Revue international des études Balkaniques 1936. évfolyamában megjelentette „Vom heutigen Stand der Illyrieforschung“ című tanulmányát. Korfuban hosszabb időt töltve az egész szigetet bejárta. Ennek eredménye „Korfu und Totenreich“ című tanulmánya, amelyet 1936 októberében II. Vilmos volt német császár meghívására a Doorner

Arbeitsgemeinschaft ezévi ülészakán mutatott be. Ugyancsak beszámolt ezirányú kutatásairól a pécsi Erzsébet Tudományegyetem 1936 november 19-i ünnepén is. Korfuból Epirus hegyvidékén át autóval Janinába ment és Dódónába tett kirándulást. Janinából a Pindos-hegység felett repülőgépen utazott Athénbe, hogy Görögországnak ezt a járhatatlan erdőkkel borított részét is megismerhesse. Tanulmányútjának végén Lesbosban töltött hosszabb időt, amely alatt a sziget egy részét utazta be. Erről „Lesbosi utazás“ címen kiadott útjegyzeteiben számolt be (Sziget, II. kötet, 1936).

Samu János (1905, Budapest, ref.) 1300 P összegű Harriseion-ösztöndíjban részesülve az 1936. év május, június, július hónapjait töltötte Görögországban gazdaságföldrajzi helyszíni tanulmányok eszközzése céljából. Macedóniában és Cycladokon tett nagyobb utazásokat. A görög piac cikkeiről ismertetéseket írt. Görögország gazdasági viszonyairól és a görög-magyar gazdasági kapcsolatok élénkítésének lehetőségeiről jelentést dolgozott ki. A görög dohányról gazdaságföldrajzi tanulmányt írt. Az éghajlatnak a gazdasági életre gyakorolt hatását vizsgálva az athéni meteorológiai intézetben Görögország klímájára vonatkozólag gyűjtött adatokat. Szaktanulmányai és helyszíni kutatásai mellett Görögország gazdasági életének szakembereivel gyakori érintkezést tartott fenn.

IX. LENGYELORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyelőjük: Dr. Divéky Adorján, egyet. ny. rk. tanár, a Varsói Magyar Könyvtár igazgatója, Warszawa, Czakiego 16.

Dezső László (1912, Máramarossziget, róm. kat.), szakvizsgás tanárjelölt, lengyel állami esereösztöndíjban részesülve elsősorban történeti földrajzi módszertani tanulmányokat végzett. Az első trimesztert Varsóban töltve főleg Arnold professzor előadásain és szemináriumában vett részt. A második harmadévben Krakkóban igyekezett a lengyel történeti atlaszkészítő-bizottság munkálataiba és módszereibe betekintést nyerni Semkowicz professzor és dr. Buczek asszisztens útbaigazítása alapján. Ezenkívül hallgatta Dabrowski, Grodecki, Dobrowolski, Taubenschlag, Estreicher, Krzjżanowski és Serna professzorok előadásait. A következő szemeszter előtti vakáció ideje alatt Lwówban az Ossolineum értékes térképgyűjteményének témájára vonatkozó részeit tekintette meg. A harmadik trimesztert ismét Varsóban töltötte történeti földrajzi módszertani tanulmányokkal és e célból bekapcsolódott azokba a hasonló célú munkálatokba, amelyek Arnold professzor vezetésével folynak. Eredményeiről tanulmányt készített el. Varsóban ezenkívül Halecki, Handelsman, Divéky és Rybarski professzorokat hallgatta. Szaktanulmányain kívül különösen lengyel kisebbségi és szociográfiai kutatások felé fordult figyelme és igyekezett a lengyel szépirodalom nevezetesebb munkáit eredetiben megismerni.

Surányi Júlia (1909, Kassa, róm. kat.), mint a lengyel állam cse-reosztöndíjasa folytatta Varsóban lengyel irodalomtörténeti tanulmányait. A XV. századi humanizmussal kapcsolatos tárgyú, előkészületben levő doktori értekezéséhez folytatta az anyaggyűjtést a varsói könyvtárakban. Emellett az egyetemen lengyel irodalmi és irodalomtörténeti előadásokat hallgatott. Ellátta a Varsói Magyar Könyvtár és a Petőfi Sándor Magyar Egyesület könyvtárosi tisztségeit, amivel kapcsolatban adott felvilágosítások, ismertetések és egyes érdeklődőknek a magyar nyelv elemeibe való bevezetése útján igyekezett a lengyel-magyar kulturális kapcsolatok kimélyítésén dolgozni. Magyarra fordította Kaden-Bandrowski Gyula „Anyám városa“ című könyvét, mely kiadás előtt áll. Hazatérése után, mint foglalkoztatott diplomás, a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban kapott lengyel fordítói megbízást.

X. FINNORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Dr. Papp István (1901, Kisvárd, Szabolcs m., ref.), hatvani állami gimnáziumi rendes tanár, szeptember elejétől augusztus közepéig finn állami csereosztöndíjjal folytatta tanulmányait Helsinkiben, majd az utolsó két és fél hónapban a turku egyetemen. Helsinkiben az egyetem hallgatójaként mindkét félévben hallgatta Toivonen (finn-ugor szóképzés, a finn-ugor nyelvek műveltségi szavai), Kannisto (a finn-ugor népek ősi hitvilága, az obi ugor népek medvetisztelete), Rapola (finn szóragozás), Pentillä (finn fonetika, lív nyelv) és Pavolini (szanszkrit nyelv) professzorok előadásait. Ezenkívül látogatta a könyvtárakat, főleg a helsinki egyetem könyvtárát, továbbá a finn népnyelvi szótáralapítvány intézetét abból a célból, hogy tanulmányozza a népnyelvi gyűjtés módszerét, a finn nemzetiségi és nyelvi kérdés történetét és hogy adatokat gyűjtsön egy finn-ugor mondat-tanhoz. Több alkalommal beszélt nyilvánosság előtt finn nyelven, így a „közép-finn“ egyetemi hallgatók Keski-suomalainen Osakunta egyesületében három alkalommal (üdvözlő beszéd, előadás a magyar történelemről, majd a magyar irodalomról) és a Finn-ugor Társaságban, ahol a területi elvekről általános és magyar nyelvjárási szempontból tartott felolvasást. A turku egyetem nyári tanfolyamán heti hat órában tanította a magyar nyelvet. A tanév folyamán következő tanulmányai jelentek meg: „Piano d'un Atlante linguistico ungherese“ (Bolletino dell'Atlante linguistico italiano, II., 1., Udine, 1935), — („Geographisch-historische Gesichtspunkte in der Sprachforschung“ (Scientia, 1936 máj. — jún., u. o. pótfüzetben franciául is), — „Unkarin oppikoulujen undistaminen“ („A magyar középiskolák reformja“, Kasvatus ja Koulu, 1936.), — „Suurin unkarilainen“ („A legnagyobb magyar“, Uusi Suomi, 1936.), — „Donner Ottó emlékezete“ (Budapesti Szemle, 1936 aug.), — végül „Uusia suuntia nykyaikaisessa kielentutkimuksessa“ („Új irányok a modern nyelvkutatásban“, Virittäjä, 1936 szeptember).

XI. ÉSZTORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Kispál Magdolna (1910, Szatmárnémeti, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, észt állami csereösztöndíjban részesülve, Tartuban folytatta finn-ugor nyelvészeti és folklorisztikai tanulmányait. Az egyetemen Mark Gyula professzor finn-ugor hangtörténeti és mordvin nyelvi előadásain, továbbá magyar és mordvin nyelvi szemináriumának munkájában vett részt. Mordvin nyelvből jeles eredménnyel kollokvált is. Ugyancsak résztvett Mägiste Gyula professzornak a kelettengeri finn nyelvek hang- és alaktanáról, valamint a kelettengeri finn nyelvek indogermán jövevényszavairól tartott előadásain és a kelettengeri finn nyelvek köréből vett szemináriumi gyakorlatain is. Ezenkívül hallgatta Veski J. V. (észt leíró nyelvtan), Semper J. és Suits G. (észt irodalomtörténet), végül Loorits O. (folklor) professzorok előadásait. Folklorisztikai kutatásai során főleg az Eesti Rahvaluule Archiiv hatalmas gyűjteményét és a kiterjedt észt folklorisztikai irodalmat tanulmányozta. Mindezek egyúttal kiegészítő tanulmányok voltak „Tér- és időszók egy csoportja az ugor nyelvekben“ címen készülő doktori értekezéséhez is, amelyet ily módon csaknem teljesen be tudott fejezni. Az észt-magyar szellemi kapcsolatok kimélyítése érdekében egyrészt számos előadásban, cikkben és felolvasásban számolt be hazánk életéről az észt közönségnek, másrészt maga is igyekezett az észt kultúrát, népet és földet minél jobban megismerni, amit különösen az tett lehetővé, hogy a Finnugor Kutatások Észt Nemzeti Bizottságától kapott támogatással egész Észtországot beutazhatta. Ösztöndíjas idejének utolsó heteiben az 1936 június 25 és 28-a között Tallinban rendezett V. Finnugor Kultúrkongresszussal kapcsolatos előkészítő munkában tevékeny részt vállalt.

XII. SVÉDORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Lotz János (1913, Milwaukee, U. S. A., ág. ev.), tanárjelölt, svéd állami csereösztöndíjjal Leffler Béla professzor, a stockholmi Magyar Intézet igazgatójának vezetésével folytatta nyelvészeti tanulmányait. Teljesen elsajátítva a svéd nyelvet, valamint a norvég és dán nyelv alapvonalait, beható svéd irodalmi tanulmányokat folytatott, különösen Selma Lagerlöf, Strindberg, Heidenstam, Fröding, Karlfeldt műveivel, továbbá a népmesékkal és népdalokkal foglalkozott, a második félévben pedig résztvett a stockholmi főiskolán dr. Elias Wessén professzor által tartott Edda-gyakorlatokon. Általában figyelemmel kísérte a skandináv szellemi életet, állandóan olvasta a skandináv napilapokat és folyóiratokat, eljárt tudományos és művészi előadásokra, múzeumokba, hangversenyekre, érintkezést keresett a stockholmi és upsalai diáksággal. Tudományos kutatásait illetőleg jegyzeteket készített a régi germán világrépet tárgyaló munkájához, amelyen még dol-

gozik. Emellett résztvett a stockholmi magyar intézet ügyeinek intézésében és betöltötte a stockholmi magyar lektorátust az első félévben heti 2, a második félévben heti 4 órában. A tanév folyamán megnégy-szereződött számú hallgatóság részére leíró magyar nyelvtant szerkesztett, amelynek egy része sokszorosítva meg is jelent. A stockholmi KFUM (Keresztyén Ifjúsági Egyesület) egyesületben február 15-én „Den ungerska folkmusiken“ (a magyar népdal) címen vetített képekkel, zongorával és grammofonnal kísért előadást tartott a magyar népdalról.

XIII. AMERIKAI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Alapítványi ösztöndíjasok:

Dr. Kertész István (1904, Putnok, Gömör m., róm. kat.), a Vegyes Döntőbíróságok mellett működő Kormány megbízottak Hivatalába beosztott királyi törvényszéki bíró a Rockefeller-alap társadalomtudományi osztályának ösztöndíját elnyerve 1935 szeptember 19-től 1936 szeptember 9-ig volt tanulmányúton az Egyesült Államokban. Kutatásainak túlnyomó részét az államok nemzetközi felelősségével kapcsolatos kérdések kidolgozására fordította, éppen ezért csaknem az egész évet a newhaveni Yale-Egyetemen töltötte, ahol Borchard professzor mellett dolgozott. Munkáját nagyban megkönnyítette az a körülmény, hogy a Law School rendelkezésére bocsátotta az egyik távollevő tanár szobáját és a szükséges forrásmunkákat. Emellett rendszeresen résztvett a Spykman professzor vezetése alatt álló Department of International Relations munkájában és mind itt, mind pedig a nemzetközi jog szemináriumaiiban ismételtén felszólalt. Az év folyamán rövidebb látogatást tett a chicagói, cambridgei és newyorki Columbia-egyetemen és résztvett az American Society of International Law április havában Washingtonban tartott kongresszusán. Kutatásainak európai országokban való kiegészítése céljából a Rockefeller-alap ösztöndíját az 1936/37. tanévre meghosszabbította.

Dr. Kol Erzsébet (1897, Kolozsvár, róm. kat.) szegedi egyetemi magántanár, növényteni intézeti adjunktus, az 1935. évi nemzetközi pályázaton elnyerte az International Federation of University Women „A. A. U. W. Fellowship Crusade“ 1500 dolláros ösztöndíját, amelyet Alaszkában folytatandó kutatásokra a washingtoni Smithsonian Institution további 700 dollárral egészített ki. Kryobiológiai kutatásai az örök hó és jég biológiájára vonatkoztak és közvetlen célja Észak-Amerika hómezőinek és glecsereinek tanulmányozása alapján az volt, hogy párhuzamot vonva ezek és a már ismert hasonló európai területek között, következtetések legyenek levonhatók az életnek a Föld felületén való elterjedésére, másrészt a két kontinens geológiai összetartozására vonatkozólag. 1936 márciusától novemberéig volt tanulmányúton. New Yorkban a Barnard Collegeban elhelyezkedve a Columbia-egyetem és

a természetrajzi múzeum könyvtárában dolgozott. Útjának további állomásai a következők voltak: Washington, ahol az United States Departement of Agriculture, a George Washington University, a Howard University és a Smithsonian Institution kutatóintézeteit ismerte meg. — Ann Arbor, ahol Michigan állam egyetemén R. W. Taylor professzor laboratóriumában töltött hosszabb időt, a kanadai hegyekből származó értékes hóalga-gyűjteményt tanulmányozva. — St. Louis (két egyetem). — Missouri Garden (Amerika egyik legszebb botanikus kertje). — Helyszíni kutatásait a Coloradó-hegység hómezőin kezdte el, majd megnézte a boulderi és denveri egyetemeket. A Yellowstone, majd a montanai Glacier Park hómezőin is kutatott (előbbiről zöld havat is gyűjtött). Július közepén Alaskába indult, ahol öt hetet töltött. Útiránya a következő volt: Mount Mc Kinley Park, Fairbanks (egyetem), Kennecott (Kennecott és Worthington glecserek), Valdez (Columbia glecserek, piros hó), Juneau. Alaszkából visszatérve a washingtoni Mount Rainieren folytatta munkáját, ahol hatalmas tömeg piros havat talált, majd Washington állam seattlei egyetemét tekintette meg. Most Kanadába utazott, ahol a vancouveri egyetem és a nanaimoi tengerkutatóintézet megtekintése után ismét helyszíni kutatásokat folytatott a havazás kezdetéig. Innen Minneapolis (Minnesota), Madison (Wiscosin), az amerikai limnológiai kutatás központja, majd Chicago és a Niagara-vízesés érintésével New Yorkba utazott, ahonnan Anglián át tért haza. Saját utazásain begyűjtött anyagán kívül összehasonlító kutatásaihoz egyes expedíciók gyűjtéséből is szerzett anyagot. Így R. A. Bartlett kapitány expedíciója Grönland nyugati partvidékén gyűjtött részére és az 1936. év végén az Antarktiszra indult angol expedíció is ki fogja egészíteni gyűjteményét. Kutatásairól 11 angolnyelvű tanulmánya számol be. A szegedi egyetem növénytani intézete részére igen nagy mennyiségben gyűjtött össze a tudományos munkához szükséges anyagokat.

ifj. Maurer Gyula (1912, Szeged, román kat.), okl. mérnök a Smith Jeremiás-alapítványból nyert 4000 pengő ösztöndíjjal március 18-tól szeptember 4-ig volt úton, amely alatt az Egyesült Államok jelentősebb vízépítési munkálatait tanulmányozta. New Yorkban a kikötő újabb építményeit tanulmányozta és az ottani mérnökegyletben tett látogatást, amelynek nagy könyvtárában szaktudományi szempontból igen értékes irodalmat talált. Washingtonban az illetékes minisztériumokat kereste fel, ahol ajánlóleveleket kapott a különböző kirendeltségekhez és építésvezetőségekhez. Innen először a Tennessee völgyébe ment és egy hónapon keresztül részletesen tanulmányozta a Tennessee Valley Authority munkáját (árvédelem, folyószabályozás, duzzasztó- és völgyzárógáták stb.). Ezután több hónapot töltött a Mississippi völgyében, ahol a folyószabályozás és árvédelmi munkálatok vezetésével megbízott hadimérnököktől nyert alapos tájékoztatást az itt folyó munkálatokra és ezzel kapcsolatban nem egy olyan problémára nézve, amely hazai viszonyainkkal is szoros kapcsolatban van. Behatóan tanulmányozta még a Mississippi nagy mellékfolyóit, az Ohiot, a Tiszával erősen rokontermészetű Missourit és néhány kisebb folyót, majd néhány

mezőgazdasági mérnöki kérdést, így a talajerózió elleni védekezést, vízmosások megkötését volt alkalma részletesen megismerni. Ezután még néhány további árvédelmi, folyócsatornázási és folyószabályozási munkálat egészítette ki amerikai tanulmányait. Hazatérése közben egy hetet a hamburgi vámmentes kikötő tanulmányozásával töltött el. Eredményeiről a Magyar Mérnök- és Építészegyletben tartandó előadásokban és a Vízügyi Közleményekben számol be.

Varga László (1904, Mezőcsokonya, Somogy m., ref.), okl. gépészmérnök, a m. kir. Légügyi Hivatal mérnöke, a Smith Jeremiás alapítványból 4000 pengős ösztöndíjban részesülve szeptember közepétől március közepéig volt tanulmányúton, amelynek célja az amerikai aerodinamikai laboratóriumok megismerése volt. Emellett igyekezett a repülés gyakorlati vonatkozásaiba is betekintést nyerni. New Yorkba megérkezve az Institute of International Educationtól megkapta a szükséges ajánlóleveleket, amelyekkel egyenesen Pasadenába utazott. Az itteni műegyetemen (California Institute of Technology) töltötte el kiküldetése idejének javarészét és különösen Kármán T. és C. B. Millikan professzorok útbaigazítása mellett folytatta tanulmányait. Vezető professzoraival és több szakértővel együtt részletesen megbeszélte a vallás- és közoktatásügyi minisztérium és a m. kir. Légügyi Hivatal által építendő aerodinamikai intézet terveit, amely kérdéssel kapcsolatban állandóan levelezett hazai szakprofesszorával is (Anderlik prof.). Pasadenában egyébként főleg a légcatorna-eredmények gyakorlati alkalmazásának kérdésével foglalkozott, amely tárgykörből kidolgozta „Szélesatorna-eredmények kiértékelése“ című értekezését. Emellett igyekezett betekintést nyerni az aerodinamika más aktuális problémáiba és a repülési technika számos fontos kérdésébe is. Pasadenából Washingtonba (D. C.) ment, ahol a magyar követség közbenjárására több fontos repülési gőpont meglátogatására kapott engedélyt. Így megtekinthette a National Advisory Committee for Aeronautics Langley Fielden lévő telepét és a Dayton melletti Wright Fieldet, amely a katonai aviatikai kutatás központja. New Yorkba visszatérve az Institute of Aeronautical Science háromnapos kongresszusán vett részt. Hazatérése alatt Angliában nézett meg több repülőteret, Svájcban pedig a zürichi műegyetem aerodinamikai laboratóriumát látogatta meg. A tanulmányútja alatt beszerzett legújabb aerodinamikai irodalmi anyagot részben a m. kir. Légügyi Hivatal, részben pedig a műegyetem aerodinamikai tanszékének bocsátotta rendelkezésére.

A newyorki Institute of International Education közvetítésével kiküldött főiskolai csereösztöndíjasok:

Borbás László (1912, Budapest, ref.), angol-német szakos bölcsészethallgató a Swarthmore-Collegeban a második tanévet töltötte. Az első félévben az ethika és a német romantika, a második félévben a középfelnémet tárgykörébe vágó szemináriumi munkában vett részt és kidolgozta „Mark Twain és a német nyelv“ című dolgozatát. Munkássága alapján a két év összefoglaló anyagából igen jó sikerrel téve

vizsgálatot, megszerezte az A. B.-fokozatot „with high honours“ jellel. Ennek alapján az illetékes hatóságoktól további tartózkodási engedélyt szerezve, tanári állást kapott a lakevillei The Hotchkiss Schoolban.

Báró Diószeghy Erzsébet (1907, Zilah, unitárius), bölcészettan-hallgató az előző évben a poughkeepsiei Vassar Collegeban megkezdett társadalomtudományi és pszichológiai tanulmányait folytatta ugyanott.

Hepp Ferenc (1909, Békés, ref.), okl. testnevelő tanár az University of Iowa egyetemen testnevelési pedagógiai tanulmányokat végzett, amelyeket azonban csak a következő tanév végén fog befejezni.

Dr. Lengyel Béla (1910, Budapest, ref.), a Hazai Általános Biztosító tisztviselője 400 \$ tandíjelengedésből álló és a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által adományozott 400 pengős tanulmányi segéllyel kiegészített ösztöndíjjal a cambridgei Harvard-egyetemen volt research fellow. Matematikai és elméleti fizikai tanulmányokat végzett. M. H. Stone professzorral együtt írt egy tanulmányt a Hilbert-féle tér operátorairól és külön is írt egy másik értekezést ugyanerről. Előadásokat tartott a Harvard-egyetemen és a Massachusetts Institute of Technologn, melyekben részben saját, részben más magyar matematikusok kutatásainak eredményeit ismertette. Közreműködött E. C. Kemble professzor elméleti fizikai tankönyvének sajtó alá rendezésében. A nyár folyamán nagyobb utazásra indult. Meglátogatta többek között New York, Princeton, Philadelphia, Wilmington, Pittsburgh, Chicago, Milwaukee és Cleveland városokat és mindenütt felkereste az egyetemeket és tudományos intézeteket.

Dr. Marton János (1913, Sárospatak, ref.), California állam berkeleyi egyetemének államtudományi karán folytatta tanulmányait, amelyek főleg az Egyesült Államok politikai és gazdasági intézményeinek vizsgálatára irányultak. Ezzel kapcsolatban különösen a külpolitikai és nemzetközi jogi vonatkozások érdekelték. E célból mint az egyetemre beiratkozott garduate student hallgatta a szaktárgyára vonatkozó előadásokat és résztvett a General D. Prescott Barrows, Russel és Dickinson professzorok szemináriumainak munkájában, utóbbi professzorhoz az „államok elismeréséről“ és a „de facto és de jure államelismerés feltételeiről“ írt tanulmányt. A két félév folyamán összesen tizenöt tárgyból tett vizsgálatot nagyrészt jeles eredménnyel. Emellett az egyetemi folyóiratokba számos cikket írt, az egyetemi szemináriumokban, a diákság körében és egyes egyházakban több előadást tartott. Kiutazása alkalmával egy hónapot Hamburgban, majd két hetet New Yorkban, illetve az Egyesült Államok keleti partvidékén töltött, majd Buffalo—Niagara—Kelet-Kanada—Detroit—Chicago—Kansas City—St. Louis—Denver—Yellowstone Park—Salt Lake City útvonalon át érkezett meg Kaliforniába. Karácsonykor Kalifornia déli részét, húsvétkor Nyugat-Kanadát tekintette meg. A tanév végével San Francisco—Rano—Grand Canyon—El Paso—Észak-Mexico—Texas—New Orleans—Alabama—Kentucky—Virginia—Washington—Baltimore útvonalon tért vissza New Yorkba. Ezután még hat hétig

tanított a bridgeporti magyar református egyház nyári iskolájában, miközben alkalmat nyílt Boston városának megtekintésére is. Kint-tartózkodása idején, mind tanulmányi éve alatt, mind utazásai közben igyekezett közelebbi kapcsolatba lépni az egyes ifjúsági egyesületekkel, különösen az YMCA-val (keresztyén ifjúsági egyesület), ami erősen előmozdította amerikai tanulmányútjának eredményességét.

Wárlám Árpád (1909, Budapest, róm. kat.), okl. mérnök, okl. közgazdasági mérnök az első félévben a cambridgei Harvard-egyetemen a Master of Science fokozat elnyerése érdekében végzett tanulmányokkal fejezte be az előző két tanévben folytatott amerikai tanulmányútját.

XIV. KÉZI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Dr. Földvári Aladár (1906, Budapest, gör. kel.), műszaki egyetemi tanársegéd, Barcelona környékének összehasonlító bejárása céljából tervezett tanulmányútjához való hozzájárulásként 300 pengő összegű geológiai utazási ösztöndíjat nyert a belföldi ösztöndíjak terhére, amelynek birtokában Spanyolországnak geológiai szempontból fontos több vidékét sikerült bejárnia. A kellő előkészülethez szükséges könyvek, térképek és segédeszközök beszerzése végett legelőször Madridba utazott, ahonnan az ottani földtani és földrajzi intézetben kellő útbaigazítást nyerve a Sierra Guadarramába tett több kirándulást. A Madrid és Barcelona közötti vasút mentén a Mezeta táblahegyeit, canonjait, az Ibériai Középhegység hegyláncait, valamint az Ebro-völgy morfológiáját és környékének öntözését volt alkalmat megfigyelni. Barcelonában és környékén látta a Tibidabo kontaktmetamorf kőzeteit, a Montjuich miocén rétegsorát, a Monte Carmelo és a Güel Park paleozóli képződményeit, Castelldefels és Garaff környékén a germán fáciesű triász teljes sorozatát és az infrakrétát, Castelldefelsnél a tengerparti dűnéket. Papiolnál harmadkori előfordulását fedezte fel. Megnézte a barcelonai természetrajzi múzeum geológiai gyűjteményét. — Az Ebro-medencében látta Cardona kősó- és kálisó-telepeit és a vidék gyűrődéseit. A déli Pireneusok vulkáni vidékén felkereste Olot és Castellfullit vidékének vulkáni kúpjait. A középső Pireneusok centrális részén Viella és Las Bordas közt gránit, metamorf szilur kőzetek vidékén és agnosztózói kristályospalák területén járt. Megnézte a glaciális völgyeket, azonban a Pic de Aneto gleccsereit a ködös idő miatt nem mászhatta meg. A kirándulásokon gyűjtött 130 darab kőzet nagyobb része a Műegyetem Ásvány- és Földtani Intézetében, egy kisebb sorozat a Pázmány Péter Tudományegyetem Ásvány- és Kőzettani Intézetében van. Ezenkívül a Magyar Nemzeti Múzeum Növénytára 18 kapszula-növényt (zuzmót), az Allattárra pedig 22 faj vázas földi csigát kapott a gyűjtéséből.

Dr. Gogolák Lajos (1910, Pozsony, róm. kat.), 600 pengőnyi tanulmányi segílyt nyert Prágába, ahol 1936. év első felében, januártól júniusig folytatta a cseh újabbkori történetre, a cseh-magyar történeti kapcsolatokra, továbbá a jelenlegi csehszlovák politikai helyzetre vonatkozó tanulmányait; ezen prágai tartózkodása mintegy folytatása volt az 1935. év első felében történt prágai, illetve csehszlovákiai tanulmányainak. Elsősorban is a cseh tudományos és szellemi élettel való kontaktus felvételére törekedett, részletesen átnézte a prágai könyvtárak magyar, illetve magyarországi vonatkozású anyagát, tanulmányozta a cseh modern történetirodalmat s a jelenlegi cseh közfelfogást visszatükröző folyóiratanyagot. Így különösen a cseh nacionalizmus kialakulására, illetve ennek Magyarországgal való vonatkozásának földe-derítésére fordított gondot. Részletesen foglalkozott a csehországi német problémák történeti és politikai viszonylataival. Személyi érintkezések során igyekezett betekintést nyerni a csehszlovák belpolitikai viszonyokba, ugyanúgy a csehszlovákiai magyar kisebbség életébe is. Prágai tartózkodása során a Prágai Magyar Hírlapba cikket írt, melyben a magyarországi fiatalság szellemi és szociális irányairól adott tájékoztatót. 1936 májusában közölte a Magyar Szemle a „Csehek önmagukról“ című tanulmányát, melyben a cseh nemzetfogalom kialakulásával, illetve a cseh népnek önmaga felől alkotott nézeteivel s a cseh imperialista nacionalizmusnak kialakulásával foglalkozott az idevontatkozó irodalom fölhasználásával. A Magyar Szemle 1936 augusztusi számában jelent meg „A cseh nacionalizmus és a szudétanémet kérdés“ című tanulmánya, melyben az e problémával foglalkozó cseh és német politikai és történeti irodalmat ismertette, kapcsolatban a csehországi németiség multjával és legújabb nacionalista föllendülésével. Hazatérte után a „Magyarság“ fölkérésére több cikkben ismertette a csehszlovák bel- és külpolitika újabb alakulását, különös tekintettel a német és orosz kapcsolatokra. Prágai tanulmányai során részletes anyaggyűjtést végzett modern európai nacionalizmusok kialakulását tárgyalandó munkálataihoz, továbbá előkészítette „Magyarok és csehek“ című munkája anyagát, melyben a XIX. század során volt cseh-magyar történeti érintkezéseket dolgozza föl, elsősorban a cseheknek a magyarokra vonatkozó véleményeinek ismertetése kapcsán. E munkát 1937. év folyamán kívánja megjelentetni.

Dr. Kalmár János (1899, Mád, róm. kat.), okl. gépészmérnök magyar nemzeti múzeumi I. o. segédőr 600 pengő segílyben részesülve 1935 őszén augusztustól novemberig volt tanulmányúton Németországban a múzeumi tárgyak konzerválását szolgáló módszerek elsajátítása végett. Berlinben a Múzeumok Kémiai Laboratóriumában dolgozott. Brittner Károly professzor vezetésével elsajátította a különböző leletek, bronz-, vas-, fa-, bőr-, ólom-, agyag- stb. tárgyak konzerválási módszereit, konzerválási anyagok készítését és használatát, majd Neugebauer professzor laboratóriumában márvány-, cserép- és kőanyagok megóvásával, javításával és új anyaggal való pótlási munkálataival foglalkozott. A Museum für Völkerkunde laboratóriumában a vasleletek meleg úton való konzerválására vonatkozólag végzett kísérle-

teket, a múzeum dahlemi kutatóintézetében a szerves anyagok konzerválására szolgáló eljárásokat sajátította el, a Zeughaus műhelyében pedig különböző vastárgyak, fegyverek, páncélok, páncélingek mechanikai úton való konzerválására vonatkozólag szerzett tapasztalatokat. Charlottenburgban a Hildebrand igazgató vezetése alatt álló újonnan berendezett bútorkonzerváló telepet látogatta meg. Berlinen kívül Drezdában, Wartburgban, Augsburgban, Nürnbergben és Münchenben tanulmányozta az egyes múzeumok és kiállítások technikai berendezését.

Dr. Kádár László (1908, Ósóvé, Bács-Bodrog m., ref.), egyetemi tanársegéd 500 pengő tanulmányi segéllyel a lengyel és északnémet ősvölgyek futóhomokterületeinek megismerése céljából 1936 június végétől július végéig a Lengyelország, Németország és Hollandia e szempontból figyelembejövő vidékeit utazta be. Ostrolenka, Varsó, Otwock környékén majd a Warta és a Notecz közén tanulmányozta a lengyel „puszca” futóhomokját, Németországban Berlintől nyugatra folytatta tanulmányi kirándulásait Wittenberg környékén és a Lüneburger Heiden, minthogy Németország északkeleti homokterületeit még a tanév első felében járta be, amidőn berlini magyar állami ösztöndíjas volt. Hollandiában Groningentől a Fries-szigetek egyikét, Schiermonnikoogot kereste fel, hogy az ottani tengerparti dűnéket megismerje. Ugyanezeket tanulmányozta az előbbire merőleges irányú partvonalon Scheweningennél. A diluviális Hollandia alacsony buckáit Vijsternél és Arnhemnél kereste fel. Innen a Rajna, Majna és a Duna völgyén át tért haza.

Dr. Mészáros Károly (1898, Budapest, róm. kat.), az OTBA sebészfőorvosa, a Magyar Országos Rákellenes Szövetség főtítkára a külföldi rákkutató és rákgyógyító intézetek tanulmányozására 600 pengő utazási segélyben részesülve a következő intézeteket látogatta meg: Párizsban a Fondation Curieben, Regaud professzornál a francia rádiumkezelési technikával ismerkedett meg, majd a Roussy professzor vezetése alatt álló Institut du Cancert, Hartmann professzor Hotel Dieu-beli intézetét és néhány kisebb kerületi rák-dispensair működését tekintette meg. Bruxellesben Dustin professzor intézetét kereste fel a Hospital Brugmannban, ahol főleg az exact rádium- és röntgen-dosimetriás módszerek keltették fel figyelmét. Louvainban Maisin professzornak a rákra vonatkozó experimentális-biológiai munkásságába nyert betekintést. Londonban elsősorban a Fulham Roadon lévő Cancer Hospital klinikai munkásságát figyelte meg és Kenneway professzor laboratóriumait látogatta. Megtekintette a Middlesex Hospital hírneves rákosztályát és az Imperial Cancer Research Fund laboratóriumait is. Emellett minden alkalmat megragadott, hogy a neves angol sebészek nagyobb műtétjeinél jelen legyen, módszereik tanulmányozása céljából. Stockholmban, a világhírű Radium-Hemmetben a speciális svéd radiumapplicatiós módszereket figyelte meg és betekintést nyert a svédországi rákellenes küzdelem elsőrangúan kiépített szervezetébe. Kopenhágában a dán központi rádiumállomást nézte meg

a Finsen-intézetben. Berlini tartózkodását a Charité rákintézetének és a Virchow Krankenhaus Strahlenabteilungjának meglátogatásán kívül főleg Sauerbruch professzorral folytatott megbeszélései tették emlékezetessé. Eredményeiről hazatérése után három szakelőadásban számolt be, ezenkívül mint a rákellenes szövetség főtitkára igyekszik azokat gyakorlatilag értékesíteni.

Dr. Paikert Géza (1902, Stc. Agathe des Monts, Canada, róm. kat.), vallás- és közoktatásügyi miniszteri titkár, a minisztérium részéről 600 pengő tanulmányi segélyben részesülve 1936 július és augusztus hó folyamán az exeteri egyetem nyári tanfolyamát végezte el, amelyen az előadások úgy voltak összeállítva, hogy a hallgatók az angol nyelvről, irodalomról, közgazdaságról, alkotmányról, művészetről, egyszóval az egész angol kulturális életről lehető teljes képet kapjanak. Emellett alkalma nyílt értékes társadalmi összeköttetések szerzésére is.

Dr. Papp Ferenc (1901, Budapest, róm. kat.), műszaki egyetemi-adjunktus, a belföldi ösztöndíjak terhére nyert 300 pengős geológiai utazási ösztöndíjban részesülve 1935 július havában a Szepes-Gömöri Érc-hegységben és annak távolabbi környékén felkereste Szomolnok, Stoffgrund, Gölnicbánya, Zakárfalva, Rozsnyó, Csucsom, Magyarfalva, Horka, Málnapatak, Jolsva, Dobsina és Helpa bányáit, ahol az érceket, kőzeteket és azok előfordulási módjait tanulmányozta. Megfigyeléseiről a Földtani Közlöny ezévi kötetében számol be „Stoffgrund, Málnapatak és Helpa érceiről“ című tanulmányában.

Ezenkívül *illyefalvi Lőte Éva* szobrászművész művészettörténeti tanulmányok céljaira 300 pengő segélyben részesülve 1936 márciusában két hétig volt tanulmányúton Olaszországban, amely alkalommal Velence, Milánó, Pisa, San Gimignano, Siena és Firenze műemlékeit tekintette meg.

BELFÖLDI TUDOMÁNYOS KUTATÓ ÖSZTÖNDÍJASOK.

A budapesti tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Lehner Rudolf (1912, Budapest, róm. kat.), a közigazgatástani intézetben (Magyary professzor) foglalkoztatott diplomás szociálpolitikai tanulmányokra nyert ösztöndíjat, amit megkönnyített számára az a körülmény, hogy még 1935 nyarán az iparügyi minisztériumba nyert beosztást. Itt széleskörű adatokra találhatott, amelyek ipari szociálpolitikai kutatásait nagyban előmozdították. Különösen a munkaidő korlátozásának határkérdéseit és a legkisebb munkabérek megállapításának problémáját tanulmányozta behatóan, amely irányú kutatásait még folytatja. Rövidebb közleményeken és recenziókon kívül eddig következő cikkei jelentek meg: „A XIX. Genfi Nemzetközi Munkaügyi Egyetemes Értekezlet“ (Közgazdasági Értesítő, 1935. évi 37. sz.), „A német háziipari és otthonmunka törvényes rendezése“ (u. o., 46. sz.), „A heti negyvennyolcórás munkaidő Magyarországon“ (Munkaügyi Szemle, 1936. évi 4. sz.), „A legkisebb munkabéreket egyes iparágakban megállapítani hivatott bizottságok működése Magyarországon“ (u. o., 6. sz.).

Murarik Antal (1913, Budapest, róm. kat.), jogtörténeti kutatásokra (Eckhart Ferenc professzor) nyert ösztöndíjat. Az ősiség alapintézményeinek még feltáratlan eredetét tette vizsgálat tárgyává. A dolgoknak ingók- és ingatlanokra való felosztásával szemben kutatásai annak kimutatására vezették, hogy a magyar jog hármias osztályozást ismert az értékelés momentumának alapulvételével. Az univerzális összehasonlító jogtörténeti módszer segítségével igyekezett képet alkotni a magyarság legrégebbi vagyonszerzésének szükségesszerű állapotáról, a birtok és tulajdon viszonyáról és ugyanazzal a módszerrel sikerült rámutatnia az ősi és szerzett javak közötti megkülönböztetésnek általános elterjedtségére. A fiági öröklés kapcsán különösen az atyai házra vonatkozó ultimogenitúra elvének eredetét magyarázta. A nőági örökösödés kapcsán a magyar és lengyel leánynegyed eredetét törekedett tisztázni. Új szempontokból vizsgálta az özvegyi öröklés és özvegyi jog, valamint a hitbér eredetének kérdéseit. Foglalkozott a végrendelet kialakulásának kérdésével is. Több középkori törvényhelynek új értelmezést adott. Kutatómunkája mellett behatóan tanulmányozta és állandó figyelemmel kísérte a cseh és szlovák jogtörténeti irodalom

magyar vonatkozásait. „Katolikus szempontok érvényesítése a magyar jogtörténetírásban“ címmel a Katholikus Szemlében jelent meg cikke, „Az ősiség alapintézményeinek eredete összehasonlító jogtörténeti megvilágításban“ című nagyobb terjedelmű értekezése pedig az Eckhart-seminárium kiadásában megjelenés alatt áll.

Dr. Torday Lajos (1911, Vezseny, Szolnok m., ref.), sub auspiciis Gubernatoris doktor jogtörténeti tanulmányokra (prof. Eckhart) nyerve ösztöndíjat, az úrbériség megszűnésének történetére vonatkozólag folytatott kutatásokat, különös tekintettel a vonatkozó jogi szabályozásokra és ezeknek gazdasági kihatásaira. Kutatásai, amelyeket a vonatkozó irodalom figyelembevételével mellett elsősorban az Országos Levéltár anyagában végzett, így három irányúak voltak, nevezetesen foglalkozott a rendezés anyagjogi szabályaival, a rendezés eljárási szabályaival, főleg az úrbéri bíróságok szervezetével, végül gazdasági szempontból vizsgálta a rendezés következményeit. Kutatásairól terjedelmes jelentésben adott számot.

A szegedi tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Erdei Ferenc (1910, Makó, ref.), a Makói Hagymakertészek Szövetkezetének ügyvezetője, közgazdaságtani kutatások (prof. Surányi-Unger) céljából részesült félösszegű belföldi ösztöndíjban. Különleges feladatul kimerítő és rendszeres tényvizsgálatok megajtását tűzte ki a gazdasági és társadalmi élet egy-egy területén. Az elmúlt évben három részletterületen jutott el a befejezésig ily szempontú vizsgálataival: „A makói hagyma sorsa“ című dolgozatában (megjelent a Makói Hagymakertészek Szövetkezetének sokszorozásában) a hagyma teljes és rendszeres gazdaságtanát dolgozta fel, „Magyar Gazdaságtudomány“ című cikksorozatában (Magyarságtudomány 1935—36. évi számai) pedig a konkrét szemléletű gazdasági kutatások módszerei kérdései mellett a tanyarendszer teljes gazdaságtanát igyekezett nyújtani. „Makó társadalomrajza“ című munkájában végül (megjelenik a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma kiadásában) egy város társadalmának rendszeres szociográfiai feldolgozására törekedett. Csanád vármegye rendszeres gazdasági és társadalomrajzának anyagát is nagyrésztben összegyűjtötte, ezirányú munkássága azonban még folyamatban van.

Pacsi Jenő (1911, Szepezd, Zala m., róm. kat.), félösszegű ösztöndíjat perjogi tanulmányokra (prof. Menyhárh) nyerte. A tanév első felében „A bírói jogvédelem kialakulása a közigazgatási jogban“ című terjedelmes dolgozatát készítette el, amelynek alapján a kar sub auspiciis Gubernatoris doktorráavatásra terjesztette fel. A második félévben a szegedi jogi kari perjogi szeminárium megszervezésének munkája vette igénybe idejének nagyrészét. Itt mutatta be történeti vizsgálódás és a bírói gyakorlat alapos átkutatása alapján „Az új keresetről“ készült dolgozatát is. A szegedi Ügyvédi Kamara felkérésére 1936 május 20-án az Ügyvédi Kamarában „Keresetváltoztatás és új kereset“ címmel tartott előadást.

Dr. Reitzer Béla (1911, Szeged, izr.), ügyvédjelölt félösszegű ösztöndíjban részesülve, szociográfiai kutatásait (prof. Surányi-Unger) folytatta, amely tárgykörből nagyobb tanulmányt készít elő. Ebben foglalkozni kíván a szociográfia gondolatának a társadalomtudományi eszmétörténet folyamán való kialakulásával, filozófiai és világnézeti alapjaival, a szociográfiai kutatás módszereinek és eredményeinek ismertetésével a legfontosabb külföldi (német, angol, amerikai, román) irodalmak alapján, pozitív módszertani kísérlettel, amelyben a leírás összes problémáit szisztematikusan igyekszik feldolgozni, végül ezeknek a problémáknak más társadalomtudományi diszciplínákkal való kapcsolataival. Kutatásairól eddig két rádióelőadásban adott számot (1935 dec. 23, 1936 máj. 3), „Mi a szociográfia?” címen a Búvárban jelent meg cikke (1936 máj.). „Parasztkérdés és szociográfia” című dolgozata a Közgazdasági Szemle 1936. évi 5—6. száma részére készült. Ezenkívül a gazdaságpolitika alapkérdéseivel is behatóan foglalkozik, e tárgykörből készülő tanulmányának egyes részeit Heller Farkas professzor műegyetemi szemináriumában tartott két előadásában (február 4 és 11) ismertette.

A pécsi tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Losonczy István (1908, Dombóvár, Tolna m., róm. kat.), a pécsi Erzsébet-Tudományegyetem jog- és államtudományi karán foglalkoztatott diplomás (prof. Irk), félösszegű 400 pengős belföldi ösztöndíjat nyerve, Alfred Verdross bécsi professzor felszólítására átdolgozta három nyomdai ívnyi terjedelmre „Über die Möglichkeiten und den Wissenschaftscharakter der Rechtswissenschaft” című terjedelmes munkáját, amelyet így a Zeitschrift für Öffentliches Recht közlésre elfogadott. A gondatlanságból elkövetett bűncselekmény fogalmáról készülő kisebb cikkén még dolgozik. A Finkey- emlékkönyvbe „A mulasztási bűncselekmény jogellenességének problémája az univerzalizmus szemszögéből” címmel egy 27 negyedrétdalal tanulmányt írt. Emellett a mulasztási bűncselekményről irandó nagyobb monográfiáján dolgozott, amelynek első általános ismeretelméleti és jogfilozófiai bevezetést tartalmazó részével a tanév befejezéséig csaknem teljesen elkészült.

A budapesti tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Dudits Andor (1904, Budapest, róm. kat.), az I. sz. Kórbonctani Intézet tanársegéde (prof. Balogh) félösszegű ösztöndíjban részesülve, kórbonctani kutatásokat végzett. Állatkísérletekben vizsgálta a szérum- és baktérium-allergia következtében kifejlődő nyirokesomó reticulosisokat és a növekvő reticulumsejtek morfológiai sajátosságait. Vizsgálatainak eredményeiről a Magyar Pathológusok Társaságának 1936. évi június 5-én tartott nagygyűlésén „Adatok a kísérleti reticulosisok szövettanához” címen számolt be. Egy chloroma-eset boncolási és szövettani elváltozásait, továbbá régebbi légembóliás kísérleteinek

kiegészítéseképen a légembóliában elhaltak szívizomelváltozásait a Királyi Orvosegyesületben egy-egy hozzászólás kapcsán ismertette. A jövő tanévben folytatja kutatásait.

Dr. Findeisen László (1904, Szeged, róm. kat.), műtőorvos, díjtalan klinikai gyakornok (prof. Bakay) félösszegű ösztöndíjjal folytatott tudományos kutatásairól következő dolgozataiban számolt be: „Über das gemeinsame Vorkommen von Krebs und Tuberculose im Lichte der statistischen Vorschung“ (Beiträge Zur Klinik der Tuberculose, 87., 364.), „A rák és gümőkór együttes előfordulásáról egy eset kapcsán“ (Tuberculosis, 1935. évf., 12. sz.), „Daten zur Pathologie und Klinik der Hodengeschwülste“ (Deutsche Zeitschrift für Chirurgie, 245., 717.), „Gangrene of the ear in Raynauds disease“ (Acta Otolaryng. Scand., 1935. 23., 267.). Ezenkívül a heredagantokról 1936 júniusában előadást tartott a Magyar Urológusok Társaságában.

Dr. Juba Adolf (1909, Budapest, róm. kat.), elme- és idegklinikai tanársegéd (prof. Schaffer) félösszegű ösztöndíjban részesülve, agyszövetani kutatásokat folytatott. Ennek eredményeit következő dolgozataiban tette közzé: „Histologische Beiträge zur Frage der Polyneuritiden“ (Deutsche Zeitschrift für Nervenheilkunde, 138. kötet, 5—6. füzet), „Über seltenere Formen von Rückenmarkserkrankung bei Alcoholismus chronicus“ (u. o., 140. kötet, 5—6. füzet), „Über einen zellig-fibrösen, nicht entzündlichen Obliterationsvorgang der meningealen Arterien im Säuglingsalter“ (Archiv für Psychiatrie und Nervenkrankheiten, 104. kötet, 5. füzet), „Über das Verhalten der Occipitalrinde nach frühzeitig erfolgter Zerstörung der Strata sagittalia“ (u. o., 105. kötet, 1. füzet), „Zur Lokalisation der Maculafaserung innerhalb der Sehstrahlung“ (Zeitschrift für die gesamte Neurologie und Psychiatrie, 154. kötet, 1. füzet) és „Über vollständigen Balkenmangel bei einem 39 jährigen geistig normalen Menschen“ (u. o., sajtó alatt). Még folytatja következő vizsgálatait: Az agyvelő degeneratív elváltozásait követő kisagyatrophia szövettanának kidolgozása három eset kapcsán. — Kisagykéreg projekciós területe a nucleus dentatusban és az oliva inferiorban. — Ezüstözéses eljárással kezelt csirke- és patkányembryókban a sympathicus idegrendszer fejlődése.

Dr. Sellei Camilló (1902, Soroksár, róm. kat.), III. sz. belklinikai tanársegéd (prof. báró Korányi) félösszegű ösztöndíjat nyerve, gázanyagcserevizsgálatokat végzett mesterségesen avitaminotikussá tett állatok szívében, amelyekkel kimutatta, hogy az elektrokardiogrammal ellenőrzött szívizomelváltozás dacára sem változott a szív szöveti gázanyagcsereje. További kísérletekben ép és kóros szövetekre vonatkozó hormonális hatásokat vizsgált. Régebben megkezdett szöveti gázanyagcserevizsgálatait, amelyek mustárgázzal történtek, Németh Lászlóval és Mayer Györggyel együtt befejezte. Terhes állatok és Aschheim—Zondek biológiai reakció alatt álló egerek veséjének szöveti gázanyagcserejét is vizsgálta. Megjelent közlései: „Kísérleti

patológiai és terápiai vizsgálatok mustárgázzal kezelt állatokon“ és „Aschheim—Zondek-reakció és a veseszövet anyagcseréjének összefüggéséről (Báró Korányi Sándor-émlék könyv, 1936).

A szegedi tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Dobszay László (1904, Cserdi, Baranya m., róm. kat.), gyermekklinikai tanársegéd (prof. Kramár) félésszegü külföldi ösztöndíjban részesült. Főleg a fiziológiás genitális milieu kialakulására, továbbá a salvarsannak a csecsemő szervezetére gyakorolt hatására vonatkozólag folytatott vizsgálatokat. Ezévi munkásságának eredményeit következő dolgozataiban foglalta össze: „Az iskolavizsgálatok venerológiai vonatkozásai“ (Iskola és Egészség, 1936. évf., 1. sz.), „Über die Genese des physiologischen Fluors beim Neugeborenen“ (Jahrbuch für Kinderheilkunde, 145. kötet), „Untersuchungen zur Pharmakologie und Pharmakodynamie des Kindesalters, VIII. Mitteilung. Das Salvarsan“ (Archiv für Kinderheilkunde, 106. kötet, 4. füzet), „Über die experimentelle Erzeugung des physiologischen Genitalmilieus“ (Deutsche Medizinische Wochenschrift, 1935. évf., 28. sz.), „Künstliche Erzeugung der Mastitis physiologica neonatorum“ (u. o., 33. sz.), „Beitrag zur Kenntnis der Follikelhormonwirkung“ (u. o., 1936. évf., 9. sz.) és „Weitere Studien über den Entstehungsmechanismus des physiologischen Genitalmilieus“ (Zentralblatt für Gynäkologie, 1936. évf., 12. sz.). Ezenkívül elkészültek következő dolgozatai is (az első kettő dr. Dubrauszky Viktorral együtt): „Untersuchungen über die Salvarsanspeicherungsfähigkeit des Säulingsorganismus“, „Kismennyiségű salvarsan kimutatása a szövetekben“ és „A leánygyermek nemi szerveinek fiziologiája és azok gyulladásos betegségei“. Utóbbi önálló monográfia. Kutatásainak tárgyköréből végül 10 előadást tartott részben Szegeden, részben az Orvosi Nagyhét alkalmából Budapesten.

A debreceni tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Kostyál László (1902, Nagyszombat, róm. kat.), gyógyszer-tani intézeti tanársegéd 400 pengős ösztöndíjban részesedve, különösen gyermekgyógyászati irányú kutatásokat végzett (prof. Bókay). Különösen „Physiologie und Pathologie des Wasserhaushaltes“ című önálló nagyobb monográfiáján dolgozott, amelyben a kérdés teljes irodalmi feldolgozása mellett saját kísérleti eredményeit is felhasználja. Műve a tanév végén, június havában, S. Karger kiadásában, Berlinben jelent meg. További munkássága kétirányú volt. Egyrészt a gyermekkor normális és patológiás vízforgalmának különböző hormonokkal szemben tanúsított viselkedését tanulmányozta, másrészt az egészséges és beteg csecsemők és gyermekek vérsérumfehérjecolloidjainak kvalitatív eltolódásai foglalkoztatták. Eredményeit „A hormonok hatása a betegek kóros vízforgalmára“, „A hormonok hatása a vízforgalomra“, „A dysenteriás betegek vérsavójának a nyulak vízivási

reactiójára való hatása“, „A vérfehérjék qualitativ összetételéről“, „Szövetfehérjék alkoholérzékenységről“ és „A vérsavó fehérjefracciónak vizsgálata dysenteriás betegnél“ címen elkészült dolgozataiban foglalta össze. Tudományos munkásságának elismeréseképpen egyetemi magántanári képesítést nyert.

Dr. Lissák Kálmán (1908, Budapest, róm. kat.), élettani és általános kórtani intézeti tanársegéd (prof. Went) 400 pengő ösztöndíjban részesülve, a tanév első hónapjaiban az anaphylaxiás shock symptomatológiájával és a shockjelenségek keletkezésének mechanizmusával foglalkozott. A második félévben békaszíveken végzett kísérletekkel a működő szívizom fehérjevesztését vizsgálta, továbbá Went professzorral együtt az izolált tengerimalacszív anaphylaxiás shockjának egyes jelenségeit figyelte meg. Kutatásairól kilenc tudományos előadásban, ezenkívül következő, részben társszerzőkkel készített dolgozataiban számolt be: „Az izolált tengerimalacszív anaphylaxiás shockja; a shockjelenségek keletkezésének mechanizmusa“ (Magyar Orvosi Archivum, 1936. évf. 3. füzet), „A működő szívizom fehérjevesztése; olein-at-hatás gátlása békaszíven“ (u. o., 4. füzet), „Beiträge zur Symptomatologie des Histamin-und anaphylaktischen Shoks“ (Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie, 179. kötet), „Histamin- und Proteinwirkung am normalen und sensibilisierten Meerschweinchenherz“ (u. o.), „Parasympathicomimetische Wirkungen in den am Meerschweinchenherzen auslösbaren Shockerscheinungen“ (u. o.), „Cholinempfindlichkeit des sensibilisierten Meerschweinchenherzens“ (u. o., 180. kötet), „Über Hemmung der Seifenwirkung am Froschherzen“ (u. o., 181. kötet), „Über den Eiweissverlust des arbeitenden Herzmuskels“ (u. o., 182. kötet), „Weitere Beiträge zur Symptomatologie des anaphylaktischen Shoks des Hundes und zu den Entstehungsmechanismus der Shockerscheinungen“ (u. o., sajtó alatt), „Cholin szerepe a tengerimalacszíven kiváltható shockjelenségekben“ (Tisza István Tudományos Társaság munkái, VI. kötet, 1936), „Az izolált tengerimalacszív koszorús ereinek viselkedése anaphylaxiás és histaminshock alatt“ (u. o.) és „Monojodecetsav mérgezés hatása kutyák normalis és tetanusos ásványianyagcseréjére“ (u. o.). Ugyancsak e tanévben jelent meg „Élettani gyakorlatok“ című gyakorlati kézikönyve is.

Dr. Végh Pál Miklós (1906, Budapest, róm. kat.), debreceni belklinikai gyakornok (prof. Fornet) teljes összegű ösztöndíjat nyerve, folytatta a máj szerepének vizsgálatára vonatkozó kutatásait, amelyekről következő dolgozatai adnak számot: „Májparenchyma és vízforgalom“, „Májbajosok vérplasmájának változása a Head-zóna ingerlése után“ és „Klinikai tapasztalatok és kísérletes vizsgálatok a syphiliticus vérelváltozás természetére vonatkozólag“. Az előző kettő az Orvosi Hetilap, illetve németül a Klinische Wochenschrift 1936. évfolyamában jelent meg dr. Paul Benő társszerzőségével, utóbbi dr. Roth Imre társszerzőségével készült a Magyar Orvosi Archivum részére. Ösztöndíja és a bécsi Collegium Hungaricumban kedvezményes tétítés mellett elnyert lakhatási engedély lehetővé tette számára, hogy három-

hónapi tanulmányi szabadságot nyerve, januártól ápriliséig H. Eppinger professzor I. sz. bécsi belklinikáján folytathassa vizsgálatait. Különösen a sárgaságnak a késői májeirrhosis létrehozásában betöltött szerepét igyekezett megfigyelni. Bécsben emellett rendszeresen látogatta a körbonctani intézet (prof. Maresch) és a Gesellschaft für innere Medizin és a Doktoren Collegium tudományos előadásait.

A pécsi tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Kanizsai László (1904, Pécs, róm. kat.), élettani intézeti tanársegéd (prof. Gorka) ösztöndíjban részesülve, két irányban folytatott kutatást. Egyrészt „A növekedés törvényszerűségei a fejlődő egéren végzett vizsgálatok alapján“ címen elkészült munkáján dolgozott, amely a növekedést, mint általános életjelenséget, a növekedésre vonatkozó meghatározásokat és a víz felraktározódásának a növekedésnél való szerepét vizsgálja. A kérdésnek széleskörű irodalom figyelembevétele melletti tárgyalásán kívül ebben táblázatokban összeállítva ismerteti méréseinek eredményeit, melyek a testsúly, az egyes szervek súly- és hosszméreteinek növekedésére vonatkoznak a születéstől kezdve a 250 napos korig. Kutatásainak másik iránya a halak pankreasának fejlődésére vonatkozó vizsgálatok felé vezetete, amelyeket a Heterandria formosa, Girardinus caudimaculatus és Panhax lineatus néven ismeretes elevenyszülő fogaspontyokon végzett, mindegyik fajtából nagyszámú példánynak kutatásai szempontjából való feldolgozása útján. Több metszetet és azok egy részéről sorozatos rajzokat készített, amelyeknek alapján jól megfigyelhető a pancreas fejlődésének menete. Vizsgálatai különösen a perivenalis pancreas fejlődésére irányultak.

A budapesti tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Bardon Alfrédné dr. Bató Mária (1909, Fiume, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, olasz nyelvészeti proszemináriumi előadó (prof. Zambra) a fiumei nyelvjárás halászati és tengerészeti terminológiájának feldolgozására irányuló munkásságát folytatta. Az előző évben 5000 szóból hozzávetőlegesen 3000-nek fejtette meg az etimológiáját és ezeket összevetette a velencei, triesti, zárai és egyes istriai venetói dialektusok megfelelő kifejezéseivel. Eme összehasonlításnak alapján összeállította az egyes dialektusok fonetikáját, ami kutatási tárgyának, a fiumei dialektus halászati terminológiájának a különböző venetói dialektusok halászati terminológiájával való összehasonlítása miatt volt szükséges. A fogalmak megfelelő csoportosítására és a fiumei terminológiának a különféle tengermenti helyek dialektusaival való összehasonlítására irányuló munkája még folyamatban van, de befejezéséhez közeledik, úgy hogy tanulmánya a következő tanév folyamán előreláthatólag már megjelentek.

Bezsák Miklós (1911, Budapest, róm. kat.), okl. történelem-földrajzszakos középiskolai tanár félösszegű ösztöndíját összehasonlító

oklevéltani tanulmányainak (prof. Szentpétery) továbbfolytatására nyerte. Kutatásai a középkori magyar okleveles gyakorlatnak a lengyel és a cseh okleveles gyakorlattal való kapcsolatai felé irányultak. Eredményei annak megállapítására vezették, hogy a cseh okleveles gyakorlat a XIII. század végéig párhuzamos fejlődést mutat a magyarral, azontúl világosan érezhető a magyar-cseh kölcsönhatások. A lengyel gyakorlatnak mintegy teljes évszázados hátramaradottsága állapítható meg a magyar mögött, egészen a XIV. század közepéig. Attól kezdve erős magyar hatások észlelhetők. A szorosan vett oklevéltani megállapításokon kívül kísérletet tett jog- és művelődéstörténeti megállapításokra is, amire az átvizsgált anyag szintén adott alkalmat. Ezenkívül az oklevelek külső tulajdonságaira vonatkozólag is tett megfigyeléseket.

Dr. Fludorovits Jolán (1904, Budapest, ref.), okl. magyar-latin-szakos középiskolai tanár a magyarországi latinság tanulmányozására (prof. Huszti) nyert ösztöndíjat. Egyrészt folytatólagosan tanulmányozta a magyarországi latinság lexicographiai kérdéseit mind elméleti mind gyakorlati szempontból. Mint a Magyar Tudományos Akadémia nemzetközi-latin és magyarországi-latin szótárbizottságának belső munkatársa résztvett a szótárszerkesztés ügyeinek intézésében, a feldolgozandó forrásanyag összeállításában és feldolgozásra való előkészítésében. E munkálatok mellett aktív szótári gyűjtést is végzett a XII. századi oklevelek egyrészének feldolgozásával. E munkával párhuzamosan állandó figyelemmel kísérte a modern latin lexicographiai irodalom külföldi termékeit is, így az Index Apuleianus-ról ismertetése is jelent meg az Egyetemes Philologiai Közöny LIX. kötetében. Kutatásainak másik területe a latin nyelvnek a magyarra gyakorolt hatása volt. A Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Bizottságától megbízást kapott arra, hogy a Magyar Nyelvtudomány Kézikönyve számára megírja a magyar szókészlet forrásai közül a latin jövevényszavainkra vonatkozó részt. A munkát el is készítette és az „A magyar nyelv latin jövevényszavai“ címen a kézikönyv következő füzeteként jelenik meg.

Dr. Gombás Pál (1909, Selegszántó, Sopron m., róm. kat.), az elméleti fizikai intézetben (prof. Ortway) a következő vizsgálatokat végezte: „Eine statistische Störungstheorie, I. Störungsrechnung in der Thomas—Fermischen Theorie ohne Austausch“ (Zeitschrift für Physik, B. 97., S. 633., 1935) című dolgozatában egy perturbációszámítást dolgozott ki a Thomas—Fermi-féle statisztikai elméletben az elektronok kicserélési kölcsönhatásának figyelembevételével. Ennek folytatásaként egy következő munkában: „Eine statistische Störungstheorie, II. Störungsrechnung in der Thomas—Fermischen Theorie mit Austausch“ (u. o., B. 98., S. 417., 1936) címen az előző munkában kidolgozott perturbáció-elméletet az elektronok kicserélési kölcsönhatásának figyelembevételével kibővítette. „Zur Theorie der metallischen Bindung. I.“ (u. o., B. 99., S. 729., 1936) című dolgozata és ugyanennek II. része, amely már csak a következő tanév folyamán jelenhetik meg a Zeitschrift für Physik-ben, egy az előző évben ki-

dolgozott statisztikai fémmodellt fejt ki tovább és eredményeit alkalmazza a kálium-, rubidium- és caesium-fémekre. Utóbbi munkájáról „Cohesion of Alkali Metals“ címen a Nature folyóirat részére angol nyelvű összefoglalás is készül.

Gunda Béla (1911, Temesfüves, Fejér m., ref.), néprajzi múzeumi gyakornok a magyar néprajznak főleg balkáni és keleteurópai kapcsolataira vonatkozólag folytatott kutatásokat. Ilyen irányú tanulmányai elsősorban a Dél-Dunántúl népi kultúrájára, a magyar népi vadászatra, eledelekre és a pásztorvándorlásokra terjedtek ki. Az összegyűjtött anyag alapján a keleteurópai kultúrkörök magyarországi térbeli elterjedésére és kultúrmorfológiai jelentőségére igyekezett rámutatni és a vadászat tanulmányozása során a kérdés általános finnugor problémáival is foglalkozott. Ezenkívül figyelme kiterjedt a magyar néprajzi tárgyak elterjedésének térképezésére, az Atlas Hungaricus problémájára is. Ide vonatkozólag a magyar teherszállító eszközök, szabadonálló sütőkemencék és egyes házkulturális tárgyak térképét készítette el. Munkájánál nagyrészt még az előző tanévben az Ormánságban folytatott kutatásai alkalmával gyűjtött adatokra támaszkodott, de a jelen tanévben is töltött hosszabb-rövidebb időt helyszíni kutatásokkal. Így 1935 őszén ismét felkereste az Ormánságot, míg 1936 tavaszán Kalocsa környékét, a Vérteshegységet és a Sárközt járta be. A tanév folyamán következő dolgozatai jelentek meg: „Die Wirkung des oberdeutschen Kachelofens und der Kachelofenstube auf die Entwicklung des ungarischen Hauses im südlichen Transdanubien“ (Neue Heimatblätter, 1936. évf.), — „Stara hrvatska ognjišta uzduž Drave“ (Vjesnik Etnografskog Muzeja a Zagrebu, 1935. évf.), — „Etnogeográfiai problémák az Ormánságban“ (Magyar-ságtudomány I. évf.), — „Primitív magyarországi főző-sütő eljárások és néprajzi kapcsolataik“ (Néprajzi Múzeum Értesítője, 1935.), — „A kisázsiai tókéskapu“ (u. o.), — „A keletalföldi kandallós tűzhelek egy tárgyi emléke“ (Debreceni Szemle, 1935. évf.), — „Marok-verő“ (Népünk és Nyelvünk, 1935. évf.), — „A lakóház kialakulása az Ormánságban, különös tekintettel a tűzhelyek kultúrmorfológiai jelentőségére“ (Az Ethnographia füzetek, 6. sz.), — „Kutatómunka egy ormánsági faluban“ (Magyar Szemle, 1935. szept.)

Dr. Haraszthy Gyula (1910, Sárbogárd, ref.) félösszegű ösztöndíjban részesülve a XIX. század irodalomszemléletének tanulmányozására vonatkozó munkásságát folytatta. Különleges kutatási tárgya e téren Erdélyi János irodalomfilozófiája volt. Ennek megírása céljából összegyűjtötte és rendszerezte a vonatkozó széleskörű és nagyrészt nehezen hozzáférhető anyagot. Tanulmánya az Irodalomtörténeti Közleményekben a következő tanév folyamán jelenik meg.

Dr. Hartnagel Erzsébet (1909, Zebegény, ág. ev.) sub auspiciis Gubernatoris doktor, magyar-német szakos okl. középiskolai tanár (Melich prof.). Belföldi kutatási ösztöndíját nyelvészeti tanulmányok továbbfolytatására nyerte. Az elmúlt évben részint a már évek óta gyűjtött, a XVIII—XIX. századbéli magyarság nyelvének idegen

elemeire s azok szellemi hátterére vonatkozó anyag feldolgozásával foglalkozott, részint a Magyar Tudományos Akadémia kiadásában megjelenő Magyar Nyelvtudomány Kézikönyve nyelvünk német elemeiről szóló részének megírásával. Az előbbi kutatások eredménye a Magyar Nyelvtudományi Társaságban 1935. decemberében részleteiben bemutatott dolgozat a francia forradalom eseményeivel kapcsolatos egyes jövevényszavainkról, amely a Magyar Nyelvben jelenik meg; idetartozik a Magyar Nyelv 1935 IX—X. számában megjelent szómagyarázata: „Nationalspiel“ is. A magyar Nyelvtudomány Kézikönyvének keretébe tartozó tanulmánya a Kézikönyv kiadási sorrendjében fog megjelenni. Az év folyamán a budapesti egyetemi német nyelv- és irodalomtörténeti intézet mellett mint díjtalan tanársegéd működött.

Dr. Istványi Géza (1913, Zombor, ág. ev.), a tanév első felére kapott belföldi ösztöndíjának élvezetében a megyei írásbeliség kialakulásáról végzett kutatásokat (prof. Szentpétery) a budapesti Országos Levéltárban. Sok jelentős adatot gyűjtött eddig a kérdés tisztázásához, a teljes megoldás azonban még további kutatásokat tesz szükségessé. A középkori magyar írásbeliség történetéről végzett kutatásának eddigi eredményeit az Ungarische Jahrbücher részére készült cikkében „Struktur und Charakter des ungarischen Schriftwesens des Mittelalters“ címen foglalta össze. A második félévre berlini ösztöndíjat kapott.

Dr. Ivánka Endre (1902, Budapest, róm. kat.), egyetemi magántanár folytatta az arisztotelizmus és platonizmus közötti viszony vizsgálatára és az ezzel kapcsolatos problémákra vonatkozó filozófiatörténeti kutatásait. Főleg az első keresztény századok egyházi íróinak tanítását vizsgálta, ahol már megállapítható a két rendszer szintézise. E szintézis mellett, amely a keresztény filozófiának alapja lett, vizsgálta, hogy a tiszta platonizmus, neoplatonizmus, illetve arisztotelizmus hagyományai miképpen érvényesültek e századoknak szellemi életében. Kutatásai alapján a tanév folyamán két tanulmányt közölt „Vom Platonismus zur Theorie der Mystik (zur Erkenntnistheorie Gregors von Nyssa)“ (Scholastik, 1936 ápr.), illetve „A nestorianizmus és monophysitizmus szellemtörténeti háttere“ (Theologia, III. évf. 1. és 2. sz.) címen.

Dr. Kampis Antal (1903, Arad, ref.), egyetemi e. tanársegéd (Hekler professzor) félösszegű belföldi ösztöndíjban részesülve a hazai középkori faszobrászat történetére vonatkozó kutatásait folytatta. Kisebb utazásokat tett a Dunántúl területén, ahol számos, eddig ismeretlen középkori oltárszobrot talált. Mind ezekről, mind pedig számos régebben ismert darabról fényképfelvételeket készített, hogy eredményeit nyomtatásban is közzétehesse. Kutatásai alapján egy tanulmánya „Adatok a középkori szobrászat történetéhez“ címen az Archaeologiai Értesítőben (XLVIII. kötet, 1935., 115—143. lapok) már meg is jelent, ezenkívül még két dolgozatot fejezett be, egyiket a Magyar Művészet, a másikat a Hungarian Quarterly részére.

Kerekes József (1911, Miskolc, ref.), egyetemi gyakornok (Cholnoky professzor), geomorfológiai kutatások eszközzésére részesült 400 pengő ösztöndíjban. Főleg a Bükk-hegység geomorfológiájával foglalkozott s Görömbölytapolcán a Tavas barlang kialakulási folyamatát és idejét tanulmányozta. Eredményeiről a Magyar Barlangkutató Társulat 1935 december 10-i ülésén számolt be, s a dolgozat a Barlangvilág 1936. évfolyamában jelenik meg. A tárkányi öböl morfológiájával foglalkozó dolgozata doktori értekezésésként a Földrajzi Közleményekben jelenik meg. Professzora vezetése mellett több kirándulást tett a budai hegységbe, az itteni morfológiai viszonyok tanulmányozására.

Kertai György (1912, Budapest, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár ásványtani tanulmányainak folytatására (Mauritz professzor) félösszegű ösztöndíjban részesült. A Szepes-Gömöri Érc-hegységben gyűjtött anyag alapján a hegység értelepeiről és azok keletkezéséről készülő doktori értekezését befejezte, mely az Országos Természet-tudományi Múzeum Annalesében jelenik meg. Három esonkamagyarországi lelőhelyről új aragonit előfordulást dolgozott fel genetikai és kristálytani szempontból; ezen vizsgálatok eredményeiről a Földtani Társulat 1935 november 6-i ülésén számolt be s dolgozata „Hidrotermális aragonit andezitből és mészkőből“ címmel a Földtani Közlöny 1936. évi füzetében német nyelven jelent meg.

Dr. Krompecher Bertalan (1908 Budapest, ág. ev.), néprajzi múzeumi gyakornok finn irodalomtörténeti tanulmányokra (Horváth János professzor) félösszegű ösztöndíjat nyerve a tanév folyamán tette közzé „A Kalevala keletkezése“ című tanulmányát a Budapesti Szemle (1935 dec.), amely finn tudományos körök érdeklődését is felkeltette. A dolgozat német kiadásán — amelyben már a finn tudományos körök hozzászólásaira is reflektálni kíván — még dolgozik.

Dr. Lakó György (1908, Jánoshalma, Bács-Bodrog m., róm. kat.), magyar nemzeti múzeumi gyakornok finnugor nyelvészeti tanulmányokra (Zsirai professzor) nyert ösztöndíjának birtokában főleg a Lappföldön folytatott helyszíni kutatások alkalmával begyűjtött anyag rendezésével foglalkozott. Eddigi eredményeiről a Magyar Nyelvtudományi Társaságban „A hazai lappológia“ címen tartott előadásában számolt be, amely a Magyar Nyelvben nyomtatásban is megjelenik. Ezenkívül több ismertetést közölt és következő kisebb dolgozatait tette közzé: „Sajnovics fogadtatása Finnországban“ (Nyelvtudományi Közlemények, XLIX. kötet), „Megemlékezés Donner Kai finn nyelvtudósról“ (u. o.) és „Hang- és alaktani adalékok a finnugor nyelvek ismeretéhez“ (u. o. L. kötet). Ezenkívül az egyetemen prozemináriumi előadásokat tartott a finnugor nyelvekről, az Új Idők lexikonának munkatársaként résztvett a lexikon finnugor, indogermán, továbbá általános nyelvészeti részének kidolgozásában és elkészített egy olvasókönyvet a finnországi magyar nyelvoktatás céljaira. A tanévet követő nyarat ismét Jyväskyläben töltötte, ahová már hatodik alkalommal hívták meg a nyári egyetemre előadónak.

Dr. Mátrai László (1909, Budapest, ref.), egyetemi könyvtári segédőr kultúrfilozófiai és esztétikai tanulmányokat folytatott (Kornis professzor). Megjelent cikkei: „Szellemtörténet és egzisztenciális filozófia“ (Athenaeum) és „Magyar újromantika“ (Apolló, 1935. II.). Írt kritikákat és ismertetéseket. A Magyar Filozófiai Társaságban és a Debreceni Diáctán „Új idealista világkép és a szellemtudomány mód-szere“ címmel előadást tartott. Tudományos anyaggyűjtéssel foglalkozott az alkotás lélektanának, pathológiájának és szociológiájának köréből. „Paulers Geschichtsbetrachtung“ című cikke (Festschrift für Ákos von Pauler) német nyelven jelent meg.

Dr. Mérei Gyula (1911, Budapest, izr.), félösszegű ösztöndíjban részesülve a XVIII. század végére és a XIX. elejére vonatkozó magyar ipartörténeti kutatásait folytatta az Országos Levéltárban Szekfű Gyula professzor irányítása mellett. Az anyaggyűjtést a helytartótanács levéltáránál kezdte és különös tekintettel volt a helytartótanács és a céhek közötti viszony alakulásának vizsgálatára. Tekintettel arra, hogy a helytartótanácsi anyag oly bőnek bizonyult, hogy annak feldolgozása egy tanév kereteit messze túlhaladná, meghatározott területekre összpontosította kutatásait. Így különösen behatóan kutatta át a céhszabályozás és az 1790/91-es országgyűléstől kiküldött kommerciális és publiko-politikai bizottságok aktáit, majd a regnicolaris bizottságok munkálatait. Végül azt a nádori levéltárban található összeírást nézte át, amely a megyék és városok jelentéseiből áll és abból az alkalomból készült, hogy I. Ferenc 1807-ben Bécsben az egész monarchia áruiból kiállítást óhajtott rendezni. Ez az összeírás korábbi hivatalos és nem hivatalos nyomtatványokkal és jelentésekkel egybevetve igen alkalmasnak látszott arra, hogy a hazai ipar akkori helyzetére fényt vessen. Kutatásait még folytatja.

Dr. Nagy Ferenc (1910, Budapest, róm. kat.), klasszika filológiai tanulmányait (Husztly professzor) folytatta, amelyekről mint tudományos és művészeti folyóiratok munkatársa időnkint beszámolt. E közlemények közül leginkább vallástörténeti kutatásokkal kapcsolatos „Musica“ című dolgozata és „Auctor περι ύψους“ (a kifejezőmód fenéségéről szóló görög irodalomtudományi mű szerzője) című tanulmánya érdemel említést. Mindkettő az Egyetemes Philológiai Közlöny számára készült, utóbbi ott meg is jelent (1935. évf. 363. l.) A Budapesti Philológiai Társaság 1936 március havi felolvasó ülésén „Az irodalomtudomány kezdetei“ címen tartott előadást.

Dr. vitéz Nagy Zoltán (1908, Dombegyház, Csanád m., róm. kat.), művészettörténész, a Műemlékek Országos Bizottságánál foglalkoztatott állástalan diplomás (Gerevich professzor) 400 pengő kutató-ösztöndíjban részesült. Tanulmányozta a középkori magyar művészetet, különös tekintettel az esztergomi királyi palota ásatásaira, melyeknek eredményeiről több cikkben számolt be (Nouvelle Revue de Hongrie, 1935 és 1936); kisebb cikkekben ismertette az egri ásatásokat, a bélapátfalvi cisztercita és a budapesti belvárosi plébánia-templom, valamint a diósgyőri vár helyreállítási munkálatait (Élet, Napkelet). Folytatta a XIX. századi magyar grafikára vonatkozó kutatásait s ez

évben elsősorban a fametszettel és könyvművészettel foglalkozott. A modern magyar könyvművészetről szóló cikke sajtó alatt van (Könyvbarátok Diáriuma, Hittel, Kolozsvár). Foglalkozott a XIX. századi magyar szobrászat történetével is, különösen lipótvári Stróbl Alajosnak alkotásaival, melyről szóló tanulmánya előkészületben van. Számos cikkben foglalkozik legújabb művészetünk kérdéseivel, különösen a modern egyházművészettel. Az új magyar szobrászatról szóló cikke a Nouvelle Revue de Hongrie 1936 februári számában jelent meg, míg a modern magyar egyházművészetről szóló cikkét a Vigilia 1935 karácsonyi száma közölte. Könyvismertetései jelentek meg a Magyar Művészetben és más folyóiratokban.

Dr. Péterdi Ottó (1910, Bakonypéterd, Veszprém m., róm. kat.), a bakonyi német nyelvjárást kutatta. Nyelvpszichológiai és nyelvészeti szempontból vizsgálta azt a folyamatot, hogy ez a nyelvjárás hogyan fejlődik bele a magyar nyelvközösségbe. Ez a nyelvjárás ugyanis kulturális haladás folyamán társadalmi funkcióját illetően mindinkább elégtelenné bizonyult. A kutatómunka most már annak felderítésére irányult, hogy milyen társadalmi és lélektani okok alapján, milyen módon indult meg az a folyamat, amelynek folyamán az elégtelenné vált nyelvjárás a magyar nyelvből integrálódott. A nyelvjárás vagy lefordítja, vagy változatlanul veszi át a magyar szavakat. A kölesönzés első korszakában 1880-ig az átvétel inkább csak egyes irányokban (politikai, gazdasági) volt észlelhető, de azóta mind általánosabbá lett.

Dr. Sárkány Sándor (1906, Dés, ág. ev.), egyetemi növényélettani intézeti tanársegéd (Paál professzor) 400 pengő tudományos kutatóösztöndíjban részesülve vizsgálta az *Aristolochia macrophylla* Lam. (nagylevelű farkasalma) szárában a szállító szövetrendszer kifejlődését a másodlagos vastagodással kapcsolatban. Megfigyelte továbbá a *Helianthus annuus* L. (napraforgó) különböző tenyésztési viszonyok között nevelt példányaiban a szállító szövetrendszer kialakulását. Végül anatómiai feldolgozás céljából foglalkozott többéves kétszikű növényeink egészen fiatal és idősebb példányainak oly irányú begyűjtésével, hogy egyfelől azok fajbiztosak, másfelől, hogy tenyésztési körülményeik (termőhelyeik) ismertek legyenek.

Dr. Tomor Thirring János (1910, Szombathely, ág. ev.), a békéscsabai ág. h. ev. gimnázium helyettes tanára geológiai kutatásaival kapcsolatos utazásokra 200 pengő ösztöndíjban részesült, amellyel 1935 júliusában öt napig Olaszországban tanulmányozta Priabona és Colli Berici priabonien lelőhelyeit, valamint néhány nyilvános és magángyűjteményt, majd több mint három hetet töltött a Bakony-hegységben helyszíni kutatásokkal. Kutatásainak eredményeit „Paläontologische Neuigkeiten aus dem Bakony-Gebirge“ és „Die tektonischen Verhältnisse des Gebirgszuges von Csesznek“ címen írt tanulmányai-ban foglalta össze, amelyek kövülettáblákkal, térképvázlatokkal stb. kiegészítve a külföldi vonatkozásokra való tekintettel német nyelven, magyar összefoglalással jelentek meg a Földtani Közönlöny LXVI. kötetében.

A szegedi tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Dr. Kratochfill (Baróti) Dezső (1911, Torda, román kat.), a magyar irodalomtörténeti intézet (Sík professzor) díjtalan gyakornoka fél-összegű ösztöndíjban részesülve a proszeminárium vezetésén kívül folytatatta irodalomtörténeti munkásságát, amelyek főleg a román-magyar szellemi érintkezések problémájával foglalkoztak. Különösen azt a román irodalomtörténet által eddig kellőképpen figyelembe nem vett hatást igyekezett vizsgálni, amelyet a francia műveltség továbbadásában Bécs és Magyarország gyakorolt a román szellemi életre. Erre vonatkozó tanulmányát már be is fejezte. A tanév folyamán számos ismertetésen kívül a következő dolgozatai jelentek meg: „A középeurópai irodalomtörténet problémája“ (Magyarságtudomány, I. évf. I. sz.) „Dayka Gábor“ (u. o. II. évf. 2. sz.) és „Dugonics, Shakespeare, Metastasio“ (A Színpad, II. évf. 1. sz.).

Dr. Ortutay Gyula (1910, Szabadka, román kat.), néprajzi tanulmányokat folytatott (Sík professzor). Az általános ethnológia módszertanára vonatkozó kutatásai és a magyar néprajztudomány fejlődéstörténetéről szóló tanulmányai mellett állandóan foglalkozott a magyar népköltészet és népmese kérdéseivel, különösen Szabolcs megye területén folytatott ismét néprajzi tanulmányokat. E tanév folyamán indított meg és szerkeszt egy évnegyedes tudományos folyóiratot Magyarságtudomány címmel. Kutatómunkáját továbbra is az általános ethnológia tudománytörténeti és módszertani kérdései és a magyar népi költészet problématikája irányítják. Következő közleményei jelentek meg a tanév folyamán: „Ballades populaires de Transylvanie“ (Nouvelle Revue de Hongrie, 1935. nov.), „Living Hungarian Folk Tales“ (The Hungarian Quarterly, 1936. évf. I. sz.) és „Three Hungarian Folk Tales“ (u. o.). Ezenkívül még több kisebb tanulmánya jelent meg több folyóiratban.

Vozáry Judit (1912, Lőcse, ág. ev.), okleveles középiskolai tanár, 400 pengő belföldi ösztöndíjban részesülve, gazdaság- és társadalomtörténeti kutatásokat (Deér professzor) folytatott. Nevezetesen a mezőgazdasági munkásság helyzetét vizsgálta a Mária Terézia úrbérendezésétől a jobbágyfelszabadításig terjedő időszakban Szepes vármegyére vonatkozólag. Ezzel kapcsolatban az Országos Levéltárban áttanulmányozta a megye helységeinek 1771—1773-as évekből származó úrbéri tabelláit, az 1828-as és 1832-es években készült országos összeírásnak a megyére vonatkozó kötetét. Főleg ezeknek alapján igyekezett megállapítani a megyében élő zsellérek helyzetét, megélhetési lehetőségeit, módjait, számbeli megoszlásuk és a megye természeti adottságai közötti összefüggéseket. Levéltári kutatásainak kiegészítése végett továbbá a budapesti Pázmány-egyetem könyvtárában és a József Nádor műszaki egyetem gazdaságtörténeti és gazdaságföldrajzi szemináriumi könyvtáraiban tanulmányozta a XVIII. századvégi és XIX. századeleji jobbágy- és zsellérviszonyokra vonatkozó hazai és külföldi irodalmat, hogy különleges kutatásainak eredményeit összehasonlí-

tásra alkalmas adatokkal vethesse össze. A gyűjtött anyag feldolgozása még folyamatban van.

A debreceni tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Dr. Barta László (1906, Debrecen, ref.) dohánytermesztési tanulmányok céljából élvezett ösztöndíját a debrecen-pallagi m. kir. Dohánykísérleti Állomáson (prof. Hauser) folytatott kutatómunkára használta fel. Vizsgálatokat végzett a dohány termesztése, szárítása és fermentálása körében, hogy megállapíthassa azokat a körülményeket, amelyek a jóminőségű cigarettadohány termelési, illetve előállításai feltételei. Eredményeiről több dolgozatban számol be, melyek közül a tanév végéig a következők jelentek meg: „A dohány mesterséges fermentálása“ (Magyar Dohányújság, 1935. évf. 6. sz.), „Lehet-e a dohány összetételéből a minőségére következtetni?“ (u. o., 1936. évf. 1. sz.), „A dohány színének kémiai és biokémiai vizsgálata“ (Tisia, 1936. évf.). Kutatásairól ezenkívül június 4-én Pallagon, június 9-én pedig Budapesten a Dohányjövődéki Központi Igazgatóságban tartott szakértelekezleten tartott előadásaiban is számot adott.

Horváth Albert (1909, Kisújszállás, Szolnok m., ref.), ásvány- és közettani intézeti tb. tanársegéd (prof. telegdi Roth) a Hegyalja déli részének petrográfiai tanulmányozása során a szerencs—sátoraljaúj-helyi vasútvonaltól északra fekvő, a bodrogkeresztúri vasútállomás és a Long—Cigány-hegyen át húzható vonal által határolt területen, továbbá a Tokaj-hegynek Tokaj—Tarcál vonalától északra fekvő részén lévő andeziteket tette vizsgálat tárgyává, amelyek az ásványos elegyrészek vizsgálata alapján a piroxén, illetve a kvarcos piroxén andezitek csoportjába tartoznak. Az anyagot nagyrészt még 1933 nyarán gyűjtötte be és ebben az évben a laboratóriumi vizsgálatokat végezte el, amelyek alapján a szóbanforgó területek andezítjének részletes leírását kívánja előkészíteni. Munkásságát, amelyet a tanévet követő nyáron újabb helyszíni kutatásokkal egészít ki, még a következő tanévben is folytatja.

Dr. Tóth Kálmán (1912, Nagybodrog, Tolna m., ref.), kisújszállási reálgimnáziumi tanár, félösszegű ösztöndíját német nyelvjárásai, illetőleg településtörténeti kutatások (prof. Huss) eszközölhetésére kapta. Ennek során főleg Tolna megye németségére fordította figyelmét, a korábbi német kolonizációkra vonatkozólag gyűjtött anyagot és vizsgálta a Tolna megye németségének letelepítését előidéző okokat, azoknak a németeknek életviszonyait, akik elhagyták a Rajna-vidéket és hazánkba jöttek, az állami és privát kolonizációkat, a tolna-megyei telepesek eredetének kérdését, a németség életmódját az új hazában. A történeti adatoknak az egyes községek iratai között való kutatásán kívül ugyanakkor nyelvészeti kutatásokat is végzett, nevezetesen részletes fonetikus felvételeket készített számos község, főleg Tevel, Nagyszékely, Kistormás, Gyönk, Szakadát, Murga, Hógyész és Bikács nyelvjárásairól. Vizsgálatai és az eredmények feldolgozása még folyamatban van.

A pécsi tudományegyetem bölesészettudományi karáról:

Dr. Szabó Pál Zoltán (1901, Pécs, róm. kat.), középiskolai h. tanár, egyetemi magántanár (prof. Prinz) félésszegű belföldi kutatási ösztöndíját főleg a nemzetiségi földrajz terén való munkálkodásra használta fel. Így kutatta a Pécs város különböző negyedeinek földrajzi képét megadó nemzetiségi háttérrel levéltári és településföldrajzi alapon. A Dráva síkjának nozogeográfiai kutatása, növényföldrajzi és etnográfiai anyaggyűjtése érdekében társutatókkal dolgozik együtt. A Mecsek-hegységben izolált földrajzi elhelyezkedésben élő „régí“, a német telepítéseket megelőző időből származó ősi magyarság életkörülményeit vizsgálta. Megírta a Mecsek-hegység egyik különálló tagjának, a Jakab-hegynék morfológiai és településföldrajzi jellemvonásait (Földrajzi Közlemények, 1935. évi 8—10. szám, Cholnoky Jenő-ünnepi füzet). Kutatásainak eredményeit a következő tanév első felére a „Dunántúl földrajza“ címen meghirdetett egyetemi előadásában is fel fogja használni.

Dr. Temesi (Hack) Alfréd (1911, Temesvár, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, francia intézeti fizetéstelen tanáregéd (prof. Birkás) a tanév folyamán „Attila a francia hagyományban és irodalomban“ című még franciaországi ösztöndíjas éve alatt megkezdett tanulmányának anyagát egészítette ki és az egész anyagot ki is dolgozta. Munkája nagyobb része bibliográfiai anyaggyűjtésből állott. Hellebrandt Árpádnak az Egyetemes Philológiai Közönyben közölt és 1919-ben megszakadt philológiai könyvszete francia részét folytatja és egészíti ki 1919-től 1935-ig, a hazai folyóiratokban és hírlapokban megjelent közlemények összegyűjtésével. A munka folyamán eddig 217 folyóiratot és mintegy 1500 kötetet, illetve évfolyamot dolgozott fel részben a pécsi egyetemi könyvtár, részben a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtári anyagának alapján. Az anyaggyűjtés befejezés előtt áll. Ezenkívül több könyvismertetést írt és a pécsi egyetemi francia intézet könyvtárát vezette.

Ungár László (1905, Budapest, róm. kat.), okl. középiskolai tanár gazdaságtörténeti kutatásokra (prof. Holub) kapott félésszegű ösztöndíjat. Ezeknek során az 1853-ban kibocsátott nyílt parancsot megelőző éveknek e kérdésre vonatkozó törekvéseit, intézkedéseit, a mezőgazdasági termelés átalakulását, a volt jobbágyok és nemesek gazdasági helyzetét vizsgálta részletesen és különösen néhány nagybirtok gazdálkodásának átalakulását igyekezett figyelemmel kísérni. A kárpótlás kiszolgáltatását szabályozó 1853-ban kibocsátott nyílt parancs alapján országsszerte megindult birtokrendezésnek, a maradványföldök, szőlődézmaváltság, stb. rendezésének részleteit a Székesfővárosi Levéltárnak Óbudára vonatkozó anyagában tanulmányozta. Kutatásai még folyamatban vannak.

A szegedi tudományegyetem matematika-természettudományi karáról:

Dr. Horváth János (1910, Székelyudvarhely, ref.), okl. középiskolai tanár egyetemi díjtalan gyakornok (prof. Gelei) félésszegű

öszöntődjában részesülve, elkészítette „Cilienfärbung nach Beizen mit Phosphorwolframsäure“ című dolgozatát, amely a csillószórós vég-lényekre általános érvényű új festőeljárását tartalmazza. Különösen kiterjeszkedik ezzel kapcsolatban a Hypotrachus-vég-lényekre, amelyekről önálló monográfiája van készülőben. Ugyan-csak ebben a tárgykörben mozog „Beiträge zur hypotrachen Fauna der Umgebung von Szeged“ címen elkészült dolgozata is, amely új mikrotechnikai eljárásával ír le új és kevésbé ismert Hypotrachus-vég-lényeket.

Dr. Szabó Zoltán (1908, Debrecen, ref.) elméleti fizikai intézeti tanársegéd (prof. Bay) a káliumklorid és nátriumklorid ionjainak aktivitását vizsgálta azon eljárás alapján, melyet a sósav ionaktivitá-sainak vizsgálatára már előbb kidolgozott. Kutatásainak eredményeit „A káliumklorid és nátriumklorid ionaktivitásairól“ címen a Magyar Chemiai Folyóiratban (1—3. füzet), illetve hasonló címmel németül a Zeitschrift für physikalische Chemie-ben (176. köt., 1936) közölte. Vizsgálatainak másik része a nem izoterm galvánláncok elektromoto-ros erejének vizsgálatára vonatkozott. Az ezzel kapcsolatban végzett mérések eredményei még feldolgozás alatt állnak.

Dr. Szűcs Mária (1909, Szeged, róm. kat.) félösszegű belföldi ösz-töntődjában részesülve, helyszíni geológiai és kőzettani kutatásokat (prof. Szentpétery Zsigmond) végzett a Szent Endre—Visegrádi-hegységben Pilismarót környékén. A bejárt terület határai: északon a Bitóci-patak, nyugaton az Ó- és Keskeny-hegyek, továbbá a Malom-patak egyik ága, délen a Disznós-hegy és a Hosszú-hegy északi része, keleten a Kövespatak és Pilismarót község. Ezt a területet, amely Pilismaróttól délnyugatra fekszik és a Szent Endre—Visegrádi-hegy-ség eruptív tömegének nyugati részét alkotja, részletesen bejárta, tér-képezte, begyűjtötte, a kőzettípusok laboratóriumi megvizsgálását el-végezte, úgy hogy eredményeinek feldolgozása már a tanév végén befejezéséhez közeledett.

Dr. Vargha László (1903, Berhida, ref.), egyetemi magántanár, (prof. Szent-Györgyi) szerves kémiai kutatások végzése céljából részesülve ösztöntődjában, ez évben is folytatta a szénhidrátok kémiája terén megkezdett vizsgálatait, melyeknek célja ezúttal az 5-methyl-glucose szintézise és sajátságainak tanulmányozása volt. Az 5-methyl-glucose vizsgálatánál annak a körülménynek fontossága vezette, hogy ez az anyag lehetővé teszi következtetések levonását az eddig még ismeretlen, labilis glucose-féleség, a gluco furanose kémiai és biológiai viselkedésére nézve. Eredményeiről a Berichte der Deutschen Chemi-schen Gesellschaft részére készült dolgozatában számol be.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem mérnöki és építészmérnöki karáról:

Mészáros László Sándor (1909, Veszprém, róm. kat.), okl. építész, műegyetemi tanársegéd, (prof. Csonka) félösszegű belföldi ösztöntődj-ban részesülve „Födémartók befogása“ című tanulmányán dolgozott,

amelynek bevezető részével már elkészült. Ebben sorra veszi a befo-gásoknak az építésiügyi szabályzatok megengedte egyes eseteit, számí-tási módjait, az idevonatkozó irodalomnak ismertetését adja és kijelöli ezek között tanulmányának helyét. Felsorolja továbbá az épületvázra, a függőleges és vízszintes teherhordó szerkezeti elemekre, ezek össze-kapcsolásának módjára, az anyagokra stb. vonatkozólag azokat a fel-tevéseket és egyszerűsítéseket, melyek alapján vizsgálatait elvégzi. Témáját így alaposan előkészítve, annak részletes kidolgozását is megkezdhette.

Smodics Zoltán (1910, Budapest, róm. kat.), okl. mérnök (prof. Méhes) útépitéstani tanulmányokra nyert 400 pengő összegű belföldi ösztöndíjat. E tanév folyamán útépitési munkálatokban résztvéve, különösen a műtárgyakhoz, nevezetesen felüljárókhoz csatlakozó, aránylag rövid idő alatt készült magas töltések és az arra helyezett különböző burkolatok viselkedésével foglalkozott. Helyszínrajzokkal, hosszszelvényekkel és számos rajzzal kiegészített beszámoló dolgozatá-ban részletesen tárgyalja a budapest—kecskemét—szegedi állami közút 168 + 500 — 169 + 000 km szakaszának építését, a forgalomnak át-adott úton bekövetkezett deformációkat, kitér a szeged—belgrádi állami közút 5 + 197 és 6 + 963 km szelvények körüli szakaszának, a budapest—siófok—keszthelyi állami közút 55 + 765 km körüli szaka-szának, végül a székesfehérvári—gráci állami közút 27 + 243 km szel-vények körüli szakaszának leírására, majd e szakaszok tárgyalása után összefoglalja a tapasztaltakat és levonja a levonható következtetéseket.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem soproni bánya-, kohó- és erdőmérnöki karáról:

Diószeghy Dániel (1900, Ungmogyorós, ref.), okl. kohómérnök, vaskohászati intézeti tanársegéd (prof. Cotel) félösszegű belföldi ösz-töndíjat nyerve, folytatta költséges kísérleteit, amelyekkel a hazai öntészeti célra használt homokjainkat öntéstechnikai szempontból vizsgálta meg. Ezek szerint arra az eredményre jutott, hogy túlmeszes homokjaink előnyösen használhatók kisebb vasöntvényeknél, ahol a felmelegedés 900 C°-ot meghalad, hogy továbbá a tűzállóképesség növelésére általánosan használt külföldi kőszénpor helyett szükség esetén hazai öreg barna szeneink is használhatók és a szén magas kén-tartalma kis öntvényeknél nem káros, végül, hogy a mintázó anyag által előidézett lehülési különbség, magas C + Si tartalom esetében már számottevő befolyással van a vas szövetének kialakulására. Mind-ezeket a megállapításait és a vonatkozó kísérleteket „A mintázó anyag befolyása az öntvény felületi és szövzeti tulajdonságaira“ címen el-készült dolgozatában fejti ki részletesen.

Dr. Kovács Ernő (1902, Léka, Vas m., róm. kat.), okl. erdőmérnök, erdőrendezéstani intézeti tanársegéd, félösszegű belföldi ösztöndíjban részesülve, az akácállományok belső szerkezetének kutatása terén Fekete Zoltán egyetemi ny. r. professzor vezetése mellett folytatta és

befejezte az ezen kutatások alapanyagául szolgáló próbaterületeknek helyszíni felvételi munkáit. Összesen 160 ilyen próbaterületnek adatait gyűjtötte össze, amelyek Pusztavacs, Szeged, Debrecen, Kecskemét, Mezőhegyes és Terézhalom határában fekvettek. A begyűjtött adatok alapján folytatja jelenleg a belső szerkezeti tényezők között fennálló törvényszerűségnek kutatását. Az eredményeket az Erdészeti Kísérletekben teszi közzé. Eddigi kutatásainak egy részleteredményét „Adalékok az akác fatömegtáblákhoz“ címen az Erdészeti Kísérletek 1935. évi XXXVII. kötetében már közölte is. Ezenkívül az Erdészeti Lapokban közölt két cikket „A fakészlet, növedékgazdálkodás és a rendkívüli használatok“ (1936. évf. V. füz.) és „Az erdőrendezés újabb fejlődési irányai“ (u. o. VI. és VII. füz.) címen.

Dr. Pally Nándor (1903, Lábod, Sopron m., róm. kat.), okl. erdőmérnök, erdőhasználati intézeti tanársegéd (prof. Krippel) a második félévre nyert 400 pengő összegű belföldi ösztöndíjat anyagvizsgálati kutatásainak végzésére fordította, mely irányban az első félévben Eberswaldeban folytatott tanulmányokat az Akademischer Austauschdienst csereösztöndíjával. Kutatásai során fakeménységi vizsgálatokat végzett egy új vizsgálati eljárás helyességének megállapítása céljából. Ennek az új „Krippel-féle“ eljárásnak lényege az, hogy a fakeménységi vizsgálatokhoz olyan gömbsüveget használ, amelynek nyomófelülete pontosan 2 cm^2 , a keménységi szám pedig = a benyomáshoz szükséges erő kg-ban, törve a benyomott gömbsüveg felületével. Ezt a vizsgálatot négy fafajjal (erdeifenyő, veresfenyő, bükk, tölgy) hajtja végre, amelyek közül az erdei- és veresfenyőre vonatkozó eredményes vizsgálatokat már befejezte, míg a bükkre és tölgyre vonatkozó kísérletek még folyamatban vannak.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem mezőgazdasági és állatorvosi karáról:

Dr. Makfalvi Jolán (1909, Kassa, róm. kat.), egyetemi tanársegéd, (prof. Doby) az előző évben elkezdett kísérleteit folytatta annak megállapítása érdekében, hogy változik-e a talaj nitráttartalma, valamint a felvehető nitrogénre jellemző N-szám a talaj laboratóriumi eltartásakor. Eredményei szerint az N-szám egy év alatt sem változik, ellenben a nitrát meglehetősen ingadozik, néhol az eredeti nitrát-mennyiség kétszeresét is meghaladja. Kísérletei másik részében 50 különböző növénynek saccharáz-tartalmát vizsgálta meg. Megfigyelései szerint egyik-másik növénynek elég nagy a saccharáz-tartalma, a nitrogéntől mentesen és a teljesen táplált között azonban nincs olyan nagy különbség, mint a rozshajtásokban, úgy hogy azt a N-szám meghatározására felhasználni nem lehet.

Dr. Tuzsen János (1903, Selmecebánya, ref.), növénytermesztési intézeti díjtalan tanársegéd (prof. Kerpely) az intézet laboratóriumában folytatta gazdasági szempontból is jelentős növénytermesztési vizsgálatait. Protein és összes nitrogén meghatározásokat végzett különböző kultúrnövényeken és rétnövényeken (rozs, búza, széna stb.).

A vizsgálat célja volt kikutatni, hogy melyek azok a tényezők, amelyek a növények proteintartalmát befolyásolják. Ebből a célból 449 darab növénymintát vizsgált meg. A vizsgálati anyagot részben az intézet bocsátotta rendelkezésére, de jelentős részében saját maga szerezte be. Ezenkívül összes és oldékony nitrogénvizsgálatokat végzett hat trágyamintán a különböző telepkezeléseknek a növényi tápanyagokra gyakorolt hatásának megállapítására. Kiterjesztette továbbá kutatásait 332 darab talajmintára, amelyeket összes nitrogénre és 18 búzamintára, amelyeket P_2O_5 , CaO , K_2O és hamura vizsgált meg.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem közgazdaságtudományi karáról:

Dr. Korpás Emil (1910, Ürmény, Nyitra m., róm. kat.) félösszegű ösztöndíját ethnográfiai tanulmányok végzésére nyerte. A tótság néprajzával foglalkozott és e célból októbertől februárig a Néprajzi Múzeum könyvtárában és gyűjteményében törekedett az idevonatkozó anyagot megismerni. Ezenkívül a múzeumi munkában is résztvett. A múzeum értesítőjében „Adatok a nógrádi tótság népi építkezéséhez” címen kisebb tanulmányt tett közzé.

Dr. Nagy Zoltán (1905, Békásmegyér, ref.), mint m. kir. földtani intézeti (ig. prof.: Lóczy) szaknapidíjas, már több éve végzett talajtani, nevezetesen talajvízmegefigyelési munkásságának folytatására nyert félösszegű ösztöndíjat. Még 1933-ban közvetlen főnökével, dr. Scherf Emil osztálygeológussal együtt tervezetet készített az alföldi talajvízmegefigyelő szolgálat megszervezésére vonatkozólag. A talajvízmegefigyelő hálózat kiépítése földtani szempontból főleg az altalaj geológiai és hidrológiai szerkezete szempontjából jelentős, főcélja elsősorban az volna, hogy fényt derítsen a csapadékviszonyok és a talajvízjárás összefüggésére. De fontosak e vizsgálatok a növénytermesztés és az öntözés kérdéseivel kapcsolatban is. Ennek a feladatkörnek keretein belül számos alkalommal működött közre a tervezet megvalósításával kapcsolatos helyszíni munkálatokban. Így a jelen tanév elején, szeptember és október havában a Hajdú, Bihar és Szabolcs vármegyék területein leállított vas-csőkutak elhelyezésében és geológiai szelvényeik felvételében vett részt. Az évek során leállított talajvízmegefigyelő-kutak eredményeinek feldolgozása még folyamatban van. A tanév folyamán új munkakörben helyezkedett el, amennyiben a Meteorológiai Intézetbe nyert beosztást.

A Zeneművészeti Főiskoláról:

Orosz István (1901, Taktaszada, Zemplén m., gör. kat.), okl. egyházkarnagy, félösszegű belföldi ösztöndíjnak megfelelő tanulmányi segélyben részesülve folytatta görög katolikus egyházi népének-gyűjtését, amelynek alapján hozzávetőlegesen 200 oldalas énekeskönyvét kéziratban összeállíthatta. Ez az énekeskönyv miután első részében először adja helyes tónusi és formai beállításban a régi görög katolikus litur-

gikus énekeket, a másodikban a görög katolikus egyházban használatos ősi magyar népekeket foglalja egybe, amelyek túlnyomórészt nem modern hangnemben, hanem az ősi gregorián, magyar és a tetrakordikus görög tónusban vannak írva. Ezenkívül befejezett „Szent Liturgia“ címen egy háromszólamú férfikarra írt görög katolikus miseéneket, saját szerzeményeiből összeállított egy 32 darabból álló áldozási énekgyűjteményt, végül több kisebb énekdarabot szerzett, amelyek részben előadásra is kerültek.

A Magyar Nemzeti Múzeumtól:

Dr. Ember Győző (1909, Stájerlakanina, Krassó-Szörény m. gör. kat.), okl. középiskolai tanár, m. kir. országos levéltári foglalkoztatott diplomás (Szekfü professzor) félösszegű belföldi ösztöndíjat nyerve magyar közigazgatástörténeti tanulmányait folytatta. A Pázmány Péter Tudományegyetem Közigazgatási Intézetének megbízásából átnézte a magyar közigazgatástörténet irodalmát, hogy annak alapján az eddigi kutatások eredményét vázaltszerű tanulmányban foglalja össze. Részletkutatásai során az 1723-ban felállított tartományi biztosi hivatal (commissariatus provincialis) III. Károly korabeli működését vizsgálta a m. kir. helytartótanács levéltárának anyaga alapján. A tanév folyamán elkészült, illetve megjelent tanulmányai: „Magyarország és az államtanács első tagjai“ (Századok, 1935. évi pótfüzet), „Mária Terézia úrbérrendezése és az államtanács“ (Gróf Klebelsberg Kúnó Magyar Történetkutató Intézet 1935. évi évkönyve), „Egy katolikus államférfi a XVIII. században“ (Regnum, 1936), „Az osztrák-magyar dualizmus első bécsi elgondolása“ (Századok, 1936).

Dr. Glaser Lajos (1903, Rétság, Nógrád m., róm. kat.), m. kir. országos levéltári foglalkoztatott diplomás (gróf Teleki professzor) félösszegű ösztöndíjával településtörténeti kutatásokat folytatott. A tanév végére elkészült az Alföld régi vízrajzát ábrázoló térkép nagyobb részével, mely teljes elkészülése után a honfoglaláskori alföldi települések földrajzi kereteit fogja szolgáltatni. Másrészt a történelmi keretek tanulmányozása során megkezdte a részletkutatást a törzsnevű falvakra vonatkozó okleveles anyag összegyűjtésével és ennek a kataszteri térképek helynévanyagával való kiegészítésével. Erre vonatkozólag a kiadott oklevélananyagot nagyrészt már fel is dolgozta.

Dr. László Gyula (1910, Kóhalom, Nagykovácsly m., unitárius), ideiglenesen foglalkoztatott magyar történelmi múzeumi gyakornok (ig.: gróf Zichy István) avarkori archeológiai kutatásai során vidéki közgyűjteményeink közül tüzetesen átdolgozta, rajzolta és jegyzetekkel kísérte a szentesi, szegedi és győri múzeumok anyagát. E múzeumok népvándorláskori régiségeinek, valamint a külföldi gyűjtemények közzétett anyagának bevonásával elkészítette az avar birodalom első másfél századának régészeti rendezését. Eddigi eredményei szerint az avar emléktárgyak eddig bizáncinak tartott egyik rétege nagyrészt dél-oroszországi szerves fejlődés eredménye, másrészt keletturkesztáni eredetű. Az itáliai longobárd régiségek Áberg által bizáncinak mondott

préselt övveretei pedig az Itáliába szakadt avarság közvetlen vagy közvetett emlékei. Munkáján, amelyet az *Archaeologia Hungarica*-sorozat számára készít, még dolgozik. Ezenkívül a hercegprímás úr őminenciája megbízásából a magyar koronázási jelvények közül a jogar és az országalma régészeti és művészettörténeti kritikai közzétételén dolgozik az 1938-ban megjelenő Szent István-émlékkönyv számára.

Tanulmányi segélyben részesült:

Kiss Géza (1891, Kákics, Baranya m., ref.), kákicsi (Baranya m.) ref. lelkész 350 P összegű tanulmányi segélyben részesülve, folytatta az Ormányság néprajzának kutatását, amelyet már hosszú évek óta végez. Hozzávetőlegesen 300 darabból álló dal- és dallamgyűjteményét még 1935 őszén átvizsgálásra Bartók Béla zeneakadémiai professzornak küldte meg, aki ezekből 58 eddig ismeretlen, vagy ismert dallamnak értékes változatát mutató darabot az országos gyűjtés számára is átvett. Az Ormányság néprajzáról készülő nagy monográfiáját csaknem teljesen befejezte. Eddig a következő fejezetekkel készült el: Az Ormányság földje és népe. Szállások. Ösfoglalkozások. Népviselet. Bölcső, koporsó, lakzi. Babonák, népies gyógyítások. Gyermekjátékok. Tánccok. Népköltészet. Tájn nyelv. Hát a jövő? Az Ormányság irodalma. Néhány fejezeten még dolgozik.

N É V M U T A T Ó.

KÜLFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Alaxa Kálmán, 9	Istványi Géza, 15
Angyal Lajos, 9	Iván János, 8
Antal Lóránd, 25	Iván Szilárd, 25
Armandola Erzsébet, 13	Iványi-Grünwald Béla, 6
Bacsich Pál, 39	Kalmár János, 49
Bakács György, 35	Kalota József, 40
Barta István, 9	Kádár László, 15, 50
Benárd Miklós, vitéz, 21	Kerényi Károly, 40
Bodonyi József, 36	Kertész István, 44
Borbás László, 46	Kispál Magdolna, 43
Bozóky László, 14	Kol Erzsébet, 44
Buzi Barnabás, 25	Kopp Jenő, 19
Chiovini Ferenc, 26	Korpássy Béla, 10
Csabai István, 14	Lengyel Béla, 47
Cságyó József, 18	Lelkes István, 30
Dezső László, 41	Lengyel Júlia, 30
Diószeghy Erzsébet bárónő, 47	Lobinger Magda, 32
Dobrovits Aladár, 29	Lotz János, 43
Drágffy Miklós, 29	Ludány György, 37
Ecsődi János, 28	Magyar Éva, 32
Ferdinándy Mihály, 19	Marton János, 47
Fischer Endre, 25	Maurer Gyula, ifj., 45
Földes István, 15	Mágori Vargha Béla, 28
Földvári Aladár, 48	Mertz Margit, 20
Gábrriel Asztrik László, 30	Mezősi Károly, 6
Genthon István, 40	Mészáros Károly, 50
Gerő László, ifj., 26	Némédi Lajos, 20
Gerő Lóránd, 15	Nótel Rudolf, 37
Gogolák Lajos, 49	Okruczky Erzsébet, 10
Győri Dezső, 25	Oláh László, 16
Haller Gábor gróf, 19	Pachhofer Éva, 33
Haranghy László, 28	Paikert Géza, 51
Havrán Imre, 27	Pallay Nándor, 20
Hekler Antal, 40	Palotás (Prokopecz) László, 16
Hepp Ferenc, 47	Papp Antal, 7
Hirschberg Márta, 32	Papp Ferenc, 51
Hodinka László, 32	Papp György, 23
Hoff György, 34	Papp István, 42
Horváth Adorján, 27	Penkert Mihály, 31

- Perényi József, 31
Pfeiffer Károly, 10
Putnoky Gyula, 38
Radnóti Aladár, 8, 25
Rónay László, aranyosmaróthi,
ifj., 23
Rudolf Lóránd, 22
Samu János, 41
Sándor Sarolta, 27
Scholz László Károly, 16
Sebestyén Géza, 11
Simon Béla, 22
Sinkovics István, 7
Sipos Lajos, 33
Sótér István, 33
Steixner István, 34
Stiff Jozefa, 11
Surányi Júlia, 42
Szabó Árpád, 20
Szabó Mihály, 27
Szalay Sándor, 38
Száhlender Károly, 17
Szendrői Jenő, 11
Szentes Ferenc, 17
Szepeshelyi Andor, 12
Szép Ödön, 12
Szörényi Andor, 24
Takács Lajos, 18
Tézsla József, 12
Varga László, 46
Vásárhelyi György, 18
Végh József, 13
Waigand József, 24
Wárlám Árpád, 48
Zimmermann Gusztáv, 21
Zoltán László, 23
Zólyomi Bálint, 21

Összesen: 114.

BELFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Bardon Alfrédné Bató Mária, 58	Lehner Rudolf, 52
Barta László, 66	Lissák Kálmán, 57
Bezsák Miklós, 58	Losonezy István, 54
Diószeghy Dániel, 69	Makfalvi Jolán, 70
Dobszay László, 56	Mátrai László, 63
Dudits Andor, 54	Mérei Gyula, 63
Ember Győző, 72	Mészáros László Sándor, 68
Erdei Ferenc, 53	Murarik Antal, 52
Findeisen László, 55	Nagy Ferenc, 63
Fludorovits Jolán, 59	Nagy Zoltán, 71
Glaser Lajos, 72	Nagy Zoltán, vitéz, 63
Gombás Pál, 59	Orosz István, 71
Gunda Béla, 60	Ortutay Gyula, 65
Haraszthy Gyula, 60	Pacsi Jenő, 53
Hartnagel Erzsébet, 60	Pallay Nándor, 70
Horváth Albert, 66	Péterdi Ottó, 64
Horváth János, 67	Reitzer Béla, 54
Istványi Géza, 61	Sárkány Sándor, 64
Ivánka Endre, 61	Sellei Camilló, 55
Juba Adolf, 55	Smodics Zoltán, 69
Kampis Antal, 61	Szabó Pál Zoltán, 67
Kanizsai László, 58	Szabó Zoltán, 68
Kerekes József, 62	Szűcs Mária, 68
Kertai György, 62	Temesi (Hack) Alfréd, 67
Kiss Géza, 73	Tomor Thirring János, 64
Korpás Emil, 71	Torday Lajos, 53
Kostyál László, 56	Tóth Kálmán, 66
Kovács Ernő, 69	Tuzson János, 70
Kratochfill (Baróti) Dezső, 65	Ungár László, 67
Krompecher Bertalan, 62	Vargha László, 68
Lakó György, 62	Végh Pál Miklós, 57
László Gyula, 72	Vozáry Judit, 65

Összesen: 64. Közülük 800 pengős teljes összegű ösztöndíjat csak Bardonné, Barta, Erdei, Findeisen, Fludorovits, Gombás, Gunda, Hartnagel, Horváth Albert, Ivánka, Lakó, László, Lehner, Murarik, Péterdi, Temesi, Tóth, Torday, Tuzson, Vargha és Végh kaptak. — Kiss csak 350 pengőt, Tomor-Thirring 200 pengőt kapott. A többiek 400 pengős félösszegű ösztöndíjban részesültek.

F Ü G G E L É K.

Az Országos Ösztöndíjtanács tagjainak névsora 1937. január 1-én.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 13.826—1934—IV. szám alatt 1934. február 19-én kelt rendelete alapján az évi jelentések függelékeként közlésre kerül az Országos Ösztöndíjtanács tagjainak a jelentés megjelenési évének első napján fennálló állapot szerinti névsora is. A nevek mellett zárójelben lévő évszám azt az évet jelenti, amelynek december 31-én az illető tanácstag megbízatása lejár. Azok tanácstagsága, akik hivatalból tagok, nincs időhöz kötve.

I. Elnökség:

Elnök: *dr. Bakay Lajos* (1937)

Alelnök: *dr. Heller Farkas* (1937)

Ügyvezető igazgató: *dr. Domanovszky Sándor* (1937)

II. Hivatalból tagok:

a) A magyar Nemzeti Múzeum önkormányzati szervezetébe tartozó öt közgyűjtemény első tisztviselői:

Országos Levéltár főigazgatója:	<i>dr. Herzog József</i>
Országos Széchenyi Könyvtár főigazgatója:	<i>dr. Fitz József</i>
Magyar Történeti Múzeum főigazgatója:	<i>dr. gróf Zichy István</i>
Szépművészeti Múzeum főigazgatója:	<i>dr. Csánki Dénes</i>
Természettudományi Múzeum főigazgatója:	<i>Ernyey József.</i>

b) A külföldi magyar intézetek kuratóriumának elnöke, tagjai és az intézetek igazgatói:

A Kuratórium elnöke:	<i>dr. gróf Teleki Pál</i>
A Kuratórium tagjai:*	<i>dr. Gerevich Tibor</i>
	<i>dr. Szekfű Gyula</i>
Bécsi Magyar Kultúrintézetek főigazgatója:	<i>dr. Miskolczy Gyula</i>
Berlini Magyar Intézet igazgatója:	<i>dr. Farkas Gyula</i>
Római Magyar Intézet igazgatója:	<i>dr. Koltay-Kastner Jenő</i>
Varsói Magyar Intézet igazgatója:	<i>dr. Divéky Adorján</i>
Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ igazgatója:	<i>dr. Molnos Lipót</i>

* A többi kuratóriumi tag más címen is tagja a Tanácsnak, ezért itt nem soroltatnak fel.

III. Kiküldetés alapján tagok:

- A budapesti hittudományi kar részéről: *dr. Pataky Arnold* (1939)
 „ „ jog- és államtud. kar részéről: *dr. Kolosváry Bálint* (1941)
 „ „ orvostudományi „ „ *dr. Nékám Lajos* (1937)
 „ „ bölcsészettud. „ „ *dr. Kornis Gyula* (1942)
- A szegedi jog- és államtud. kar részéről: *dr. Kiss Albert* (1942)
 „ „ orvostudományi „ „ *dr. Issekutz Béla* (1939)
 „ „ bölcsészettud. „ „ *dr. Sik Sándor* (1938)
 „ „ mat.-természettud. „ „ *dr. Szentpétery Zsigmond* (1941)
- A debreceni hittudományi kar részéről: *dr. Varga Zsigmond* (1941)
 „ „ jog- és államtud. kar részéről: *dr. szentpéteri Kún Béla* (1938)
 „ „ orvostudományi „ „ *dr. Bodnár János* (1940)
 „ „ bölcsészettud. „ „ *dr. Hankiss János* (1937)
- A pécsi egyetem soproni hittud. kara részéről: *dr. Pröhle Károly* (1937)
- A pécsi jog- és államtud. kar részéről: *dr. Kérészy Zoltán* (1939)
 „ „ orvostudományi „ „ *dr. Gorka Sándor* (1942)
 „ „ bölcsészettud. „ „ *dr. Halasy-Nagy József* (1940)
- A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
- a) mérnöki osztálya részéről: *Rohringer Sándor* (1938)
 b) építésmérnöki osztálya részéről: *dr. Kotsis Iván* (1941)
 c) gépésmérnöki osztálya részéről: *Schimaneck Emil* (1942)
 d) vegyészmérnöki osztálya részéről: *dr. Vuk Mihály* (1939)
 e) soproni bányá- és kohómérnöki osztálya részéről: *Boleman Géza* (1937)
 f) soproni erdőmérnöki oszt. részéről: *Lesenyi Ferenc* (1940)
 g) állatorvosi osztálya részéről: *dr. Zimmermann Ágoston* (1938)
 h) mezőgazdasági osztálya részéről: *dr. Doby Géza* (1941)
 i) közgazdasági és kereskedelmi osztálya részéről: *dr. Fellner Frigyes* (1940)
 j) közigazgatási osztálya részéről: *dr. Bud János* (1937)
- A képzőművészeti főiskola részéről: *Benkhardt Ágost* (1942)
- A zeneművészeti főiskola részéről: † *dr. Hubay Jenő* (1940)
- A Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa részéről: I. *Csányi Károly* (1942)
 II. *dr. Pasteiner Iván* (1939)
- Az Országos Természettudományi Tanács részéről: I. *dr. Gulyás Antal* (1942)
 II. *dr. Mauritz Béla* (1937)
 III. *dr. Pogány Béla* (1938)
 IV. *dr. Szabó Gusztáv* (1938)
 V. *dr. Szarvassy Imre* (1939)
 VI. *dr. Széki Tibor* (1940)
 VII. *dr. Tangl Károly* (1940)
 VIII. *dr. Vámosy Zoltán* (1941)
- Az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács részéről: I. *dr. Horváth János* (1937)
 II. *Réti István* (1939)
 III. *dr. Dohnányi Ernő* (1941)

IV. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által az Országos Ösztöndíj-tanács intézőbizottságának felterjesztése alapján meghívott tanácstagok:

- a) tudománypolitikusok: I. *dr. Szily Kálmán* (1937)
II. *dr. Magyary Zoltán* (1940)
- b) műépítészek: I. *dr. Hüttl Dezső* (1942)
II. *Wälder Gyula* (1939)
- c) szobrászművészek: I. *Szentgyörgyi István* (1938)
II. *Kisfaludy Stróbl Zsigmond* (1941)
- d) festőművészek: I. *Dudits Andor* (1937)
II. *Glatz Oszkár* (1940)
- e) zeneművészek: I. *Bartók Béla* (1942)
II. *Kodály Zoltán* (1939)
- f) iparművész: I. *Helbing Ferenc* (1938)
- g) tudományszakok képviselői: I. *dr. Navratil Ákos* (1942)
II. *dr. Orsós Ferenc* (1942)
III. *dr. Hajnal István* (1942)
IV. *dr. Tiefenthaler József* (1937)
V. *dr. Szent-Györgyi Albert* (1937)
VI. *dr. Yolland Artúr* (1937)
VII. *dr. Prinz Gyula* (1938)
VIII. *dr. Eckhardt Sándor* (1938)
IX. *dr. Szabó Zoltán* (1938)
X. *dr. Zambra Alajos* (1938)
XI. *dr. Glattfelder Gyula* (1939)
XII. *dr. Schmidt Henrik* (1939)
XIII. *dr. Johan Béla* (1939)
XIV. *dr. Melich János* (1940)
XV. *dr. Huszti József* (1940)
XVI. *dr. Schütz Antal* (1940)
XVII. *dr. Szentpétery Imre* (1941)
XVIII. *dr. Ravasz László* (1941)
XIX. *dr. Moravesik Gyula* (1941)
XX. egyelőre betöltetlen (1941)
- h) a Földtani Intézet és a kísérletügyi intézetek vezetői közül a földművelésügyi miniszter úr hozzájárulásával meghívott tagok: I. *dr. Lóczy Lajos* (1942)
II. *Dicenty Dezső* (1939)

V. Hivatal.

(Budapest, VIII., Múzeum-körút 6—8.)

Titkár: *dr. Párdányi Miklós* nemzeti múzeumi alkönyvtárnok

Beosztva: *dr. Meznerics Ilona* leánygimnáziumi r. tanár.

A kiadásért felelős: Domanovszky Sándor dr., egyetemi tanár.

25.337. — Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest. (F.: Thiering Richárd.)

Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtára 10227/195 2 sz.

